

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ &
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
«Οργάνωση και Διοίκηση Δημοσίων Υπηρεσιών,
Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων»**

Τίτλος Διπλωματικής εργασίας
Η αναπτυξιακή πορεία των Ο.Τ.Α. Α΄ Βαθμού από το Σχέδιο
Καποδίστρια (Ν. 2539/1997) στο αύριο των Μητροπολιτικών
Δήμων.

Της ΑΛΕΞΟΠΟΛΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΑΣ του ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ
Α.Μ. 2006Μ019

Επιβλέπων καθηγητής: ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΤΙΜΟΘΕΟΣ

ΤΡΙΠΟΛΗ
Σεπτέμβριος 2008

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κύριο Αγγελίδη Τιμόθεο, λέκτορα του Οικονομικού τμήματος του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και επιβλέπων της εργασίας μου για την συμπαράσταση, τις κατευθύνσεις και τις πολλές εποικοδομητικές ιδέες του και την καθοδήγησή του. Με συνεχείς παροτρύνσεις, εύστοχες παρατηρήσεις και συνεχείς συζητήσεις με βοήθησε να αντιμετωπίσω επιτυχώς όποιες δυσκολίες και προβλήματα προέκυψαν.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω όλους τους συναδέλφους στις οικονομικές υπηρεσίες των Δήμων που μου έδωσαν πρόσβαση στα ζητούμενα, από την εργασία αυτή, στοιχεία των Ισολογισμών τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
SUMMARY	3
ΠΡΟΛΟΓΟΣ – ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 :	6
1.1. Οι Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού πριν την εφαρμογή του Ν. 2539/1997.....	6
1.2. Νομοθετική Κατοχύρωση των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού.....	11
1.3. Η εφαρμογή του Νόμου 2539/1997.....	13
1.3.1. Δημοτικά και Κοινοτικά Διαμερίσματα.....	13
1.3.2. Τοπικά Συμβούλια.....	13
1.4. Αυτοτέλεια των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού.....	16
1.5. Οι Ασκούμενες Αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 :	26
2.1. Έσοδα Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	26
2.1.1. Τακτικά και Έκτακτα Έσοδα.....	26
2.1.2. Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι.....	31
2.1.3. Πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ.....	33
2.1.4. Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.....	34
2.1.5. Δαπάνες Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	39
2.1.6. Η επιχειρηματική δραστηριότητα των ΟΤΑ.....	41
2.2. Οικονομικοί Αριθμοδείκτες.....	43
2.2.1. Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας.....	44
2.2.2. Αριθμοδείκτης Σχέσης Ιδίων Πόρων προς Σύνολο Περιουσίας.....	53
2.2.3. Αριθμοδείκτης Περιθωρίου Κέρδους.....	59
2.2.4. Αριθμοδείκτης Απόδοσης Συνολικού Κεφαλαίου.....	69
2.2.5. Αριθμοδείκτης Βαθμού Παγιοποίησης.....	74
2.2.6. Αριθμοδείκτης Κάλυψης Παγίων.....	79
2.2.7. Σχέση Πωλήσεων – Αποτελεσμάτων Χρήσεως.....	85
2.2.8. Συμπεράσματα.....	96
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:	97
3.1. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	97
3.2. Η αξιολόγηση του Σχεδίου Καποδίστρια.....	104
3.3. Η νέα διοικητική μεταρρύθμιση.....	108
3.3.1. Οι απόψεις της ΚΕΔΚΕ.....	108
3.3.2. Οι απόψεις της Πολιτείας.....	111
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	113
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	114

Περίληψη

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς θεσμούς του δημοκρατικού συστήματος και η πιο σοβαρή προσπάθεια εφαρμογής του αποκεντρωτικού συστήματος.

Είναι ο μοναδικός θεσμός που βρίσκεται τόσο κοντά στον πολίτη και αντιλαμβάνεται την ανάγκη προσαρμογής στα νέα δεδομένα πολύ γρηγορότερα από οποιοδήποτε άλλο επίπεδο διοίκησης.

Η οργανωτική αναδιάρθρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελεί αδιαμφισβήτητη προϋπόθεση και όρο για την συνολική μεταρρύθμιση του πολιτικού και διοικητικού συστήματος της χώρας για να οδηγηθούμε σε ένα σύγχρονο κράτος με αποκεντρωμένους θεσμούς και περιφερειακή ανάπτυξη, το οποίο θα μπορεί να ανταποκριθεί στις προκλήσεις και τα νέα δεδομένα της επόμενης δεκαετίας.

Summary

Local Government constitutes one of the most significant institutions of the democratic system and the most effective effort into the application of the decentralization system.

It's the only institution that stands right by the citizen's side and perceives the need for adjustment to the new social measures faster enough than any other level of the governmental body.

The organizational reformation of the Local Government constitutes an unquestionable condition for the total change of the political and administrative system of the country in order to be led into a modern state armed with decentralized institutions and regional growth, which will be able to correspond to the challenges and the new data of the next decade.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.

Η παρούσα διπλωματική εργασία η οποία εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «*Οργάνωση και Διοίκηση Δημοσίων Υπηρεσιών, Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων*» του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, πραγματεύεται τον ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Πρώτου Βαθμού (Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού) στην Ελληνική Κοινωνία και κατ' επέκταση στο Ελληνικό Κράτος.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μία παρουσίαση του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τις συνταγματικές, νομοθετικές και διοικητικές αλλαγές που έχει δεχτεί διαχρονικά ο θεσμός αυτός και το σύνολο των αρμοδιοτήτων που έχουν μεταφερθεί και μεταβιβαστεί σε αυτήν.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η οικονομική διάρθρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα έσοδα και οι δαπάνες της, ενώ μελετώνται με την χρήση οικονομικών αριθμοδεικτών οι Ισολογισμοί 29 Δήμων – τόσο σε επίπεδο δήμων όσο και κατά μέσο όρο Περιφερειών - κατά την χρονική περίοδο 2003-2006 με την χρησιμοποίηση χρηματοοικονομικών δεικτών.

Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ευρώπη καθώς οι προβληματισμοί τόσο από τα εκλεγμένα αιρετά μέλη των Δήμων όσο και από την ελληνική κυβέρνηση σχετικά με την οργανωτική αναδιάρθρωση και το μέλλον της τοπικής αυτοδιοίκησης.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.

2.1 Βασικός σκοπός.

Βασικός σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η καταγραφή και ανάδειξη του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελληνική Κοινωνία αλλά και στο υπάρχον Πολιτικό Σύστημα και η αποτύπωση της οικονομικής κυρίως κατάστασής της, σε μία χρονική περίοδο που γίνεται λόγος για αναδιάρθρωση της και αναμένεται η κατάθεση και ψήφιση νομοσχεδίου που θα φέρει σημαντικές διοικητικές και οργανωτικές αλλαγές στον χάρτη των δήμων της Χώρας μας.

2.2 Στόχοι.

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο:

1. την παρουσίαση του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης της χώρας μας,
2. την ανάλυση της διοικητικής και κυρίως οικονομικής οργάνωσής της,
3. την παρουσίαση των σκέψεων και προτάσεων για το μέλλον της στις επόμενες κρίσιμες, σε αναπτυξιακό επίπεδο, δεκαετίες για την χώρα μας.

2.3 Ερευνητικά ερωτήματα.

Η παρούσα διπλωματική εργασία θα προσπαθήσει να δώσει απαντήσεις στα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποια είναι η σημερινή οικονομική κατάσταση των Δήμων, όσον αφορά τα έσοδα και τις δαπάνες τους;
2. Πόσο καλά «επιχειρηματικά» διαχειρίζονται τους πόρους της οικονομικής τους αυτοτέλειας όπως τα έσοδα από τέλη και φόρους και πως διατίθενται αυτοί για την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων τους;
3. Ποιες είναι οι διεκδικήσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από την Κεντρική Διοίκηση και ποιες οι προτάσεις για την διοικητική και οργανωτική αναδιοργάνωσή τους.

3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ.

Οι νέες αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβαστεί στους Δήμους από το 1999 μέχρι και το 2008, οι δυσκολίες που παρουσιάζονται στην καθημερινή οικονομική διαχείριση – κυρίως λόγω κενών του νομοθετικού συστήματος – η συνειδητοποίηση της βαρύτητας της θέσης της τοπικής αυτοδιοίκησης στην καθημερινή ζωή του πολίτη και η ανάγκη για προώθηση αλλαγών που θα συμβάλλουν θετικά στην οικονομική και διοικητική αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του θεσμού αυτού, έδωσαν το ερέθισμα για την μελέτη και παρουσίαση του συγκεκριμένου θέματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Οι Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού πριν την εφαρμογή του Ν. 2539/1997.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ένας θεσμός που αναπτύχθηκε τόσο στην Αρχαία Ελλάδα όσο και στην Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Ιδρυτής του θεσμού στην αρχαιότητα είναι ο Αθηναίος πολιτικός Κλεισθένης που διαίρεσε την Αθηναϊκή Πολιτεία με τους πολίτες της σε δήμους, με ξεχωριστά διοικητικά όργανα και ξεχωριστή για τους δημότες του κάθε δήμου προσωνυμία. Τόσο ο αθηναϊκός πολιτισμός όσο και των Λακεδαιμονίων είχε ως βάση το θεσμό της αυτοδιοίκησης με απόλυτη αυτονομία της πόλης και των περιφερειακών κοινοτήτων. Ιδιαίτερα όμως, ο θεσμός αναπτύχθηκε κατά την διάρκεια της τουρκοκρατίας. Οι Τούρκοι δεν είχαν τη διοικητική ικανότητα να οργανώσουν το απέραντο κράτος τους. Γι' αυτό παραχώρησαν διοικητικά προνόμια στους υπόδουλους. Τα προνόμια αυτά καθιέρωναν σύστημα μιας κάποιας αυτοδιοίκησης, πράγμα που διευκόλυνε τους Τούρκους τοπικούς διοικητές να ασκούν την εξουσία τους στους ραγιάδες και ιδιαίτερα να εισπράττουν τους φόρους. Έτσι, η αναγνώριση των κοινοτικών θεσμών από τον κατακτητή στους χριστιανικούς πληθυσμούς της Ελλάδας, δεν αποτελεί απόρροια της δημοκρατικότητάς τους, αλλά της δημοσιονομικής τους πολιτικής. Στην ουσία οι κοινότητες χρησιμοποιούνται ως όργανα φορολογικού δικαίου και κοινωνικού ελέγχου του υπόδουλου πληθυσμού. Έτσι, οι κοινότητες λειτουργούν ως κέντρα πολιτικής ισορροπίας και συμβιβασμού μεταξύ κατακτητών και κατακτημένων. Οι κοινοτικοί άρχοντες εκλέγονται από τις ισχυρές οικογένειες των προυχόντων του τόπου και ασκούν σημαντικές εξουσίες. Η τάξη αυτή που έχει τις ρίζες της στο πριν από την τουρκοκρατία κοινωνικό καθεστώς, εξασφαλίζει τώρα όχι μόνο την επιβίωση της, αλλά αποκτάει και πρόσθετη οικονομική δύναμη, αλλά και συνείδηση της ταξικής υπεροχής της απέναντι στα κατώτερα λαϊκά στρώματα. Κριτήριο για την ανάδειξη των αρχόντων στα κοινοτικά αξιώματα, εκτός από τον πλούτο και την τοπική κοινωνική αναγνώριση, είναι η ικανότητα, η τιμιότητα, η φρόνηση, αλλά και η ηλικία. Ο οριστικός διορισμός γίνεται με "μπουγιουρντί" από την Πόλη. Για τις υπηρεσίες τους προς την κοινότητα οι άρχοντες λαμβάνουν αντιμισθία όσο καιρό διαρκεί η θητεία τους. Οι εκλεγμένοι άρχοντες εκπροσωπούν την κοινότητα στις σχέσεις της με το κράτος και συγκροτούν τη νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική εξουσία του τόπου. Οι αποφάσεις των αρχόντων εναρμονίζονται προς τις απαιτήσεις και τα συμφέροντα της υπερκείμενης τουρκικής εξουσίας.

Στο νέο ελληνικό κράτος παραμερίστηκε εντελώς ο θεσμός των κοινοτήτων που συνδέονταν τόσο στενά με την μακρά περίοδο της δουλείας του, όπου με τις αποφάσεις της Α' Εθνικής Συνέλευσης της Επιδαύρου στις 20-12-1821 καταργήθηκαν οι παλιές κοινότητες με απώτερο σκοπό την ενοποίηση της Διοίκησης. Στην Β' Εθνική Συνέλευση του Άστρους έχουμε την ψήφιση του οργανισμού των Ελληνικών Επαρχιών, σύμφωνα με τον οποίο οι επαρχίες υποδιαιρούνται σε πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά. Την διοικητική, δημοσιονομική και δικαστική ευθύνη των συνοικισμών αυτών είχαν οι δημογέροντες – οι οποίοι εκλέγονταν απ' ευθείας από τον λαό – σύμφωνα με τις οδηγίες των έπαρχων. Η Γ' Εθνοσυνέλευση με ψήφισμά

της όρισε τον ίδιο τρόπο ανάδειξης των δημογερόντων και καθιέρωσε ρητά την κρατική εποπτεία των πράξεων τους. Η σχετική διάταξη όριζε ότι ο διοικητής, ο οποίος αντιστοιχούσε με τον σημερινό νομάρχη, επαγρυπνούσε για τις πράξεις των δημογερόντων.

Ουσιαστική οργάνωση της κοινοτικής αυτοδιοίκησης επιχείρησε να εφαρμόσει ο Ιωάννης Καποδίστριας. Ο Καποδίστριας, με ψηφίσματα στις 16-01-1828 και 01-01-1830, διαίρεσε την Επικράτεια σε τμήματα. Η Πελοπόννησος διαιρέθηκε σε επτά τμήματα, τα νησιά σε έξι και η Στερεά Ελλάδα σε δύο. Στην συνέχεια, κάθε τμήμα διαιρέθηκε σε επαρχίες και κάθε επαρχία σε πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά. Το τμήμα διοικείτο από τον Επίτροπο, ο οποίος ήταν αντιπρόσωπος της Κυβέρνησης, η επαρχία από την κοινοτική δημογεροντία και η πόλη, η κωμόπολη, το χωριό από την κοινοτική δημογεροντία, που αποτελούσαν την τοπική διοίκηση. Το σύστημα που εισήγαγε ο Καποδίστριας απέβλεπε περισσότερο στην αντιπροσώπευση της Κυβέρνησης στην Περιφέρεια παρά στην αυτοδιοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Με όσα ισχύουν σήμερα θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το σύστημα των επαρχιακών και κοινοτικών δημογεροντιών αποτελούσε ένα μικτό σύστημα τοπικής διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης και ο διοικητικός (ή εκτελεστικός) ρόλος των δημογεροντιών περιλάμβανε λειτουργίες κρατικού και τοπικού χαρακτήρα. Από το περιεχόμενο της αριθμ. 1883/19-4-1828 Εγκυκλίου του Καποδίστρια, σε γενικές γραμμές και σ' ότι αφορά τις τοπικές υποθέσεις, προκύπτει ότι οι δημογεροντίες είχαν την υπευθυνότητα για την υγεία, την αγορανομία και τις καθημερινές υποθέσεις.

Η βαναρική Αντιβασιλεία με το βασιλικό διάταγμα της 27 Δεκεμβρίου 1833 «Περί συστάσεως των Δήμων», προσπάθησε να οργανώσει εξ' αρχής την τοπική αυτοδιοίκηση σύμφωνα με το τότε γαλλικό σύστημα τοπικής αυτοδιοίκησης. Το Βασίλειο της Ελλάδος διαιρέθηκε σε δήμους. Οι δήμοι είχαν ταξινομηθεί σε τρεις τάξεις ανάλογα με τον πληθυσμό τους και ιδιαίτερα γεωφυσικά χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής: α) αυτοί που είχαν τουλάχιστον 10.000 κατοίκους, β) αυτοί που είχαν τουλάχιστον 2.000, γ) αυτοί που είχαν κάτω από 2.000. Οι δήμοι είχαν νομική προσωπικότητα, εφόσον ο νόμος όριζε ότι «ως προς την δημοτικήν περιουσίαν δύνανται οι δήμοι να ενεργούν όλα τα δικαιώματα και να εμβαίνουν εις όλα τα συναλλάγματα, όσα και οι πολιτικοί νόμοι συγχωρούσιν εις τους ιδιώτας εν γένει και δεν απαγορεύουσι ρητώς εις τους δήμους». Επίσης, γινόταν ρύθμιση των δημοτικών πόρων και της δημοτικής περιουσίας, που ήταν σύμφωνα με τον νόμο «ιδιοκτησία της ολομέλειας των δημοτών». Οι δημοτικές αρχές ήταν ο δήμαρχος, οι δημαρχιακοί πάρεδροι και το δημοτικό συμβούλιο. Η άσκηση της κρατικής εποπτείας στις πράξεις των δημοτικών συμβούλων είχε ανατεθεί στους νομάρχες. Στις αρμοδιότητες των Δήμων άνηκε η τοπική και αγροτική αστυνομία, η ίδρυση και η συντήρηση δημοτικών σχολείων, η κατασκευή και η συντήρηση δημοτικών οδών, γεφυρών και υδραγωγείων καθώς και η ανόρυξη δημοτικών φρεάτων, η ενίσχυση ιδρυμάτων κοινωνικής περίθαλψης και γενικά η εκτέλεση όλων των υποχρεώσεων που απορρέουν από την κοινωνική αποστολή των δήμων ή από ειδικές νομοθετικές διατάξεις.

Ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης αναγνωρίστηκε συνταγματικά για πρώτη φορά από το Σύνταγμα του 1844, με το οποίο ο δήμος αναγνωρίστηκε έσω και έμμεσα ως μονάδα τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρο 11).

Το Σύνταγμα του 1864 καθιέρωσε την άμεση εκλογή των δημοτικών αρχών, μεταξύ αυτών και του Δημάρχου (άρθρο 105), αναγνώρισε στους δήμους το θεσμό της

τοπικής αυτοδιοίκησης και περιέλαβε εγγυήσεις ορθότερης λειτουργίας της διαδικασίας εκλογής των οργάνων αυτών.

Με το Σύνταγμα του 1911 θεσπίστηκε με αυξημένη τυπική δύναμη, η αρχή της καθολικότητας της ψηφοφορίας στις δημαρχεισίες. Το άμεσο της εκλογής, η μυστικότητα και το σφαιρίδιο αφέθηκαν στην διάθεση, έστω και καταργητική, του κοινού νομοθέτη.

Νέα νομοθετική ρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης έγινε με τον νόμο ΔΝΖ' του 1912 «περί συστάσεων δήμων και κοινοτήτων». Ο νόμος θέσπισε την διάκριση των αυτοδιοικούμενων πρωτοβάθμιων οργανισμών, από άποψη οργάνωσης και λειτουργίας, σε αστικούς και αγροτικούς. Καθίσταται έτσι δυνατή αφενός η ίδρυση μικρότερων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης αφετέρου δε η διαφορετική νομοθετική ρύθμιση κάθε μιας από τις δύο αυτές κατηγορίες. Η διαφορετική νομοθετική ρύθμιση μεταξύ του καθεστώτος οργάνωσης και λειτουργίας των δήμων και του αντίστοιχου νομοθετικού καθεστώτος των κοινοτήτων ήταν κάτι το αναγκαίο λόγω του διαφορετικού πληθυσμού, της διαφορετικής πνευματικής ανάπτυξης των οργάνων της αυτοδιοίκησης και της διαφορετικής οικονομικής δυνατότητας που ήταν μεγαλύτερη στους δήμους και μικρότερη στις κοινότητες. Μια άλλη καινοτομία του νόμου αυτού ήταν ο θεσμός των συνδέσμων κοινοτήτων. Υπήρχε δηλαδή η δυνατότητα σε δύο ή περισσότερες κοινότητες να ιδρύσουν ένα ιδιαίτερο νομικό πρόσωπο για την εξυπηρέτηση κοινών τοπικών συμφερόντων ή για την εκτέλεση κοινών τοπικών υπηρεσιών. Καθορίστηκε επίσης, με τον νόμο αυτό, η άμεση εκλογή από τον λαό του δημάρχου, των παρέδρων και των δημοτικών και κοινοτικών συμβούλων κάθε τέσσερα χρόνια.

Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατοχυρώθηκε για πρώτη φορά πλήρως στο άρθρο 107 του Συντάγματος του 1927. Σύμφωνα με αυτό, το κράτος θα έπρεπε να διαιρεθεί σε περιφέρειες μέσα στις οποίες οι πολίτες θα διαχειρίζονταν απ' ευθείας τις τοπικές υποθέσεις (άρθρο 107). Την πρώτη βαθμίδα της τοπικής αυτοδιοίκησης θα αποτελούσε ο δήμος ή η κοινότητα. Το Σύνταγμα προέβλεπε τοπική αυτοδιοίκηση δύο βαθμών (1^{ου} βαθμού- δήμοι και κοινότητες - και 2^{ου} βαθμού - νομαρχίες), ανεξάρτητα από τους δήμους και τις κοινότητες καθώς και από τους συνδέσμους κοινοτήτων ή δήμων και κοινοτήτων (άρθρο 107 παρ. 2). Οι αποφάσεις για θέματα που αφορούσαν τον κύκλο αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης λαμβάνονταν έμμεσα από τα όργανα, τα οποία εκλέγονταν με καθολική ψηφοφορία ή άμεσα από τους ενεργούς πολίτες κάθε αυτοδιοικούμενης περιφέρειας (άρθρο 107 παρ. 4). Επί των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης, ανεξάρτητης βαθμίδας η κεντρική εξουσία θα ασκούσε ανώτατη εποπτεία. Προκειμένου οι Οργανισμοί Τοπικοί Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) να εκπληρώσουν τα καθήκοντα που τους είχαν ανατεθεί, το κράτος μπορούσε να συντρέχει αυτούς οικονομικά, παρέχοντας τους οικονομική ενίσχυση από τον κρατικό προϋπολογισμό, σε περίπτωση που οι πόροι τους δεν επαρκούσαν (άρθρο 107 παρ. 5).

Με το Νομοθετικό Διάγραμμα της 31.7.1936 καταργήθηκε κάθε δαπάνη των δήμων και κοινοτήτων για την στοιχειώδη εκπαίδευση, καθώς επίσης και κάθε υποχρέωσή τους για εισφορά στους μισθούς των οπλιτών της Χωροφυλακής, που υπηρετούσαν σε κάθε δήμο ή κοινότητα. Αυτό σημαίνει ότι μέχρι και το 1926 η τοπική αυτοδιοίκηση ήταν συνταγματικά υπεύθυνη για την οργάνωση της τοπικής αστυνομίας και την κατασκευή σχολείων καθώς και την συντήρηση και λειτουργία αυτών.

Το Σύνταγμα του 1952 καθιέρωσε ρητά την τοπική αυτοδιοίκηση. Σύμφωνα με το άρθρο 99 «η διοικητική οργάνωση του κράτους βασίζεται εις την αποκέντρωσιν και την τοπικήν αυτοδιοίκησιν ως νόμος ορίζει». Η εκλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών γίνεται «δια καθολικής ψηφοφορίας».

Με τον δημοτικό και κοινοτικό κώδικα (Νομοθετικό Διάταγμα 2888/1954), οι αρμοδιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης διακρίνονταν σε αυτές που αναφέρονταν στο περιβάλλον (υπόνομοι, αποχέτευση, δρόμοι, πλατείες, γέφυρες, ύδρευση, καθαριότητα), στην αναψυχή (άλση, παιδικοί κήποι, χώροι αναψυχής, θαλάσσια λουτρά), στις εμπορικές υπηρεσίες (αγορές, επιχειρήσεις), στις παραγωγικές και αναπτυξιακές υπηρεσίες (άρδευση, εγγειοβελτικά έργα, βοσκότοποι) και στις προσωπικές υπηρεσίες (παροχή ηλεκτρικού ρεύματος).

Το δικτατορικό Σύνταγμα του 1968/1973 περιλάμβανε με το άρθρο 121 διατάξεις για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι οποίες παρέμειναν ανενεργές σε όλη την διάρκεια της δικτατορίας, εφόσον το ίδιο το περιεχόμενό τους αναιρούσε ένα από τα βασικά στοιχεία της τοπικής αυτοδιοίκησης, δηλαδή το αιρετό των οργάνων τους.

Το Σύνταγμα το 1975 αποσαφηνίζεται η δομή της τοπικής αυτοδιοίκησης, που διαρθρώνεται σε βαθμίδες και που την πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι δήμοι και οι κοινότητες, ενώ οι υπόλοιπες βαθμίδες καθορίζονται από τον κοινό νομοθέτη (άρθρο 102). Η έννοια αυτή μπορεί να οριστεί ως εξής: Τοπική αυτοδιοίκηση είναι η αυτοτελής (με ίδια ευθύνη) άσκηση τοπικής δημόσιας διοίκησης από ένα εδαφικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την σύμπραξη του συνόλου του (λαού) και υπό την εποπτεία του κράτους.

Από τον ορισμό αυτό προκύπτουν τα πέντε ουσιώδη εννοιολογικά στοιχεία της τοπικής αυτοδιοίκησης που κατοχυρώνονται από την προαναφερόμενη συνταγματική διάταξη:

- η ύπαρξη οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ως εδαφικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου,
- η άμεση εκλογή των οργάνων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης,
- η αυτοτέλεια των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης,
- η κρατική εποπτεία και
- η διαχείριση των τοπικών υποθέσεων από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η Ελλάδα είχε σε σχέση με τον πληθυσμό της τον μεγαλύτερο αριθμό οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ευρώπη μετά την Γαλλία. Υπήρχαν 5318 κοινότητες με πληθυσμό μικρότερο από 5000 κατοίκους και 457 δήμοι. Από τους ΟΤΑ (5775 συνολικά) ποσοστό 94% είχε πληθυσμό μικρότερο των 2000 και αντιστοιχούσε στο 31% του πληθυσμού της χώρας. Ποσοστό 64% ήταν ΟΤΑ με πληθυσμό μικρότερο των 510 κατοίκων. Οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ δεν ήταν ενιαίες πολεοδομικές ενότητες αλλά αποτελούνταν από 12315 οικισμούς.

Με τους νόμους 1416/84 και 1622/86 θεσπίστηκαν ικανά κίνητρα για την εθελοντική συνένωση δήμων και κοινοτήτων σε νέους δήμους, αλλά οι προσπάθειες αυτές δεν έφεραν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Λιγότεροι από 400 ΟΤΑ (από τους 5775 συνολικά) αξιοποίησαν αυτά τα κίνητρα.

Επίσης, η πολιτεία με τους παραπάνω νόμους δημιούργησε τους αναπτυξιακούς συνδέσμους (Ν. 1416/84, 572 αναπτυξιακοί σύνδεσμοι συνολικά) και τις γεωγραφικές ενότητες (Ν. 1622/86, 1116 γεωγραφικές ενότητες συνολικά). Με τον νόμο 2218/94 δημιουργήθηκαν τα συμβούλια περιοχής (492 συμβούλια περιοχής) τα οποία ήταν στην ουσία σύνδεσμοι δήμων και κοινοτήτων που προβλέπονταν από το σύνταγμα και λειτουργούσαν όπως οι άλλοι σύνδεσμοι. Φιλοδοξία ήταν τα συμβούλια περιοχής να γίνουν πόλοι έλξης και συνένωσης όλων των δραστηριοτήτων των κατοίκων της περιοχής ώστε να συμβάλουν στην δημιουργία νέων ισχυρών δήμων με την εθελοντική συνένωση.

Η εφαρμογή του Σχεδίου Καποδίστρια μείωσε τον αριθμό των δήμων σε 901 και των κοινοτήτων σε 123. Η διοικητική μεταρρύθμιση δεν συνοδεύτηκε από αναλυτική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της. Το ψήφισμα του τακτικού συνεδρίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΕΔΚΕ), που πραγματοποιήθηκε στην Ρόδο στις 20-24 Οκτωβρίου 1999, αναφέρει ανάμεσα σε άλλα: «...Με την νέα πραγματικότητα που έχει δημιουργηθεί στην χώρα μας, μετά την ψήφιση και εφαρμογή του Ν. 2539/97 που υλοποιεί στην πράξη το πρόγραμμα ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, διαπιστώνει ότι έχουν γίνει σημαντικά θετικά βήματα, αλλά ότι υπάρχουν και πολλά ζητήματα που χρήζουν ακόμα άμεσης επίλυσης. Για το λόγο αυτό, πρέπει η Κυβέρνηση, τα συλλογικά όργανα και οι υποστηρικτικοί μηχανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να αναπτύξουν όλες τις απαραίτητες υποστηρικτικές πολιτικές και να αναλάβουν πρωτοβουλίες οικονομικής ενίσχυσης και υλοποίησης των εξαγγελιών καθώς και την συνεχή ενημέρωση και πληροφόρηση των νέων ΟΤΑ, ώστε στο συντομότερο δυνατό χρόνο να μεταβληθούν αυτοί σε ισχυρούς και σύγχρονους Δήμους, κύτταρα τοπικής ανάπτυξης και προκοπής... Αναβάθμιση και επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου με τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ της Αυτοδιοίκησης και σύνταξη νέου χάρτη για το σύνολο των αρμοδιοτήτων των δράσεων και των λειτουργιών της Αυτοδιοίκησης. Άμεση αποκέντρωση της φορολογικής εξουσίας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, στα πλαίσια συμφωνημένων κανόνων και όρων και ανάλογα με τη φοροδοτική ικανότητα των πολιτών....»

1.2 Νομοθετική Κατοχύρωση των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού.

Το Σύνταγμα του 1975 με το άρθρο 102 εγγυάται ότι οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, διακεκριμένα από το νομικό πρόσωπο του Κράτους με την στενή του έννοια. Άρα, οι Οργανισμοί Τοπικοί Αυτοδιοίκησης δεν έχουν μόνο αρμοδιότητα αλλά και δικαιώματα και υποχρεώσεις, έχουν δικό τους προσωπικό, δική τους περιουσία και δικό τους προϋπολογισμό.

Φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι εδαφικά νομικά πρόσωπα. Κάθε ένα τέτοιο νομικό πρόσωπο περιλαμβάνει τρία στοιχεία δηλ. λαό, έδαφος και εξουσία. Η διαφορά μεταξύ του κράτους και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αφορά στην εξουσία. Η εξουσία του κράτους είναι πρωτότυπη ή πρωτογενής, η δε εξουσία των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι παράγωγη ή δοτή.

Από τους συνταγματικά κατοχυρωμένους θεσμούς των δήμων και κοινοτήτων απόρρεε αναμφίβολα ένα δικαίωμα δημοτικής και κοινοτικής αυτοδιάθεσης. Το περιεχόμενο του δικαιώματος της δημοτικής και κοινοτικής αυτοδιάθεσης των πολιτών είναι μόνο η ίδρυση και η κατάργηση των τοπικών οργανισμών όχι όμως η τοπική αυτοδιοίκηση γενικά. Από την έννοια της τοπικής αυτοδιοίκησης και από την συνταγματικής της κατοχύρωση συνάγεται μόνο το δικαίωμα αυτοδιοίκησης των τοπικών οργανισμών και όχι ένα δικαίωμα των πολιτών στην αυτοδιοίκηση των τοπικών οργανισμών.

Το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 2001 δίνει το δικαίωμα στον νομοθέτη να καθορίζει ελεύθερα τους πρωτοβάθμιους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης δεσμευόμενος μόνο από την διάταξη του άρθρου 101 παρ. 2 αυτού. Αυτός υπόκειται κατά τον καθορισμό αυτόν σε ένα μόνο περιορισμό που προκύπτει από την δημοκρατική αρχή, που αποτελεί επέκταση της έννοιας της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο περιορισμός αυτός αφορά την υποχρέωση του νομοθέτη για την σύσταση ενός συλλογικού οργάνου, το οποίο θα ενεργεί ως αντιπρόσωπος του λαού.

Επομένως, είναι αντισυνταγματική η διαχείριση της εξουσίας από ένα και μόνο πρόσωπο. Αντίθετα, φαίνεται συνταγματική η καθιέρωση ενός συστήματος, στο οποίο το μοναδικό όργανο ενός τοπικού οργανισμού είναι η λαϊκή αντιπροσωπεία π.χ. το συμβούλιο. Επιπροσθέτως, η αρχή της διακρίσεως των εξουσιών δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής στην τοπική αυτοδιοίκηση, διότι ο θεσμός αυτός περιλαμβάνει αποσυγκέντρωση μόνο της εκτελεστικής εξουσίας και όχι και των άλλων δύο.

Το δικαίωμα διαχείρισης των τοπικών υποθέσεων ανήκει υπό το ισχύον Σύνταγμα μόνο στους τοπικούς οργανισμούς, όργανα των οποίων είναι οι πολίτες ή οι αντιπροσωπείες αυτών.

Η δημιουργία νέων μονάδων τοπικής αυτοδιοίκησης, οι εδαφικές τους μεταβολές, η ρύθμιση των ορίων, των περιφερειών κ.λ.π., ρυθμίζονται από την Πολιτεία με νόμο ή με κανονιστικό διάταγμα στηριζόμενο σε εξουσιοδότηση νόμου μέσα στα πλαίσια του Συντάγματος για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Ο καθορισμός των ορίων κάθε δήμου ή κοινότητας επιβάλλεται, διότι οι σκοποί που επιδιώκονται από κάθε τοπικό οργανισμό αφορούν μόνο τους κατοίκους της περιφέρειάς τους.

Για την ίδρυση νέων δήμων ή κοινοτήτων λαμβάνεται υπόψη ο πληθυσμός της επίσημης απογραφής.

Η περιφέρεια κάθε δήμου ή κοινότητας καθορίζεται από ειδική επιτροπή, κατά της έκθεσης της οποίας χωρεί προσφυγή στο Διοικητικό Πρωτοδικείο (άρθρο 13-16 Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα). Η μεταβολή των ορίων των τοπικών οργανισμών δεν αποτελεί τοπική υπόθεση. Επηρεάζει πάντως ποικιλοτρόπως τα συμφέροντα της τοπικής κοινωνίας. Η ενεργή σύμπραξη των εκλογέων – κατοίκων στο σχεδιασμό των μεταβολών των ορίων αποτελεί ένα δικαίωμα δημοκρατικής συμμετοχής, το οποίο εν όψει του συνταγματικού πλαισίου της τοπικής συμμετοχικής δημοκρατίας, δεν μπορεί να συρρικνωθεί παρά μόνο να διερευνηθεί.

Η διάκριση των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού σε μεγάλους και μικρούς δεν αντίκειται στην αρχή της ισότητας, επομένως είναι συνταγματικός ο καθορισμός συμβουλίων με διαφορετικό αριθμό μελών, ανάλογα αν πρόκειται για μεγάλο ή μικρό δήμο ή κοινότητα (άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 2539/1997) και κατά συνέπεια ο καθορισμός διάφορου εκλογικού μέτρου.

Σύμφωνα με τον ισχύοντα Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα τα όργανα που διοικούν τους δήμους και τις κοινότητες είναι συλλογικά και μονομελή. Συλλογικά όργανα του Δήμου είναι το δημοτικό συμβούλιο που αποτελείται από 13 έως 45 Μέλη, ανάλογα με τον πληθυσμό, και η δημαρχιακή επιτροπή. Συλλογικό όργανο της κοινότητας είναι το κοινοτικό συμβούλιο, που αποτελείται από 9 έως 11 Μέλη συμπεριλαμβανομένου και του προέδρου. Μονομελή όργανα είναι ο δήμαρχος και οι αντιδήμαρχοι για τον δήμο, ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος για την κοινότητα.

1.3 Η εφαρμογή του Νόμου 2539/1997.

Με το Νόμο 2539/1997, η Πολιτεία προέβη στην αναδιαμόρφωση του καθεστώτος των πρωτοβάθμιων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμων, κοινοτήτων και επαρχιών). Στόχος ήταν η μείωση του αριθμού των κοινοτήτων και η αύξηση του αριθμού των δήμων που θα προέκυπταν από την συνένωση των κοινοτήτων με σκοπό της αύξησης της οικονομικής, αναπτυξιακής και πολιτισμικής αυτοτέλειάς τους και την καλύτερη διαχείριση και αξιοποίηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Με το νόμο αυτόν, οι πρωτοβάθμιοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν την παρακάτω εικόνα :

	Αριθμός Ο.Τ.Α. πριν τον Ν. 2539/97	Αριθμός Ο.Τ.Α. μετά τον Ν. 2539/97
Δήμοι	457	900
Κοινότητες	5.318	133
Σύνολο	6.775	1.033

Από τους 900 νέους Δήμους :

- 747 προέρχονται από τη συνένωση άλλων Δήμων και Κοινοτήτων
- 2 από αναγνώριση Κοινοτήτων σε Δήμο
- 151 Δήμοι παρέμειναν χωρίς καμία μεταβολή.

Από τις 133 Κοινότητες :

- 22 προέρχονται από συνένωση άλλων Κοινοτήτων
- 111 Κοινότητες παρέμειναν χωρίς καμία μεταβολή.

1.3.1 Δημοτικά και Κοινοτικά Διαμερίσματα

Με τον Νόμο 2539/1997 θεσπίζεται ο όρος “Δημοτικό ή Κοινοτικό Διαμέρισμα”, που αποτελεί, αντίστοιχα, υποδιαίρεση της ενιαίας εδαφικής περιφέρειας κάθε νέου Δήμου και κάθε νέας Κοινότητας που έχει προκύψει από συνένωση Δήμων και Κοινοτήτων.

Το δημοτικό ή κοινοτικό διαμέρισμα αποτελείται:

- α) από την εδαφική περιφέρεια του κάθε καταργημένου με τη συνένωση Δήμου ή Κοινότητας και του κάθε συνοικισμού που προσαρτάται στο Δήμο ή στην Κοινότητα, που συνιστάται από συνένωση άλλων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- β) από τον πληθυσμό του καταργηθέντος Δήμου ή Κοινότητας ή του προσαρτηθέντος συνοικισμού.

Στο δημοτικό ή στο κοινοτικό διαμέρισμα περιλαμβάνονται και όλοι οι οικισμοί ή αυτοτελείς συνοικισμοί, καθώς και η λοιπή εδαφική περιφέρεια κάθε πρώην Δήμου ή Κοινότητας ή κάθε συνοικισμού που προσαρτάται στο νέο Δήμο ή Κοινότητα, μαζί με τον πληθυσμό τους.

1.3.2 Τοπικά Συμβούλια

Σε κάθε δημοτικό ή κοινοτικό διαμέρισμα λειτουργεί στα πλαίσια του νέου Δήμου, ένα δημοτικό νομικό πρόσωπο με ονομασία “Τοπικό Συμβούλιο και το όνομα του πρώην Οργανισμού Τοπικού Αυτοδιοίκησης που συνενώθηκε ή προσαρτήθηκε”. Οι εκλογές για την ανάδειξη του διοικητικού συμβουλίου του Τοπικού Συμβουλίου γίνονται ταυτόχρονα με τις εκλογές για την ανάδειξη των Δημοτικών και Κοινοτικών Συμβουλίων.

Σε δημοτικά διαμερίσματα με πληθυσμό πάνω από 1500 κατοίκους τα τοπικά συμβούλια είναι επταμελή, σε εκείνα με πληθυσμό από 300 μέχρι 1500 κατοίκους είναι πενταμελή και στα υπόλοιπα με πληθυσμό μέχρι 300 κατοίκους είναι τριμελή. Οι πρόεδροι των πενταμελών και των επταμελών τοπικών συμβουλίων είναι και δημοτικοί σύμβουλοι, ενώ οι πρόεδροι των τριμελών τοπικών συμβουλίων θα είναι δημαρχιακοί πάρεδροι.

Οι αλλαγές όμως που εισήγαγε το Σχέδιο Καποδίστρια, δεν αφορούσαν μόνο τις χωροταξικές μεταβολές στον χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και σημαντικές οικονομικές και διοικητικές λειτουργικές αλλαγές όπως:

1. Με το άρθρο 12 καθορίστηκε ότι από το οικονομικό έτος 1999 υποβάλλονται ετησίως στο Ελεγκτικό Συνέδριο αντίγραφα των απολογισμών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνοδευόμενα α) από τις σχετικές επ' αυτών εκθέσεις και πράξεις των αρμοδίων οργάνων τους και β) από τα στοιχεία που καθορίζονται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 4 του Οργανισμού του (Προεδρικό Διάταγμα 774/1980 Α'189).
2. Με το άρθρο 13 καθορίστηκε ότι για την πραγματοποίηση των υποδομών και την υποστήριξη της οργάνωσης και λειτουργίας των δήμων και κοινοτήτων καθώς και για την πραγματοποίηση των αναγκαίων δημοσίων επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης, καταρτίζεται ως ειδικό αναπτυξιακό πρόγραμμα το Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ε.Π.Τ.Α.). Το Ε.Π.Τ.Α. έχει πενταετή χρονική διάρκεια (1998 - 2002) που μπορεί να παραταθεί σε επτά χρόνια (1998 - 2004) με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.
Το Ε.Π.Τ.Α. περιέχει:
 - Το Υποπρόγραμμα 1 για τη χρηματοδότηση των αναγκαίων ελάχιστων λειτουργικών δαπανών των δήμων και κοινοτήτων.
 - Το Υποπρόγραμμα 2 για τη χρηματοδότηση της εκπόνησης των αναγκαίων μελετών και της αντίστοιχης συμβουλευτικής υποστήριξης για την εφαρμογή τους, της προμήθειας και εγκατάστασης μηχανογραφικού εξοπλισμού και των απαραίτητων προγραμμάτων ενημέρωσης και κατάρτισης, για την οργάνωση και μηχανοργάνωση των δήμων και κοινοτήτων αυτών και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού τους.
 - Το Υποπρόγραμμα 3 για τη χρηματοδότηση της μελέτης και κατασκευής έργων τεχνικής υποδομής για τους δήμους και κοινότητες αυτές, καθώς και λοιπών δημοσίων επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης.
 - Το Υποπρόγραμμα 4 για τη χρηματοδότηση της διοικητικής, κοινωνικής, αθλητικής και πολιτιστικής υποδομής και σχετικών προγραμμάτων των δήμων και κοινοτήτων αυτών, καθώς και μηχανολογικού εξοπλισμού και οχημάτων τους.
 - Το Υποπρόγραμμα 5 για τη χρηματοδότηση έργων ανάλογων με τα αναφερόμενα στα ανωτέρω Υποπρογράμματα 2,3 και 4.
3. Με το άρθρο 19 αποφασίστηκε η κατάργηση των επαρχιών ως μονάδες της διοικητικής διαίρεσης της χώρας από 1^{ης} Ιανουαρίου 1999.
4. Με το άρθρο 22 καθορίστηκε ότι οι αιτήσεις πολιτών για έκδοση πιστοποιητικών ή αποσπασμάτων ληξιαρχικών πράξεων είναι δυνατόν να υποβάλλονται τηλεφωνικά μέσω ΟΤΕ.
5. Με το άρθρο 23 αποφασίστηκε ότι κάθε Δήμος μπορεί να συνάπτει με όμορους δήμους και κοινότητες συμβάσεις με τις οποίες αναλαμβάνει την

άσκηση αρμοδιότητας για λογαριασμό τους ή την υποστήριξη της άσκησης της. Οι συμβάσεις αυτές καλούνται "συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας". Σ' αυτές μπορεί να συμμετέχει και νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου του αναλαμβάνοντας δήμου.

Η εφαρμογή του Νόμου προκάλεσε πολλαπλές αντιδράσεις από κοινότητες ή δήμους που δεν ήθελαν να συνενωθούν ή διαφωνούσαν με την επιλογή της έδρας του νέου δήμου. Αξιοσημείωτο και ενδεικτικό της αντίδρασης αυτής ήταν ότι από το 1998, οι κάτοικοι των κοινοτήτων Βραχασίου και Ζωνιανών στην Κρήτη και της Τσαριτσάνης στο νομό Λάρισας, δεν έχουν αυτοδιοικητικές Αρχές.

Το 2006 με τροπολογία που ψηφίστηκε κατά πλειοψηφία στην Βουλή αυτονομήθηκαν από τον «Καποδίστρια» οι κοινότητες Βραχασίου, Ζωνιανών, Μιλάτου και Τσαριτσάνης, γεγονός που προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις και ανέβασε τους τόνους μεταξύ Κυβέρνησης και Αντιπολίτευσης αλλά και μεταξύ Κυβέρνησης και Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων.

Η τροπολογία αυτή προκάλεσε επιπλέον αντιδράσεις σε κατοίκους κοινοτήτων που δεν ήθελαν να συνενωθούν, σύμφωνα με το Σχέδιο Καποδίστρια, αλλά και δεν συμπεριλήφθηκαν σε αυτήν όπως οι κάτοικοι του Νέου Μαρμαρά Χαλκιδικής και του Αγίου Ιωάννη Λασιθίου.

1.4 Αυτοτέλεια των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού: Οργανική – Προσωπική – Δημοσιονομική.

Αυτό που προκύπτει από την νομική προσωπικότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού είναι η αυτοτέλειά τους έναντι της κρατικής διοίκησης. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι τα όργανα του τοπικού οργανισμού ενεργούν στο πλαίσιο των νόμων ελεύθερα χωρίς να υπόκεινται στις διαταγές των οργάνων του κράτους ή οποιουδήποτε άλλου φορέα δημόσιας εξουσίας. Ο κάθε Ο.Τ.Α. αποφασίζει αν και πως θα διεκπεραιώσει μία τοπική υπόθεση, την οποία εκτελεί με δικά του όργανα.

Η αυτοτέλεια των Ο.Τ.Α. περιλαμβάνει εξουσίες και δικαιώματα αυτών και μπορεί να διακριθεί σε:

- οργανική,
- προσωπική και
- δημοσιονομική.

Η οργανική αυτοτέλεια των ΟΤΑ είναι το δικαίωμα και να έχουν και να εκτελούν τις αποφάσεις τους με δικά τους όργανα. Τα όργανα αυτά διακρίνονται σε διοικούντα και υπαλλήλους.

Η προσωπική αυτοτέλεια αφορά το δικαίωμα εκλογής των διοικούντων αρχών και το δικαίωμα διορισμού, προαγωγής και παύσης των υπαλλήλων καθώς και το δικαίωμα άσκησης ιεραρχικού ελέγχου επ' αυτών.

Η δημοσιονομική αυτοτέλεια αφορά την οικονομική ανεξαρτησία του τοπικού οργανισμού, με την έννοια ότι μπορεί να έχει δική του περιουσία και δικά του έσοδα, να καθορίσει ελεύθερα τα έσοδά του και τα έξοδά του, να συντάσσει δικό του προϋπολογισμό και απολογισμό, να επιβάλλει δημόσια βάρη για την κάλυψη των εξόδων του και να ασκεί δικό του δημοσιονομικό αυτοέλεγχο.

Στο Σύνταγμα (άρθρο 102) προβλέπεται ότι «το κράτος λαμβάνει τα νομοθετικά, κανονιστικά και δημοσιονομικά μέτρα, που απαιτούνται για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας και των πόρων, που είναι αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ...». Από το άρθρο αυτό απορρέει η υποχρέωση του Κράτους για την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων που είναι απαραίτητοι για την εκπλήρωση της αποστολής των Ο.Τ.Α.

Το κράτος οφείλει να παρέχει στους Ο.Τ.Α. επαρκή οικονομικά μέσα για την εκπλήρωση των σκοπών τους. Τα μέσα αυτά πρέπει να προέρχονται κυρίως από ίδια έσοδα των Ο.Τ.Α. και ειδικότερα από φόρους που επιβάλλουν αυτοί και όχι από κρατικές επιχορηγήσεις.

Το Σύνταγμα δεν αναγνωρίζει στους Ο.Τ.Α. μία απεριόριστη φορολογική εξουσία, διότι αυτή θα μπορούσε να οδηγήσει σε μία υπερβολική επιβάρυνση του εθνικού εισοδήματος, που είναι κοινή πηγή των εσόδων όλων των φορέων δημόσιας εξουσίας, και έτσι να δυσκολέψει ή και να αποκλείσει τη φορολογική εξουσία του κράτους και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

Το άρθρο 9 παρ. 1 του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας αναγνωρίζει στους τοπικούς οργανισμούς ένα δικαίωμα σε επαρκείς δικούς τους πόρους, τους οποίους μπορούν να διαθέτουν ελεύθερα και οι οποίοι είναι τόσοι ώστε να μπορούν να ασκούν πραγματικά τις αρμοδιότητές τους. Πιο συγκεκριμένα ο Χάρτης προβλέπει πως ένα ποσοστό των πόρων των τοπικών οργανισμών πρέπει να προέρχεται από τοπικούς φόρους και τέλη (άρθρο 9). Σε ότι αφορά τις κρατικές επιχορηγήσεις πρέπει να τηρείται η αρχή της αναλογίας μεταξύ της άσκησης των αρμοδιοτήτων των τοπικών οργανισμών και του κόστους της άσκησης αυτής (άρθρο 9). Προβλέπει επίσης, ότι πρέπει να προστατεύονται οι οικονομικά ασθενέστεροι τοπικοί οργανισμοί με την ίση κατανομή πόρων από μέρος του κράτους, ώστε να επέρχεται διόρθωση των συνεπειών της άνιση κατανομής των δυνητικών πόρων των Ο.Τ.Α. χωρίς ταυτόχρονα να περιορίζεται η ελευθερία επιλογής τους στο δικό τους πεδίο αρμοδιότητας (άρθρο 9). Πρέπει επίσης να γνωμοδοτούν οι Ο.Τ.Α., έγκαιρα και μετά από πλήρη ενημέρωσή τους, για ότι αφορά τους τρόπους παροχής σ' αυτούς των πόρων που ανακατανέμονται δηλαδή των κρατικών επιχορηγήσεων (άρθρο 9), ενώ η παροχή αυτή δεν πρέπει να θίγει την ελευθερία της πολιτικής τους στο δικό τους πεδίο αρμοδιότητας (άρθρο 9). Ο Χάρτης καθορίζει ακόμα στην παράγραφο 8 του άρθρου 9, πως οι Ο.Τ.Α. πρέπει να έχουν πρόσβαση στην εθνική αγορά κεφαλαίων.

Οι Ο.Τ.Α. έχουν την δική τους περιουσία, της οποίας τα στοιχεία διακρίνονται σε δημόσια και ιδιωτικά. Στην δημόσια κτήση ανήκουν τα κοινόχρηστα και τα προορισμένα σε εξυπηρέτηση δημόσιων (σχολικά κτίρια, η κινητή και ακίνητη περιουσία των σχολικών εφοριών), δημοτικών ή κοινοτικών σκοπών πράγματα. Η ιδιωτική περιουσία περιλαμβάνει κάθε άλλο περιουσιακό στοιχείο. Ιδιαίτερη κατηγορία αποτελούν οι κοινοτικές βοσκές, που δεν ανήκουν στην δημόσια κτήση, αλλά διατίθενται μόνο για χρήση δημοτών.

1.5 Οι Ασκούμενες Αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού.

Σύμφωνα με το άρθρο 75 του Νόμου 3463/2007 οι δημοτικές και οι κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας.

Οι αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων αφορούν, κυρίως, τους τομείς:

α) Ανάπτυξης, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η προστασία, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων και περιοχών, των ιαματικών πηγών και των ήπιων ή ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, καθώς και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση των σχετικών έργων και εγκαταστάσεων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
2. Η μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση και διαχείριση των δικτύων φυσικού αερίου, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
3. Ο εξηλεκτισμός, η επέκταση ηλεκτρικών δικτύων και γενικότερα δικτύων ενέργειας, εντός των διοικητικών τους ορίων, για κοινωφελείς σκοπούς, καθώς και για την τόνωση της ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας.
4. Η μελέτη, κατασκευή και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στο πλαίσιο του πολεοδομικού και του χωροταξικού σχεδιασμού.
5. Η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής τους.
6. Η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας και τεχνολογίας για την ανάπτυξη της περιοχής τους.
7. Ο σχεδιασμός, η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση υποδομών για τη στήριξη της τοπικής οικονομίας, όπως έργων οδοποιίας, συστημάτων άρδευσης, αντιπλημμυρικών και εγχειοβελτιωτικών έργων.
8. Η εκπόνηση, υλοποίηση και η συμμετοχή σε προγράμματα για την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών τους και την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, καθώς και η δημιουργία θερέτρων και άλλων εγκαταστάσεων αναψυχής και διακοπών.
9. Η διοίκηση και εκμετάλλευση των χώρων της ζώνης λιμένα δικαιοδοσίας τους, καθώς και η κατασκευή και συντήρηση των αναγκαίων λιμενικών έργων.
10. Η ίδρυση, κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση δημοτικών και κοινοτικών αγορών.
11. Η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση αποθηκευτικών χώρων υγρών καυσίμων.
12. Η διαχείριση, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση της δημοτικής και κοινοτικής περιουσίας και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση δημοτικών και κοινοτικών κτιρίων.
13. Η εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών δασών.
14. Η διαχείριση και εκμετάλλευση δημοτικών και κοινοτικών καλλιεργητικών εκτάσεων και βοσκοτόπων, καθώς και αποκαλυπτόμενων καλλιεργητικών εκτάσεων που τους παραχωρούνται από το Δημόσιο.

β) Περιβάλλοντος, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η εκπόνηση τοπικών προγραμμάτων για την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.

2. Η προστασία και διαχείριση των υδάτινων πόρων, η προστασία του εδάφους και των εσωτερικών υδάτων από την αλιεία (λιμνοθάλασσες, λίμνες, ιχθυοτροφεία, ποταμοί) και η καταπολέμηση της ρύπανσης στην περιφέρειά τους.

3. Η ίδρυση και λειτουργία δημοτικών και κοινοτικών εργαστηρίων.

4. Η καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής τους περιφέρειας, η αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων, καθώς και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση συστημάτων αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού και η λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των κοινόχρηστων χώρων και ιδιαίτερα των χώρων διάθεσης απορριμμάτων από εκδήλωση πυρκαγιάς, σύμφωνα με την κείμενη σχετική νομοθεσία.

5. Η παροχή συνδρομής στην αρμόδια πυροσβεστική υπηρεσία, με κάθε πρόσφορο μέσο που διαθέτουν, για την αντιμετώπιση πυρκαγιών, ιδίως σε περιοχές που έχουν δασικό χαρακτήρα.

6. Η ίδρυση και λειτουργία σφαγείων.

7. Η μελέτη, διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης.

8. Η λήψη μέτρων για την αποκατάσταση και ανάπλαση των περιοχών της περιφέρειάς τους, κυρίως σε περιοχές όπου αναπτύσσεται εκμετάλλευση ορυκτού πλούτου και εγκαθίστανται μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων.

9. Η συμμετοχή τους σε θέματα πολεοδομίας, χωροταξίας και χρήσεων γης, όπως αυτή προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

10. Ο καθορισμός των χώρων για τη δημιουργία κοιμητηρίων και η παροχή γνώμης για τον καθορισμό χώρων αποτέφρωσης νεκρών.

γ) Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η εξασφάλιση και διαρκής βελτίωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στις πόλεις και τα χωριά όπως η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση συστημάτων ύδρευσης, αφαλάτωσης, τηλεθέρμανσης, έργων ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων, η δημιουργία χώρων πρασίνου, χώρων αναψυχής, πλατειών και λοιπών υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων.

2. Η συμμετοχή στο έργο της αστικής συγκοινωνίας και η διενέργεια μεταφοράς για τη μετακίνηση κατοίκων της περιοχής τους, καθώς και η μεταφορά για την εξυπηρέτηση και την αναψυχή αυτών, όπως ορίζεται στο άρθρο 83 και στη σχετική νομοθεσία.

3. Ο καθορισμός, η κατασκευή, συντήρηση και εκμετάλλευση υπόγειων και υπέργειων χώρων στάθμευσης, καθώς και ο έλεγχος της στάθμευσης των αυτοκινήτων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

4. Η ρύθμιση της κυκλοφορίας, ο καθορισμός πεζοδρόμων, μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, η απομάκρυνση εγκαταλελειμμένων οχημάτων και γενικότερα η λήψη μέτρων για την αποφυγή δυσμενών επιδράσεων στην ασφάλεια της κυκλοφορίας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

5. Ο καθορισμός των χώρων και των όρων λειτουργίας των λαϊκών αγορών και των εμποροπανηγύρεων, για άσκηση υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων, που διενεργούνται στην περιφέρειά τους, κατά τη σχετική νομοθεσία, καθώς και των χώρων για την προσωρινή διαμονή μετακινούμενων πληθυσμιακών ομάδων.

6. Ο καθορισμός χώρων για την τοποθέτηση πλαισίων προβολής υπαίθριας διαφήμισης, καθώς και ο προσδιορισμός ειδικότερων προδιαγραφών κατασκευής και προϋποθέσεων τοποθέτησης διαφημιστικών πλαισίων, σύμφωνα με τις τοπικές ιδιαιτερότητες στο πλαίσιο της κείμενης νομοθεσίας.

7. Η προστασία του καταναλωτή με τη δημιουργία Γραφείων Ενημέρωσης του καταναλωτή σχετικά με θέματα που αφορούν τα δικαιώματά του, την ποιότητα των προσφερόμενων αγαθών και υπηρεσιών και τις επιπτώσεις τους στην υγεία και το περιβάλλον, σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές.

8. Ο προσδιορισμός ειδικότερων όρων και προϋποθέσεων της ίδρυσης και εγκατάστασης καταστημάτων, επιχειρήσεων και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων της δικαιοδοσίας τους που επηρεάζουν το φυσικό, πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό περιβάλλον, καθώς και την αισθητική, φυσιογνωμία και τις εν γένει λειτουργίες της πόλης.

9. Ο προσδιορισμός των όρων και των ωρών λειτουργίας μουσικής σε καταστήματα, τα οποία λειτουργούν στην πόλη, στο πλαίσιο των υγειονομικών και κανονιστικών διατάξεων της διοίκησης.

10. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας, όπως ο υγειονομικός έλεγχος των δημοτικών και κοινοτικών δεξαμενών νερού, ο υγειονομικός έλεγχος των καταστημάτων και επιχειρήσεων που λειτουργούν στην περιφέρειά τους, ο έλεγχος της ηχορύπανσης, της κοινής ησυχίας και της εκπομπής ρύπων, θορύβων και άλλων επιβαρύνσεων του περιβάλλοντος από τροχοφόρα, η περισυλλογή και εν γένει η μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα και η δημιουργία καταφυγίων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

11. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία της ζωής και της περιουσίας των κατοίκων, όπως ο έλεγχος σήμανσης των εργασιών που εκτελούνται στις οδούς και της τήρησης των υποχρεώσεων αυτών που εκτελούν έργα και εναποθέτουν υλικά και εργαλεία στις οδούς του δημοτικού ή κοινοτικού δικτύου, η λήψη μέτρων και ο έλεγχος για την προστασία από επικίνδυνες οικοδομές, από έλλειψη μέτρων ασφάλειας και υγιεινής σε εργασίες που εκτελούνται και γενικότερα από δραστηριότητες που εγκυμονούν κινδύνους για τη ζωή και την περιουσία των κατοίκων.

12. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία και αναβάθμιση της αισθητικής των πόλεων και των οικισμών.

13. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την απρόσκοπτη πρόσβαση στους κοινόχρηστους χώρους.

14. Η ονομασία των οδών, πλατειών, η τοποθέτηση πινακίδων πληροφορίας και η αρίθμηση κτισμάτων.

δ) Απασχόλησης, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η υλοποίηση ή η συμμετοχή σε ολοκληρωμένα τοπικά σχέδια και προγράμματα δράσης και πρωτοβουλίες για την εφαρμογή και ανάπτυξη πολιτικών προώθησης της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης διαφόρων κατηγοριών ανέργων, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.

2. Προώθηση και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και υπηρεσιών επαγγελματικής κατάρτισης, με την ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες και κυρίως των πληθυσμών των ορεινών, αγροτικών και νησιωτικών περιοχών, στο πλαίσιο του εθνικού και ευρωπαϊκού σχεδιασμού.

3. Συμβολή στην απορρόφηση του εργατικού δυναμικού της περιοχής τους με την ανάπτυξη συμβουλευτικών δράσεων που παρέχονται δωρεάν προς τους ανέργους, με στόχο την υποστήριξη και την ενθάρρυνσή τους για την εξεύρεση απασχόλησης, καθώς και στην προώθηση ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας, με τη δημιουργία Δημοτικών και Κοινοτικών Γραφείων Ενημέρωσης για την Απασχόληση,

σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς και τις επιχειρήσεις της περιοχής τους.

ε) Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής και παιδικής ηλικίας και της τρίτης ηλικίας, με την ίδρυση και λειτουργία νομικών προσώπων και ιδρυμάτων όπως παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, κέντρων ανοικτής περίθαλψης και ημερήσιας φροντίδας, ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, γηροκομείων κ.λπ. και τη μελέτη και εφαρμογή σχετικών κοινωνικών προγραμμάτων.

2. Η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις και προγράμματα, που στοχεύουν στη μέριμνα, υποστήριξη και φροντίδα ευπαθών κοινωνικών ομάδων με την παροχή υπηρεσιών υγείας και την προαγωγή ψυχικής υγείας, όπως δημιουργία δημοτικών και κοινοτικών ιατρείων, κέντρων αγωγής υγείας, υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία, κέντρων ψυχικής υγείας, συμβουλευτικής στήριξης των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και βίας κατά συνοικούντων προσώπων και κέντρων πρόληψης κατά εξαρτησιογόνων ουσιών.

3. Η μέριμνα για τη στήριξη αστέγων και οικονομικά αδύνατων δημοτών, με την παραχώρηση δημοτικών και κοινοτικών οικοπέδων σε αυτούς ή με την παροχή χρηματικών βοηθημάτων, ειδών διαβίωσης και περίθαλψης σε κατοίκους που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διαβίωσης κατά τις προβλέψεις αυτού του Κώδικα.

4. Η σχεδίαση, η οργάνωση, ο συντονισμός και η εφαρμογή προγραμμάτων και πρωτοβουλιών για την πρόληψη της παραβατικότητας στην περιφέρειά τους, με τη δημιουργία Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Παραβατικότητας.

5. Ο σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων ή συμμετοχή σε προγράμματα και δράσεις για την ένταξη ατίγανων, παλιννοστούντων ομογενών, μεταναστών και προσφύγων στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας.

6. Η προώθηση και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με τη δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης, εθελοντικών οργανώσεων και ομάδων εθελοντών που θα δραστηριοποιούνται για την επίτευξη των στόχων και την υποβοήθηση του έργου της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης του Δήμου και της Κοινότητας.

στ) Παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Η κατασκευή, διαχείριση και βελτίωση των υλικοτεχνικών υποδομών του εθνικού συστήματος της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας Παιδείας και ιδιαίτερα η συντήρηση, η καθαριότητα και η φύλαξη των σχολικών κτιρίων.

2. Η ίδρυση και λειτουργία βιβλιοθηκών.

3. Η ίδρυση και λειτουργία κέντρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών.

4. Η ίδρυση και λειτουργία πάρκων κυκλοφοριακής αγωγής.

5. Η εφαρμογή πολιτικών για την ανάδειξη και προστασία του τοπικού πολιτισμού, η προβολή των πολιτιστικών αγαθών και των σύγχρονων πολιτιστικών έργων που παράγονται σε τοπικό επίπεδο, με τη δημιουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, μουσείων, πινακοθηκών, κινηματογράφων και θεάτρων, φιλαρμονικών και σχολών διδασκαλίας μουσικής, σχολών χορού, ζωγραφικής, γλυπτικής κ.λπ., καθώς και η μελέτη και εφαρμογή πολιτιστικών προγραμμάτων.

6. Η προστασία μουσείων, μνημείων, σπηλαίων, καθώς και αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής και των εγκαταστάσεων αυτών.

7. Η επισκευή, συντήρηση και αξιοποίηση παραδοσιακών και ιστορικών σχολικών κτιρίων και κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.

8. Η διοργάνωση συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων ή η συμμετοχή τους σε αυτά.

9. Η προώθηση πολιτιστικών ανταλλαγών, σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

10. Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.

11. Η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση αθλητικών εγκαταστάσεων, όπως δημοτικών και κοινοτικών γυμναστηρίων, αθλητικών κέντρων και δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης.

12. Η προώθηση και εφαρμογή προγραμμάτων ενίσχυσης μαζικού αθλητισμού και διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων.

ζ) Πολιτικής Προστασίας, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως:

1. Ο συντονισμός και η επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών που συμβαίνουν στα διοικητικά τους όρια.

2. Η διατύπωση εισήγησης για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της περιοχής τους, στο πλαίσιο του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού και η εφαρμογή των προγραμμάτων, μέτρων και δράσεων που αφορούν την περιοχή τους στο πλαίσιο του εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού.

3. Η διάθεση και ο συντονισμός δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών της περιφέρειάς τους.

Επιπροσθέτως οι Δήμοι και οι Κοινότητες ασκούν, σε τοπικό επίπεδο, κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητες, οι οποίες τους έχουν ανατεθεί για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.

Οι αρμοδιότητες αυτές είναι, ειδικότερα, οι ακόλουθες:

1. Η τήρηση του δημοτολογίου και του μητρώου αρένων, η έκδοση των σχετικών πιστοποιητικών που απορρέουν από αυτό, καθώς και η τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την κείμενη νομοθεσία για τη δημιουργία και τήρηση του Εθνικού Δημοτολογίου.

2. Η τήρηση των ληξιαρχικών βιβλίων, στα οποία καταχωρούνται τα ληξιαρχικά γεγονότα που συμβαίνουν στην περιφέρειά τους και η έκδοση αποσπασμάτων των ληξιαρχικών πράξεων.

3. Η τήρηση αρχείων επίσημων εγγράφων και η έκδοση αντιγράφων.

4. Η περιοδική ενημέρωση των δημοσίων υπηρεσιών για τις μεταβολές προσωπικής κατάστασης, που προκύπτουν από τα τηρούμενα στοιχεία.

5. Η τήρηση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από την ισχύουσα εκλογική νομοθεσία.

6. Η τήρηση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από την ισχύουσα νομοθεσία περί ιθαγένειας και αλλοδαπών και μετανάστευσης.

7. Η χορήγηση άδειας πολιτικού γάμου και η τέλεση των γάμων αυτών.

8. Η δημιουργία, συντήρηση και λειτουργία κοιμητηρίων και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών, καθώς και η χορήγηση άδειας ταφής και αποτέφρωσης νεκρών.

9. Η χορήγηση βεβαίωσης μόνιμης κατοικίας.

10. Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τους χώρους προσωρινής εγκατάστασης μετακινούμενων πληθυσμιακών ομάδων.

11. Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν τα ζώα συντροφιάς.

12. Ο έλεγχος τήρησης των διατάξεων που αφορούν το Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό και τις οικοδομές που χαρακτηρίζονται επικίνδυνες.

13. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση των αδειών ίδρυσης, λειτουργίας και εγκατάστασης των καταστημάτων και επιχειρήσεων, οι όροι λειτουργίας και

εγκατάστασης των οποίων καθορίζονται από την κείμενη νομοθεσία και τους αντίστοιχους υγειονομικούς κανονισμούς και διατάξεις, καθώς και ο έλεγχος της τήρησης αυτών.

14. Η τήρηση των διατάξεων που αφορούν το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων.

15. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας κινηματογράφων, θεάτρων και παρεμφερών επιχειρήσεων και η διενέργεια των προβλεπόμενων επιθεωρήσεων.

16. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας παιδότοπων και διάφορων ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, όπως λούνα πάρκ, τσίρκο, πίστες αυτοκινητιδίων, μουσικών συναυλιών και άλλων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων της.

17. Η χορήγηση, ανάκληση και αφαίρεση αδειών τεχνικών ψυχαγωγικών παιγνίων και παροχής υπηρεσιών διαδικτύου, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων.

18. Η χορήγηση και ανάκληση άδειας λειτουργίας μουσικών οργάνων, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων.

19. Η χορήγηση και ανάκληση αδειών για την άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, η χορήγηση αδειών εμποροπανηγύρεων και υπαίθριων χριστουγεννιάτικων αγορών, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3377/2005 (ΦΕΚ 202 Α'), καθώς και ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν το υπαίθριο εμπόριο και τις λαϊκές αγορές.

20. Η χορήγηση άδειας κυκλοφορίας ζώηλατου οχήματος στην περιφέρειά τους.

21. Η αφαίρεση της άδειας από τις οικοδομές για μη εξόφληση ασφαλιστικών εισφορών στο Ι.Κ.Α..

22. Η χορήγηση και ανάκληση άδειας εγκατάστασης και χρήσης του οικήματος για την άσκηση δραστηριότητας από εκδιδόμενα πρόσωπα, καθώς και ο έλεγχος τήρησης των σχετικών διατάξεων.

23. Ο έλεγχος τήρησης της τουριστικής νομοθεσίας από τις επιχειρήσεις τουριστικού ενδιαφέροντος, κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του νόμου.

24. Η χορήγηση αδειών διενέργειας διαφήμισης, τοποθέτησης πλαισίων υπαίθριας διαφήμισης, τοποθέτησης επιγραφών προσδιορισμού επαγγελματικής δραστηριότητας σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, καθώς και η παραχώρηση χώρων για την προβολή δραστηριοτήτων σε νομικά πρόσωπα, που επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, όπως επίσης ο έλεγχος εφαρμογής των διατάξεων περί υπαίθριας διαφήμισης των προδιαγραφών των διαφημιστικών πλαισίων και επιγραφών, η αφαίρεση των παράνομων υπαίθριων διαφημίσεων και επιγραφών και η επιβολή των προβλεπόμενων προστίμων, με τις προϋποθέσεις και τους όρους που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

25. Η χορήγηση άδειας λειτουργίας καταστημάτων εκμίσθωσης μοτοποδηλάτων.

Επιπροσθέτως με το άρθρο 79 του Ν. 3463/2006, δίνεται το δικαίωμα στις δημοτικές και κοινοτικές αρχές να εκδίδουν τοπικές κανονιστικές αποφάσεις, ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες που επικρατούν σε κάθε δήμο. Οι αποφάσεις αυτές λαμβάνονται από τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους, το συντομότερο δυνατό διάστημα από την έναρξη της δημοτικής ή κοινοτικής περιόδου. Την έκδοση των τοπικών κανονιστικών αποφάσεων των Δήμων εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο η δημαρχιακή επιτροπή.

Εάν η κανονιστική διάταξη αφορά αποκλειστικά την περιφέρεια ενός τοπικού διαμερίσματος ή οικισμού, η δημαρχιακή επιτροπή διαμορφώνει την εισήγησή της, μετά από γνώμη του οικείου τοπικού συμβουλίου. Για τη διαμόρφωση της εισήγησης, η δημαρχιακή επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις των αρμόδιων κοινωνικών και επαγγελματικών φορέων και ομάδων πολιτών της περιφέρειας του Δήμου, με τους οποίους έρχεται σε διαβούλευση, καθώς και τυχόν ειδικές μελέτες που έχουν εκπονηθεί για την αντιμετώπιση των ανωτέρω ζητημάτων. Οι τοπικές κανονιστικές αποφάσεις δημοσιεύονται υποχρεωτικά, κατά το πλήρες κείμενό τους, στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του Δήμου ή της Κοινότητας, και περίληψη αυτών σε μια ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα. Οι αποφάσεις αυτές παραμένουν συνεχώς εκτεθειμένες σε χώρο του δημοτικού ή κοινοτικού καταστήματος, που είναι προσιτός στο κοινό. Οι ίδιες αποφάσεις, με φροντίδα του προέδρου του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, μπορεί να καταχωρούνται στην ιστοσελίδα του Δήμου ή της Κοινότητας. Επιπλέον, το δημοτικό και κοινοτικό συμβούλιο λαμβάνει μέτρα για την όσο το δυνατόν ευρύτερη δημοσιοποίηση των αποφάσεων αυτών, μέσω των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, εκδίδοντας ειδικούς οδηγούς ενημέρωσης των κατοίκων και των οικείων επαγγελματικών τάξεων και χρησιμοποιεί, για τον ίδιο σκοπό, οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο. Οι κανονιστικές αυτές αποφάσεις πρέπει να καταρτίζονται ύστερα από διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους τομείς έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ισονομία και η διαφάνεια στην άσκηση των εξουσιών των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.

Οι κανονιστικές αποφάσεις μπορούν να αφορούν:

1. Την προστασία του φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, των θαλασσών από πηγές ξηράς και των υπόγειων και επίγειων υδάτινων αποθεμάτων από τη ρύπανση.
2. Την προστασία της υγείας των κατοίκων από οχλούσες δραστηριότητες και ειδικότερα στις τουριστικές περιοχές κατά την τουριστική περίοδο.
3. Την τήρηση της καθαριότητας σε κοινόχρηστους και ιδιωτικούς υπαίθριους χώρους της εδαφικής τους περιφέρειας και γενικότερα για τη διασφάλιση και αναβάθμιση της αισθητικής των πόλεων και των οικισμών, λαμβάνοντας υπόψη ιδιαίτερα τη διατήρηση και ανάδειξη των παραδοσιακών, ιστορικών και τουριστικών περιοχών.
4. Τη ρύθμιση της κυκλοφορίας, των μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, τον προσδιορισμό και τη λειτουργία των χώρων στάθμευσης των οχημάτων, καθώς και για την τοποθέτηση και λειτουργία μετρητών ή εγκαταστάσεων ρύθμισης της στάθμευσης οχημάτων σε κοινόχρηστους χώρους.
5. Τη χρήση και λειτουργία των δημοτικών και κοινοτικών αγορών, των εμποροπανηγύρεων, παραδοσιακού ή μη χαρακτήρα, των ζωοπανηγύρεων, των χριστουγεννιάτικων αγορών και γενικά των υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων.
6. Τη χρήση των αλσών και των κήπων, των πλατειών, των παιδικών χαρών και των λοιπών κοινόχρηστων χώρων.
7. Τη χρήση και λειτουργία των συστημάτων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης.
8. Τη λειτουργία των δημοτικών και κοινοτικών κατοικιών, των θερέτρων, των κατασκηνώσεων και τουριστικών εγκαταστάσεων.
9. Τους χώρους λειτουργίας των λαϊκών αγορών, τις θέσεις που επιτρέπεται η άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου και τους κοινόχρηστους, δημοτικούς ή

κοινοτικούς χώρους, που επιτρέπεται να τοποθετηθούν τα μέσα προβολής υπαίθριας διαφήμισης.

10. Καθορίζουν ειδικότερες προδιαγραφές και προϋποθέσεις κατασκευής και τοποθέτησης διαφημιστικών πλαισίων και επιγραφών σε επαγγελματικούς χώρους, ανάλογα με τις τοπικές ιδιαιτερότητες, λαμβάνοντας υπόψη τη φυσιογνωμία και την αισθητική του χώρου.
11. Προσδιορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις για την εγκατάσταση και λειτουργία καταστημάτων, επιχειρήσεων και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, για τη χορήγηση της άδειας των οποίων είναι αρμόδιοι, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις για την προστασία του περιβάλλοντος, του αιγιαλού και της παραλίας, της δασικής νομοθεσίας, της νομοθεσίας για την πυροπροστασία, για τους αρχαιολογικούς και ιστορικούς τόπους, τις διατάξεις του γενικού πολεοδομικού σχεδίου, του οικοδομικού κανονισμού και τους γενικούς όρους που προβλέπονται από τις σχετικές υγειονομικές διατάξεις.

Μπορούν, επίσης, πέραν των ανωτέρω, να προσδιορίζουν ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις για την ίδρυση και εγκατάσταση των ανωτέρω επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων σε περιοχές, που επηρεάζουν το φυσικό, πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό περιβάλλον, την αισθητική φυσιογνωμία και τις εν γένει λειτουργίες των πόλεων και των οικισμών, εκτός των περιοχών, για τις οποίες έχουν προσδιορισθεί ειδικότεροι όροι χρήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΕΣΟΔΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

2.1.1 Τακτικά και Έκτακτα Έσοδα.

Όπως προαναφέραμε η δημοσιονομική αυτοτέλεια αφορά την οικονομική ανεξαρτησία του τοπικού οργανισμού, με την έννοια ότι μπορεί να έχει δική του περιουσία και δικά του έσοδα, να καθορίσει ελεύθερα τα έσοδά του και τα έξοδά του, να συντάσσει δικό του προϋπολογισμό και απολογισμό, να επιβάλλει δημόσια βάρη για την κάλυψη των εξόδων του και να ασκεί δικό του δημοσιονομικό αυτοέλεγχο.

Σύμφωνα με τον Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (Ν. 3463/2006) τα έσοδα των δήμων και κοινοτήτων διακρίνονται σε τακτικά και έκτακτα.

Τα τακτικά έσοδα προέρχονται από:

- Θεσμοθετημένους Πόρους.
- Έσοδα κινητής και ακίνητης περιουσίας τους.
- Ανταποδοτικά Τέλη και Δικαιώματα.
- Φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές που επιβάλλονται και εισπράττονται από τους τοπικούς οργανισμούς (τέλος ακάλυπτων χώρων κλπ).
- Τοπικά δυνητικά τέλη, δικαιώματα και εισφορές.

Τα έκτακτα έσοδα προέρχονται από:

- Δάνεια, δωρεές, κληροδοτήματα, κληρονομίες.
- Εκποίηση περιουσίας.
- Συμμετοχή σε επιχειρησιακή δραστηριότητα.
- Κάθε είδους πρόστιμα ή άλλες διοικητικές κυρώσεις.
- Κάθε άλλη πηγή.

Τέλος είναι η παροχή κάθε δημότη ή κατοίκου για τις υπηρεσίες που παρέχονται από το δήμο ή την κοινότητα για την χρήση δημοτικών ή κοινοτικών πραγμάτων. Τα τέλη διακρίνονται σε κοινά και ανταποδοτικά. *Ανταποδοτικό τέλος* είναι το βάρος που επιβάλλεται ως αντάλλαγμα μιας ειδικής συγκεκριμένης υπηρεσίας που παρέχεται από τον δήμο ή την κοινότητα σε κάθε έναν από τους δημότες ή του κατοίκους.

Τα έσοδα από Τέλη-Δικαιώματα περιλαμβάνουν τους εξής λογαριασμούς:

1. Υπηρεσία καθαριότητας. 2. Υπηρεσία Ύδρευσης. 3. Υπηρεσία Άρδευσης. 4. Υπηρεσία ηλεκτροφωτισμού. 5. Υπηρεσία Αποχέτευσης. 6. Λοιπά Τέλη και Δικαιώματα. 7. Έσοδα από Παρκόμετρα.

Η συμμετοχή όλων αυτών των τελών στα συνολικά έσοδα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης από τέλη και δικαιώματα δεν είναι ομοιόμορφη και στο σύνολό τους αποτελούν μία από τις πιο σημαντικές πηγές εσόδων τους. Η διάρθρωση (%) εσόδων από τέλη και δικαιώματα παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Τέλη και Δικαιώματα	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Υπηρεσία Καθαριότητας	57,01	57,77	57,95	59,72	60,56	60,95
Υπηρεσία Ύδρευσεως	8,73	8,73	8,78	7,70	8,06	7,48
Υπηρεσία Άρδευσεως	3,83	0,97	0,88	0,76	0,69	0,74
Υπηρεσία Ηλεκτροφωτισμού	7,97	7,71	7,56	6,79	6,29	5,77
Υπηρεσία Αποχέτευσσεως	1,66	1,42	1,42	1,21	1,25	1,34

Τέλη Χρήσεως Πεζοδρομίου	2,68	2,97	3,22	2,84	3,16	3,30
Τέλη Αδειών Οικοδομών	0,56	0,75	0,65	0,69	0,64	0,62
Τέλη Διαφημίσεως	2,47	2,75	2,39	1,80	1,59	1,42
Τέλη εισιτηρίων λεωφορείων αυτοκινήτων	0,29	0,46	0,25	0,46	0,22	0,47
Τέλη σταθμεύσεων αυτοκινήτων	0,33	0,29	0,29	0,43	0,29	0,29
Τέλη παρεπιδημούντων	7,41	8,38	8,88	8,01	8,21	7,62
Τέλη χρήσεως αποβάθρων επιβατών	0,06	0,11	0,14	0,15	0,06	0,08
Τέλη χρήσεως αποβάθρων εμπορευμάτων	0,61	0,09	0,04	0,02	0,04	0,02
Λοιπά Τέλη και Δικαιώματα - ΤΑΠ	6,18	6,79	6,81	8,90	8,49	9,54
Έσοδα Παρκόμετρων	0,20	0,83	0,76	0,52	0,45	0,34
Πηγή ΕΣΥΕ						

Παρατηρείται ότι το τέλος με τη μεγαλύτερη συμμετοχή είναι το τέλος καθαριότητας. Αντίθετα υπάρχουν μία σειρά από τέλη που η οικονομική τους αποτελεσματικότητα δε δικαιολογεί την ύπαρξή τους. Σε αυτά εμπεριέχονται και τέλη τα οποία στην πράξη έχουν καταργηθεί. Επίσης, το ύψος των τελών ύδρευσης και αποχέτευσης αφορά ουσιαστικά στους μικρούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με πληθυσμό μικρότερο των 10.000 κατοίκων. Οι υπόλοιποι έχουν συστήσει Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης και στην Αθήνα Θεσσαλονίκη λειτουργούν η ΕΥΔΑΠ και η ΕΥΔΑΘ.

Σημαντικό στοιχείο στην περιγραφή των τελών και δικαιωμάτων της ΤΑ δεν είναι μόνο η διάρθρωσή τους αλλά και η δυναμική τους. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι ετήσιοι ρυθμοί αύξησης των εσόδων από κάθε διαφορετικό τέλος.

Ετήσιος Ρυθμός Αύξησης των Τελών και Δικαιωμάτων					
Τέλη και Δικαιώματα	2000-99	2001-00	2002-01	2003-02	2004-03
Υπηρεσία Καθαριότητας	0,76	0,18	1,77	0,84	0,39
Υπηρεσία Υδρεύσεως	0,00	0,05	-1,08	0,36	-0,58
Υπηρεσία Αρδύσεως	-2,86	-0,09	-0,12	-0,07	0,05
Υπηρεσία Ηλεκτροφωτισμού	-0,26	-0,15	-0,77	-0,50	-0,52
Υπηρεσία Αποχετεύσεως	-0,24	0,00	-0,21	0,04	0,09
Τέλη Χρήσεως Πεζοδρομίου	0,29	0,25	-0,38	0,32	0,14
Τέλη Αδειών Οικοδομών	0,19	-0,10	0,04	-0,05	-0,02
Τέλη Διαφημίσεως	0,28	-0,36	-0,59	-0,21	-0,17
Τέλη εισιτηρίων λεωφορείων αυτοκινήτων	0,17	-0,21	0,21	-0,24	0,25
Τέλη σταθμεύσεων αυτοκινήτων	-0,04	0,00	0,14	-0,14	0,00
Τέλη παρεπιδημούντων	0,97	0,50	-0,87	0,20	-0,59
Τέλη χρήσεως αποβάθρων επιβατών	0,05	0,03	0,01	-0,09	0,02
Τέλη χρήσεως αποβάθρων εμπορευμάτων	-0,52	-0,05	-0,02	0,02	-0,02
Λοιπά Τέλη και Δικαιώματα - ΤΑΠ	0,61	0,02	2,09	-0,41	1,05
Έσοδα Παρκόμετρων	0,63	-0,07	-0,24	-0,07	-0,11

Παρατηρούνται αυξομειώσεις στα έσοδα από Τέλη και Δικαιώματα. Τα τέλη αποτελούν ανταποδοτικές υπηρεσίες. Είναι λογικό η αύξηση στο κόστος παροχής της υπηρεσίας να οδηγεί σε αύξηση των τελών.

Ένα μεγάλο πρόβλημα στα έσοδα των Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού είναι τα έσοδα από φόρους. Το πρώτο που πρέπει να σημειώσουμε κατά την ανάλυση του σημερινού φορολογικού συστήματος της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι ότι δεν υπάρχει εννοιολογικός διαχωρισμός των τελών από τους φόρους. Φόροι χαρακτηρίζονται ως τέλη (Τέλος Ακίνητης Περιουσίας, Τέλος Παρεπιδημούντων, Τέλος Εκδιδομένων Λογαριασμών) ή ακόμα και κρατικές επιχορηγήσεις (Φόρος Ζύθου) ονομάζονται και καταχωρούνται ως φόροι. Η δυσδιάκριτη αυτή σχέση μεταξύ φόρων και τελών δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα κατά την επιλογή και την άσκηση των τοπικών δημοσιονομικών πολιτικών, αλλά και κατά τη διάρκεια διεθνών συγκριτικών αξιολογήσεων.

Τα τέλη, αποτελούν ουσιαστικά τιμολογιακή πολιτική σε παροχή υπηρεσιών και επιβαρύνουν εξ ολοκλήρου το χρήστη. Η κατανομή των παρεχομένων υπηρεσιών γίνεται με κριτήριο την αγοραστική δύναμη των πολιτών και όχι τις ανάγκες τους. Αντίθετα, η χρηματοδότηση των Τοπικών Δημοσίων Υπηρεσιών μέσω του φορολογικού συστήματος μπορεί να πραγματοποιείται με βάση τη φοροδοτική ικανότητα των πολιτών, ενώ παράλληλα κατά τη διάρκεια παροχής των υπηρεσιών παρέχεται στον ΟΤΑ η δυνατότητα εφαρμογής αναδιανεμητικής πολιτικής.

Οι κυριότεροι φόροι που αποτελούν σημαντικές πηγές εσόδων για τους Δήμους είναι:

- Τέλος διαμονής παρεπιδημούντων.
- Τέλος κέντρων εστίασης και διασκέδασης.
- Ειδικό τέλος λατομικών προϊόντων.
- Τέλος ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Δικαίωμα εμπορίας πόσιμων υδάτων.
- Φόρος Ζύθου.
- Τέλος Διαφήμισης.

και είναι αναλογικοί των εσόδων σε διάφορα ποσοστά όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Τοπικός φόρος	Φορολογική βάση	Φορολογούμενη μονάδα	Μετακύλιση φόρου	Φορολογικός συντελεστής	Επιβολή	Διαχείριση	Κατηγορία
Τέλος διαμονής παρεπιδημούντων	Ακαθάριστα έσοδα	Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις	Ναι, καταναλωτής	αναλογικός (2%)	Υποχρεωτική - προαιρετική	ΟΤΑ	Γενικό έσοδο
Τέλος κέντρων εστίασης - διασκέδασης	Ακαθάριστα έσοδα	Κέντρα εστίασης - διασκέδασης, τουριστικές επιχειρήσεις	Ναι, καταναλωτής	αναλογικός (2% ή 5%)	Υποχρεωτική - προαιρετική	ΟΤΑ	Γενικό έσοδο
Ειδικό τέλος λατομικών προϊόντων	Ακαθάριστα έσοδα	Αντίστοιχες επιχειρήσεις	Ναι, επιχειρήσεις	αναλογικός (2% ή 5%)	Υποχρεωτική	ΟΤΑ	Ειδικευμένο έσοδο
Τέλη Α.Π.Ε.,	Ακαθάριστα	Επιχειρήσεις	Ναι,	αναλογικός	Υποχρεωτική	ΔΕΗ,	Ειδικευμένο

ΔΕΗ, Δυλιστηρίων	έσοδα	Α.Π.Ε, ΔΕΗ, Δυλιστήρια	καταναλωτής	(2%, 15%, 0,4%)		ΥΠ.ΑΝ.	έσοδο
Δικαίωμα εμπορίας πόσιμων υδάτων	Όγκος νερού	Επιχειρήσεις εμφιάλωσης, χυμών	Ναι, καταναλωτής	Ανώτερος - κατώτερος €	Υποχρεωτική	ΟΤΑ	Γενικό έσοδο
Φόρος Ζύθου	Ακαθάριστα έσοδα	Παραγωγή - εισαγωγή ζύθου	Ναι, καταναλωτής	αναλογικός (3%)	Υποχρεωτική	ΥΠΕΣΔΔΑ	Γενικό έσοδο
Τέλος διαφήμισης Δ'	Διαφημιστική δαπάνη	Διαφημιζόμενες επιχειρήσεις	Ναι, καταναλωτής	αναλογικός (2%)	Υποχρεωτική	ΟΤΑ	Γενικό έσοδο

Πηγή: Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Κύριο αίτημα των αιρετών της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι η μεγαλύτερη αυτοδυναμία τους στην επιβολή των φόρων καθώς και η χρηματοδότηση τους για τον εκσυγχρονισμό των μεθόδων παρακολούθησης και είσπραξης αυτών.

Παρουσιάζονται πίνακες τακτικών και έκτακτων εσόδων για τα έτη 1999-2004 προκειμένου να υπάρξει μια καλύτερη κατανόηση του τρόπου διάρθρωσης των εσόδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης:

ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ (σε χιλιάδες ευρώ).

Είδος Εσόδων	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Πρόσοδοι από Ακίνητη Περιουσία	126706	127159	137221	137526	145067	114960
Πρόσοδοι Κινητής Περιουσίας	8990	12319	8237	7345	8106	10448
Έσοδα Τελών και Δικαιωμάτων	807077	906573	943404	995958	1059330	1154385
Φόροι - Εισφορές	96631	105387	113113	104860	126796	141621
Λοιπά Τακτικά Έσοδα	125740	128271	163759	203798	201499	279771
Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι	737321	788289	938060	1020280	1061106	1173732
Σύνολο	1902465	2067998	2303794	2469767	2601904	2874917

ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ (σε χιλιάδες ευρώ) Πηγή ΕΣΥΕ

Είδος Εσόδων	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Έσοδα από εκποίηση ακίνητης περιουσίας	10353	26488	25544	18474	28465	32225
Έσοδα από εκποίηση κινητής περιουσίας	132	553	1273	403	11765	2988
Έσοδα από δάνεια	66833	269423	120858	140194	331421	312355
Επιχορηγήσεις	108500	111758	116854	104190	98766	113832
Λοιπές Επιχορηγήσεις + ΣΑΤΑ	644737	916159	1247007	1195658	1097225	1208747
Δωρεές - Κληρονομίες - Κληροδοσίες	5459	6920	13085	6036	5870	7093

Προσαυξήσεις - Πρόστιμα - Παράβολα	35594	43046	44734	69705	93044	94101
Λοιπά Έκτακτα Έσοδα	105184	114229	143928	159658	190761	252832
Σύνολο	976792	1488576	1713283	1694318	1857317	2024173

Πηγή: ΕΣΥΕ

2.1.2 Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι.

Η νομοθεσία (Νόμος 1828/1989) προβλέπει επίσης πηγές των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.) των τοπικών οργανισμών που προέρχονται από:

- Τον φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων.
- Τα τέλη κυκλοφορίας των αυτοκινήτων.
- Τον φόρο ακίνητης περιουσίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 1828/1989 από τα ανωτέρω έσοδα το ένα τρίτο (1/3) εγγράφεται στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και διατίθεται για τη χρηματοδότηση επενδυτικών δραστηριοτήτων των Δήμων, Κοινοτήτων, Αναπτυξιακών Συνδέσμων, Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης και επιχειρήσεων που λειτουργούν με τη μορφή των Α.Ε. και στις οποίες συμμετέχουν φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με ποσοστό 50% τουλάχιστον. Τα υπόλοιπα δύο τρίτα (2/3) εγγράφονται στον τακτικό προϋπολογισμό και διατίθενται για γενικές δαπάνες Δήμων, Κοινοτήτων, Αναπτυξιακών Συνδέσμων, Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης και επιχειρήσεων που λειτουργούν με τη μορφή των Α.Ε. και στις οποίες συμμετέχουν φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με ποσοστό 50% τουλάχιστον.

Τα έσοδα αυτά, κατατίθενται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε ειδικό Λογαριασμό με τίτλο "Κεντρικοί αυτοτελείς πόροι των δήμων και κοινοτήτων".

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής των εσόδων που εγγράφονται στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και στον τακτικό προϋπολογισμό. Ως κριτήρια κατανομής λαμβάνονται υπόψη ιδίως:

- α) το μήκος των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης,
- β) το μήκος και η βατότητα του οδικού δικτύου,
- γ) ο ορεινός, πεδινός ή νησιώτικος χαρακτήρας του Ο.Τ.Α.,
- δ) το επίπεδο των κοινωνικών εξυπηρετήσεων,
- ε) η δυνατότητα άντλησης τοπικών πόρων,
- στ) το πληθυσμιακό μέγεθος, οι πληθυσμιακές διακυμάνσεις ανά εποχές και η δημογραφική τάση,
- ζ) οι κλιματολογικές συνθήκες και ο αριθμός των σχολικών αιθουσών,
- η) οι περιβαλλοντικές συνθήκες.

Από τις συνολικές καθαρές ετήσιες εισπράξεις του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων αποδίδεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ποσοστό είκοσι τα εκατό (20%).

Από τα ποσά που εισπράττονται για τα τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων ποσοστό πενήντα τα εκατό (50%) αποδίδεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πέραν της κάλυψης των λειτουργικών τους δαπανών χρηματοδοτούνται για την άσκηση αρμοδιοτήτων, που μεταφέρθηκαν σε αυτούς βάσει νόμων, και για τις δράσεις τους, όπως π.χ. η κάλυψη των δαπανών λειτουργίας και μισθοδοσίας προσωπικού των παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών και μισθοδοσίας προσωπικού των δημοτικών χώρων άθλησης που μεταφέρθηκαν σε αυτούς με τον Ν. 2880/2001, η υλοποίηση δράσεων που αφορούν στην άσκηση

κοινωνικής πολιτικής της τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», στην δημιουργία υποδομών για την λειτουργία της δημοτικής αστυνομίας κ.α. Άλλοι πόροι που διατίθενται στους Δήμους και Κοινότητες από τον κρατικό προϋπολογισμό είναι από το τέλος ακίνητης περιουσίας, από το τέλος διαφήμισης, από τα έσοδα από τα παράβολα μεταναστών, από τον φόρο ζύθου κ.α.

Αν και ο Νόμος 1828/89 είχε γενική αποδοχή, από την πρώτη στιγμή, παρουσιάστηκαν τριβές και προβλήματα, κυρίως μεταξύ της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων και του Υπουργείου Οικονομικών. Από το 1989 που θεσπίστηκε ο Ν. 1828 μέχρι το 2004 (σύμφωνα με μελέτη του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης) η απόκλιση μεταξύ των πόρων που ο Νόμος παρείχε στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και των εσόδων που κατένειμε το Υπουργείο Οικονομικών μέσω των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων ήταν κατά την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων 2,2 δισ € ενώ κατά το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους 1,4 δισ €. Σημειωτέον δε, ότι σε αυτό το ποσό δε συμπεριλαμβάνονται οι πόροι που απώλεσε η Τοπική Αυτοδιοίκηση λόγω κρατικών πολιτικών (φοροαπαλλαγές, φοροελαφρύνσεις κλπ).

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ένας νέος τρόπος καταστρατήγησης του Ν. 1828 εκ μέρους του κεντρικού κράτους. Ενώ το άρθρο 102, παρ. 5 του Συντάγματος είναι ρητό και κατηγορηματικό, παρατηρείται μία μεγάλη απόκλιση στη χρηματοδότηση των μεταφερομένων δραστηριοτήτων. Οι πόροι δηλαδή που μεταφέρονται από την κυβέρνηση δεν αντιπροσωπεύουν το πραγματικό κόστος των μεταφερομένων αρμοδιοτήτων. Το σχετικό έλλειμμα που προκαλείται χρόνο με το χρόνο αυξάνει. Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα το έλλειμμα αυτό τον τελευταίο χρόνο αυξήθηκε κατά 77%.

Έλλειμμα χρηματοδότησης μεταφερθεισών αρμοδιοτήτων

	2004	2005
ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ	196.200.000	200.000.000
ΕΑΚ	36.000.000	40.000.000
ΙΒΣΑ – ΚΠ – ΠΙΚΠΑ – ΚΕΦΟ	36.000.000	40.000.000
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	60.000.000	60.000.000
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	60.000.000	60.000.000
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	388.200.000	400.000.000
ΑΠΟΔΟΣΗ ΑΠΟ Κ.Π. (Ν. 2880/01 και Ν. 3106/03)	161.000.000	161.000.000
ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΠΟΣΟ ΣΑΤΑ (Πέρα του Ν. 1828/89)	120.000.000	50.000.000
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΔΟΣΕΩΝ ΠΡΟΥΠ/ΣΜΟΥ	281.000.000	211.000.000
ΕΛΛΕΙΜΜΑ	107.200.000	189.000.000

Πάγιο αίτημα των αιρετών της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι η επαδιαπραγμάτευση του «καλαθιού» των ΚΑΠ, η οποία δεν μπορεί παρά να συνδυαστεί με την επαναδιάταξη των τοπικών φορολογικών εσόδων. Οι προτάσεις της ΚΕΔΚΕ είναι:

1. Η συμμετοχή στους ΚΑΠ του 10% των φορολογικών εσόδων από το ΦΠΑ.
2. Η απόδοση του Φόρου Ακίνητης Περιουσίας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.
3. Τα τέλη κυκλοφορίας να γίνουν αποκλειστικός φόρος της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
4. Να ενταχθεί στους ΚΑΠ το Πρόγραμμα ΕΤΕΡΠΣ και να χρηματοδοτεί τοπικές περιβαλλοντικές παρεμβάσεις στην πολιτική προστασία.

2.1.3 Πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ.

Το Πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ που θεσμοθετήθηκε με τον Ν. 3274/2004 αποτελεί ένα χρηματοδοτικό εργαλείο για την υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της τοπικής αυτοδιοίκησης. Το Πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ μπορεί να θεωρηθεί ως μετεξέλιξη του Ειδικού Προγράμματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΠΤΑ), όπου όμως η χρηματοδότησή του δεν εξασφαλίζεται μόνο από τους θεσμοθετημένους πόρους της αυτοδιοίκησης, όπως συνέβη με το ΕΠΤΑ. Συγκεκριμένα, οι πόροι του προγράμματος προέρχονται από: 10% από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους που εγγράφονται στον Τακτικό Προϋπολογισμό (άρθρο 25 Ν. 1828/1989), 25% από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους που εγγράφονται στον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων (Σ.Α.Τ.Α.) (άρθρο 25 Ν. 1828/1989), 80% του φόρου των τόκων καταθέσεων φυσικών και νομικών προσώπων (άρθρο 9 παρ. 5 Ν. 2503/1997).

Η εφαρμογή του Προγράμματος ΘΗΣΕΑΣ έχει πενταετή διάρκεια (2005-2009) με δυνατότητα παράτασης για δύο επιπλέον χρόνια. Το πρόγραμμα ΘΗΣΕΑΣ αποτελείται από 3 υποπρογράμματα στους τομείς α) Οργάνωσης και ανάπτυξης των υπηρεσιών των δήμων, β) τοπικής ανάπτυξης και προστασίας του περιβάλλοντος και γ) κοινωνικές και πολιτιστικές υποδομές.

Οι καινοτομίες του Προγράμματος «Θησέας», σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (magrathea.eetaa.gr/thiseas) είναι:

- *Η χρηματοδότηση των απαραίτητων μελετών για την υλοποίηση αναπτυξιακών έργων.*
- *Η ενθάρρυνση και η στήριξη διαδημοτικών συνεργασιών αναπτυξιακού χαρακτήρα.*
- *Η ενίσχυση συμπράξεων μεταξύ Ο.Τ.Α. και ιδιωτικού τομέα.*
- *Η προώθηση της εξωστρέφειας των δήμων.* Το Πρόγραμμα «Θησέας», καλύπτοντας την ίδια συμμετοχή των δήμων σε κοινοτικά προγράμματα και πρωτοβουλίες, προσφέρει τη δυνατότητα στους δήμους να στραφούν σε επιπρόσθετες πηγές χρηματοδότησης, με σημαντικότερο όφελος την ανταλλαγή εμπειρίας και τεχνογνωσίας με δήμους άλλων μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να αναπτύξουν από κοινού σύγχρονες μεθόδους βελτίωσης του επιπέδου των υπηρεσιών τους.
- *Η εφαρμογή ενός αντικειμενικού και διαφανούς συστήματος διοίκησης και οικονομικής ενίσχυσης των δήμων.* Με την τήρηση ενιαίας βάσης δεδομένων για την καταγραφή ανά Ο.Τ.Α., όχι μόνον των πόρων του προγράμματος «Θησέας», αλλά και των λοιπών εθνικών πόρων της κεντρικής διοίκησης, που αφορούν σε έργα και δράσεις της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης που παραμένουν στη διαχείριση των Υπουργείων, εξασφαλίζεται η διαφάνεια και η ισότιμη μεταχείριση των Ο.Τ.Α. όλης της χώρας. Έτσι, αφ' ενός μεν θα αποφεύγονται οι παρατηρηθείσες κατά το παρελθόν διενέξεις και αφ' ετέρου θα είναι δυνατή η εφαρμογή πολιτικών για την τόνωση της περιφερειακής ανάπτυξης, η οποία αποτελεί πρώτη προτεραιότητά μας.

Το εγκεκριμένο ποσό κατανομής στις αρχές του 2008, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου, στους Δήμους και στις Κοινότητες ανέρχεται στο ποσό €2.573.115.665 και οι προϋπολογισμοί των 7739 οριστικά ενταγμένων έργων ανέρχονται στο ποσό €1.258.214.140.

2.1.4 Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΕΛΛΑΔΑ 2000-2006).

Σύμφωνα με την επίσημη κυβερνητική ιστοσελίδα (www.info3kps.gr) το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Γ' ΚΠΣ) είναι το μεγαλύτερο αναπτυξιακό πρόγραμμα της χώρας μας. Σχεδιάστηκε από την Ελλάδα και υλοποιείται με την συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης αφορά όλους τους πολίτες και όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής.

Το Γ' ΚΠΣ χωρίζεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες προγραμμάτων: Στα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ένα για κάθε συγκεκριμένο τομέα δραστηριότητας) και τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ένα για κάθε μία από τις 13 περιφέρειες της χώρας).

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του Γ' ΚΠΣ απευθύνονται τόσο στον δημόσιο τομέα π.χ. για έργα που αφορούν την ανάπτυξη υποδομών και τη βελτίωση υπηρεσιών προς τον πολίτη όσο και σε ιδιώτες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) για προγράμματα που αφορούν επιχειρήσεις, αγρότες, νέους, ανέργους κλπ.

Οι συνολικοί χρηματοδοτικοί πόροι του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και του Ταμείου Συνοχής ανέρχονται σε 48,30 δις ευρώ. Η συνολική δημόσια δαπάνη ανέρχεται σε 37,67 δις ευρώ και η εκτιμώμενη ιδιωτική συμμετοχή ανέρχεται σε 10,63 δις ευρώ.

σε δισεκατομμύρια ευρώ)

	ΚΠΣ 2000 - 2006	Ταμείο Συνοχής	ΣΥΝΟΛΟ
Κοινοτική Συμμετοχή	22,70	3,24	25,94
Εθνική Συμμετοχή	9,72	2,01	11,73
Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης	32,42	5,25	37,67
Ενδεικτική Ιδιωτική Συμμετοχή	9,53	1,10	10,63
ΣΥΝΟΛΟ	41,95	6,35	48,30

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών

Παράλληλα σημαντικοί πόροι αντλούνται μέσω των 4 Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, η συνολική δημόσια δαπάνη των οποίων ανέρχεται σε 1,28 δις ευρώ (εκ των οποίων η κοινοτική συμμετοχή είναι 904 εκατ. ευρώ) για την περίοδο 2000-2006.

Για την επίτευξη των στόχων του ΚΠΣ 2000-2006 καταρτίστηκαν και υλοποιούνται 25 Επιχειρησιακά Προγράμματα εκ των οποίων:

- τα 11 είναι Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και αφορούν βασικούς τομείς της Οικονομικής και Κοινωνικής ζωής όπως:
 1. Εκπαίδευση - Εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού συστήματος και βελτίωση των υποδομών.
 2. Απασχόληση και επαγγελματική κατάρτιση - Επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο με στόχο την πρόληψη της ανεργίας και τη διευκόλυνση της επαγγελματικής επανένταξης μέσα από εξατομικευμένη προσέγγιση. Ποιοτική κατάρτιση, προσαρμοσμένη στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Προώθηση των ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών και ένταξη των μειονεκτούντων ομάδων.
 3. Δρόμοι, λιμάνια, αστική ανάπτυξη και Σιδηρόδρομοι, αεροδρόμια, αστικές συγκοινωνίες (Τα δύο αυτά προγράμματα έχουν στόχο την ολοκλήρωση της ένταξης της χώρας στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών, τη μείωση των επιπτώσεων από την περιφερειακή της

θέση στην Ε.Ε. και το μεγαλύτερο άνοιγμά της προς την Ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια, καθώς και τον περιορισμό της κυκλοφοριακής συμφόρησης, λαμβάνοντας υπόψη το περιβάλλον).

4. Ανταγωνιστικότητα - Ποικίλες ενισχύσεις για τις επιχειρήσεις (κυρίως τις μικρομεσαίες) και για την δημιουργία νέων επιχειρήσεων, κυρίως χάρη σε νέες μορφές χρηματοδότησης, βελτίωση της τουριστικής προσφοράς, επέκταση του ενεργειακού δικτύου και διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών.
 5. Αγροτική ανάπτυξη - Ενισχύσεις στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, στις δραστηριότητες μεταποίησης και διάθεσης στην αγορά με στόχο τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας, με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και την βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων. Διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας χάρη σε ολοκληρωμένες δράσεις τοπικής ανάπτυξης.
 6. Αλιεία - Εκσυγχρονισμός του στόλου και του εξοπλισμού και εξορθολογισμός της παραγωγής, λαμβάνοντας υπόψη την προστασία των αλιευτικών πόρων και του περιβάλλοντος.
 7. Περιβάλλον - Διασφάλιση της ορθολογικής διαχείρισης των περιβαλλοντικών πόρων. Προσαρμογή στις ευρωπαϊκές προδιαγραφές σε ότι αφορά το πόσιμο νερό, τα λύματα και τα απόβλητα. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και παιδεία.
 8. Πολιτισμός - Αξιοποίηση της πολιτισμικής κληρονομιάς και προώθηση του σύγχρονου πολιτισμού.
 9. Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια - Αναδιάρθρωση των υπηρεσιών υγείας, κατάρτιση του προσωπικού, μεταρρύθμιση του τομέα της πνευματικής υγείας.
 10. Κοινωνία της Πληροφορίας - Προώθηση των τεχνολογιών της πληροφορίας στις δημόσιες υπηρεσίες, τα σχολεία, τις τοπικές εταιρείες παροχής υπηρεσιών και ανάπτυξη των συνδέσεων υψηλής ταχύτητας.
- τα 13 είναι Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μία από τις 13 περιφέρειες της χώρας και στα οποία έχει κατανεμηθεί το 1/3 περίπου των διαθέσιμων πιστώσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 2000-2006. Το κοινό τους σημείο είναι η ενίσχυση της δυνατότητας των περιφερειακών και τοπικών αρχών να εφαρμόσουν ένα πλήρες φάσμα δράσεων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, που περιλαμβάνουν όχι μόνο έργα υποδομής αλλά και την στήριξη της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, της έρευνας και ανάπτυξης και της καινοτομίας, των ανθρώπινων πόρων και της δημιουργίας τοπικών θέσεων εργασίας ή και ακόμα της διαχείρισης του περιβάλλοντος. Οι δράσεις προς όφελος των απομονωμένων, νησιωτικών ή ορεινών περιοχών θα συμβάλουν στη μείωση των εσωτερικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών.
 - και 1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Τεχνική βοήθεια. Η Τεχνική Βοήθεια περιλαμβάνει δράσεις αφενός για την υποβοήθηση της επιτάχυνσης της υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΚΠΣ 2000-2006 και αφετέρου την υποστήριξη των απαραίτητων λειτουργιών για τη διασφάλιση ενός αποδοτικού συστήματος διοίκησης και διαχείρισης του ΚΠΣ, τη διασφάλιση ενός αποτελεσματικού συστήματος ελέγχων, τη συμβουλευτική υποστήριξη προς τους φορείς εφαρμογής του ΚΠΣ, συμπεριλαμβανομένης και της αξιολόγησής του, καθώς και του σχεδιασμού των μακροπρόθεσμων

αναπτυξιακών στρατηγικών της χώρας και τέλος τη διασφάλιση της προβολής και δημοσιότητας των παρεμβάσεων του ΚΠΣ 2000-2006.

Οι διαθέσιμοι πόροι για ενέργειες Τεχνικής Βοήθειας είναι:

1. Ο προϋπολογισμός του Ε.Π «Τεχνική Βοήθεια 2000-2006».
2. Ο προϋπολογισμός του Άξονα Προτεραιότητας Τεχνικής Βοήθειας των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΚΠΣ 2000-2006.
3. Οι αμιγώς εθνικοί πόροι που διατίθενται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγχρηματοδοτούν, εκτός από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, και τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες. Οι τέσσερις κοινοτικές πρωτοβουλίες των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων για το χρονικό διάστημα 2000 - 2006 είναι : EQUAL (ισότητα στην αγορά εργασίας), LEADER+ (αγροτική ανάπτυξη), URBAN II (αστική ανάπτυξη) και INTERREG III (διασυνοριακή, διακρατική, διαπεριφερειακή συνεργασία).

Το Ταμείο Συνοχής παρέχει συγχρηματοδότηση σε έργα ή ομάδες έργων ή στάδια έργων τα οποία συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων τόσο στον Τομέα "Περιβάλλοντος" όσο και στον Τομέα "Μεταφορές". Ειδικότερα, για τον Τομέα "Περιβάλλον" η χρηματοδοτική στήριξη παρέχεται σε τομείς παρέμβασης όπως ύδρευση με πόσιμο νερό, αποχέτευση και καθαρισμός λυμάτων, διαχείριση στερεών αποβλήτων, πιθανές παρεμβάσεις για αντιπλημμυρική προστασία, προστασία δασικών συστημάτων, περιβαλλοντική αναβάθμιση και φυσική κληρονομιά. Όσον αφορά τον Τομέα "Μεταφορές", το Ταμείο Συνοχής παρέχει χρηματοδοτική στήριξη σε έργα υποδομής κοινού ενδιαφέροντος για την Ανάπτυξη του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (π.χ. οδικοί άξονες, σιδηροδρομικά έργα, λιμενικά έργα, κλπ). Η επιτυχία των προγραμμάτων της περιόδου 2000-2006 είναι ουσιαστική, προκειμένου να παγιωθούν στην Ελλάδα τα μέσα μιας αειφόρου ανάπτυξης για όλους.

Η ορθή χρηματοδοτική διαχείριση των διατιθέμενων πόρων και η μεγιστοποίηση των αναπτυξιακών αποτελεσμάτων από την υλοποίηση των διαρθρωτικών παρεμβάσεων στη χώρα, αποτελεί θέμα πρώτης προτεραιότητας. Με άξονα την προτεραιότητα αυτή, οι ελληνικές αρχές εφαρμόζουν συστηματικά αυστηρές διαδικασίες διαχείρισης και ελέγχου.

Οι διαδικασίες αυτές εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κανονισμών και θεσμών με στόχο την εύρυθμη λειτουργία του συνολικού συστήματος διοίκησης των Προγραμμάτων και παραγωγής των έργων.

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι το ΚΠΣ 2000-2006 αποτελεί το σημαντικότερο μέσο για την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβόνας κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο και συνάδει σε μεγάλο βαθμό στη συντριπτική πλειοψηφία των στόχων της, με το 63% του διαθέσιμου προϋπολογισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων στην Ελλάδα να χρηματοδοτεί δράσεις που συμβάλλουν άμεσα στη στρατηγική αυτή.

Οι συνολικά κατανεμημένοι πόροι του διαρθρωτικού προγράμματος στις επιμέρους προτεραιότητες που έχουν τεθεί για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ανέρχονται σε 32,41 δις ευρώ σε όρους δημόσιας δαπάνης και με εκτιμώμενο συνολικό κόστος 41,95 δις ευρώ.

Κατανεμημένοι Πόροι Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

Προτεραιότητας	Δημόσια Δαπάνη	Ιδιωτική Συμμετοχή	Συνολικό Κόστος
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού	4.744.685.251	59.264.451	4.803.949.702
Μεταφορές	8.716.772.598	2.996.495.691	11.713.268.289
Ανταγωνιστικότητα (Μεταποίηση, Τουρισμός, Ενέργεια, Έρευνα & Τεχνολογία)	3.018.451.757	3.032.066.603	6.050.518.360
Αγροτική Ανάπτυξη και Αλιεία	2.366.445.185	1.313.575.951	3.680.021.136
Βελτίωση Ποιότητας Ζωής (Περιβάλλον, Πολιτισμός, Υγεία-Πρόνοια)	1.669.067.878		1.669.067.878
Κοινωνία της Πληροφορίας	2.167.474.859	508.500.000	2.675.974.859
Περιφερειακή Ανάπτυξη	9.620.137.733	1.622.805.056	11.242.942.789
Τεχνική Βοήθεια	114.996.704		114.996.704
Σύνολο	32.418.031.965	9.532.707.752	41.950.739.717

Τα ποσά όπως προέκυψαν μετά την τελευταία αναθεώρηση του ΚΠΣ τον Δεκέμβριο του 2006 (Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.)

Παράλληλα σημαντικοί πόροι ύψους 6,35 δις ευρώ θα διατεθούν μέσω του Ταμείου Συνοχής για έργα Μεταφορών και Περιβάλλοντος καθώς και πόροι ύψους 1,44 δις ευρώ θα αντληθούν μέσω των τεσσάρων (4) Κοινοτικών Πρωτοβουλιών (URBAN, INTERREG, LEADER & EQUAL).

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων από την ΠΕΤΑ Α.Ε. στις 30.4.2007 σε σύνολο 31.948 ενταγμένων έργων η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει εντάξει 15.470 έργα, μερίδιο 48,42%. Με κριτήριο τα οικονομικά στοιχεία των προγραμμάτων, τα οποία είναι και τα πλέον ουσιαστικά για την εξέταση της πορείας υλοποίησης των προγραμμάτων, οι Ο.Τ.Α. συμμετέχουν με μερίδια, 11,81% στον προϋπολογισμό ενταγμένων έργων, 11,57% στην πραγματοποίηση νομικών δεσμεύσεων (συμβασιοποιήσεις) και 11,03% στις απορροφήσεις δαπανών.

Στο σύνολο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2000-2006 και του Ταμείου Συνοχής, οι πρωτοβάθμιοι Ο.Τ.Α. που είναι Τελικοί Δικαιούχοι ανέρχονται σε 1.009, ποσοστό 97,58% στο σύνολο των Δήμων και Κοινοτήτων όλης της Χώρας.

Το μεγαλύτερο πλήθος συνολικά ενταγμένων έργων έχουν τα Περιφερειακά Ε.Π. (Π.Ε.Π.), στα οποία οι Ο.Τ.Α. συμμετέχουν με ποσοστό (58,30%), χωρίς ωστόσο

αντίστοιχη υψηλή συμμετοχή στον Π/Υ ενταγμένων έργων, στις νομικές δεσμεύσεις και στις δαπάνες (23,28%, 22,25% και 23,57%).

Στα Τομεακά Ε.Π. (Τ.Ε.Π.) τα μερίδια των Ο.Τ.Α. στο σύνολο είναι επίσης ιδιαίτερα υψηλά όσον αφορά το πλήθος των ενταγμένων έργων (48,23%). Όμως όσον αφορά τους οικονομικούς δείκτες, τα ποσοστά της Αυτοδιοίκησης είναι τα χαμηλότερα σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ομάδες Ε.Π. και ανέρχονται, σε 4,14% όσον αφορά τον προϋπολογισμό ενταγμένων έργων, 3,70% στις συμβάσεις και 3,22% στις δαπάνες.

Για τους Ο.Τ.Α. οι κατηγορίες επιχειρησιακών προγραμμάτων με το μεγαλύτερο βάρος είναι τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Π.Ε.Π.), τα Τομεακά και το Ταμείο Συνοχής.

Στο Ταμείο Συνοχής το μερίδιο της Αυτοδιοίκησης όσο αφορά το πλήθος έργων ανέρχεται σε 48,78%, τα μερίδια των ΟΤΑ όμως στους τρεις βασικούς οικονομικούς δείκτες ανέρχονται σε 16,05%, 19,57% και 15,37%.

Τα οικονομικά μεγέθη στις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες είναι μικρότερα, παρόλη τη σημασία τους στην προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και στην εξοικείωση των Ο.Τ.Α. με σύνθετα και πρωτότυπα έργα. Τα μεγέθη ανέρχονται σε 18,41% στο πλήθος έργων ενώ στους βασικούς οικονομικούς δείκτες τα μερίδια των Ο.Τ.Α. ανέρχονται σε 11,26%, 3,70% και 9,03% αντίστοιχα.

2.1.5 Δαπάνες Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Οι δαπάνες των δήμων και Κοινοτήτων διακρίνονται σε υποχρεωτικές και προαιρετικές.

Σύμφωνα με το άρθρο 158 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Ν. 3463/2006), οι υποχρεωτικές δαπάνες είναι:

- Τα έξοδα παράστασης, η αποζημίωση των συμβούλων για την συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και της δημορχιακής επιτροπής, καθώς και τα έξοδα κίνησης των προέδρων των τοπικών συμβουλίων.
- Οι κάθε είδους αποδοχές του προσωπικού, περιλαμβανομένων και των κατ' αποκοπή εξόδων κίνησης.
- Οι παροχές σε είδος για την προστασία των εργαζομένων.
- Η γραφική ύλη, τα έντυπα και τα βιβλία των υπηρεσιών, η δαπάνη κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου και ύδρευσης, καθώς και τα τέλη ταχυδρομικών και τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, καθώς και κάθε είδους καύσιμα και ελαιολιπαντικά.
- Τα μισθώματα των ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις δημοτικές ή κοινοτικές υπηρεσίες.
- Τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης.
- Τα τοκοχρεολύσια των δανείων.
- Τα έξοδα υποχρεωτικής από τον νόμο ασφάλισης οχημάτων.
- Οι ετήσιες εισφορές υπέρ των συνδέσμων Δήμων και Κοινοτήτων.
- Οι δαπάνες υλοποίησης των συμβάσεων διαδημοτικής συνεργασίας και των προγραμματικών συμβάσεων.
- Οι επιχορηγήσεις των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων που ιδρύει κάθε Δήμος ή Κοινότητα, ως προς το ποσό που αναγράφεται στην οικεία συστατική πράξη.
- Οι δαπάνες για την εκτέλεση των τελεσίδικων αποφάσεων και για την εξόφληση των εκκαθαρισμένων, σύμφωνα με το διατακτικό τους, οφειλών.
- Οι εισφορές που επιβάλλονται με ειδικούς νόμους.

Είναι συνταγματικά ανεπίτρεπτη η επιβολή από τον νόμο υποχρεωτικών δαπανών στους τοπικούς οργανισμούς, για σκοπούς που δεν εκπληρώνονται από αυτούς. Επίσης, είναι ανεπίτρεπτη η μεταβίβαση κρατικών υποθέσεων στους τοπικούς οργανισμούς χωρίς την ταυτόχρονη κάλυψη των δαπανών που απαιτούνται για την διεκπεραίωσή τους.

Όλα τα έσοδα και οι δαπάνες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης εγγράφονται στον προϋπολογισμό που συντάσσεται από την δημορχιακή επιτροπή ή τον πρόεδρο του κοινοτικού συμβουλίου αντίστοιχα, συζητείται και ψηφίζεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο και υποβάλλεται στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ισοσκελισμένος.

Παρουσιάζεται πίνακας δαπανών για τα έτη 1999-2004 προκειμένου να υπάρξει μια καλύτερη κατανόηση του τρόπου διάρθρωσης των δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

(σε χιλιάδες ευρώ)

Είδος Δαπανών	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Υποχρεωτικές	1.546.458,00	1.749.805,00	1.979.292,00	2.221.858,00	2.279.106,00	2.623.131,00
Επενδύσεις	637.927,00	890.002,00	1.071.282,00	1.057.779,00	774.571,00	887.296,00
Λοιπές Προαιρετικές	768.456,00	964.145,00	1.047.981,00	1.172.167,00	1.366.999,00	1.675.224,00
Σύνολο	2.952.841,00	3.603.952,00	4.098.555,00	4.451.804,00	4.420.676,00	5.185.651,00

Πηγή: ΕΣΥΕ

2.1.6. Η επιχειρηματική δραστηριότητα των τοπικών οργανισμών.

Οι τοπικοί οργανισμοί στην Ελλάδα, από της συστάσεως τους, ανέλαβαν την ευθύνη της δημιουργίας της κατάλληλης υποδομής για την ικανοποίηση βασικών τοπικών αναγκών τους. Τα έργα και οι υπηρεσίες που προσέφεραν ποίκιλλαν, ανάλογα με τις δυνατότητές τους, μεταξύ καθαριότητας, φωτισμού, κατασκευής οδών, βιβλιοθηκών, θεάτρων, νεκροταφείων ή παραθεριστικής υποδομής. Η παραγωγή και παροχή των κοινωνικών αυτών αγαθών είτε αναλαμβάνονταν από συγκεκριμένους τοπικούς οργανισμούς, είτε αντίθετο από ιδιώτες αναδόχους βάσει ειδικών νόμων.

Ο Ν. 2218/1994 προέβλεπε πως οι τοπικοί οργανισμοί μπορούν να αναπτύξουν οποιαδήποτε δραστηριότητα που προάγει τα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτιστικά και πνευματικά συμφέροντα των κατοίκων τους. Ο αόριστος και πολύ γενικός αυτός όρος κατανοείτο και ερμηνεύονταν σωστότερα με την ενδεικτική από τον νόμο απαρίθμηση ορισμένων αρμοδιοτήτων. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονταν και πολλές αρμοδιότητες, οι οποίες αναφέρονταν μεταξύ των συντρεχουσών με το κράτος αρμοδιοτήτων τις οποίες οι δήμοι και οι κοινότητες δεν ήταν υποχρεωμένοι αλλά είχαν δικαίωμα να ασκήσουν όπως π.χ. η κατασκευή και συντήρηση λαϊκών κατοικιών και θερέτρων, την ίδρυση και λειτουργία πολιτικών και πνευματικών κέντρων, την κατασκευή και συντήρηση συστημάτων άρδευσης και εγγειοβελτικών έργων και την προστασία του υπόγειου ύδατος, την κατασκευή και συντήρηση λουτρών και έργων προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, κ.α. Παράλληλα αναφέρονταν και αρμοδιότητες οι οποίες χαρακτηρίζονταν ως αποκλειστικές όπως: α) η κατασκευή, η συντήρηση και λειτουργία συστημάτων ύδρευσης, υπονόμων και αποχέτευσης, δημοτικών και κοινοτικών άλσων και κήπων, υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων αναψυχής και εξωραϊστικών χώρων και κοιμητηρίων, β) η κατασκευή και συντήρηση δημοτικών ή κοινοτικών οδών, πλατιών και γεφυρών, αγορών και τόπων αγορών και ζωοαγορών, αθλητικών εγκαταστάσεων, κέντρων νεότητας και παιδικών χαρών, δημοτικών ή κοινοτικών καταστημάτων και κτιριακών έργων που προορίζονται για κοινωφελείς σκοπούς, γ) η καθαριότητα και η συλλογή, αποκομιδή και διάθεση ή επεξεργασία απορριμμάτων, δ) η τοποθέτηση και λειτουργία μετρητών ή άλλων εγκαταστάσεων για την ρύθμιση της στάθμευσης σε δημόσιους χώρους, ε) η αστική συγκοινωνία, στ) η μέριμνα για την εξασφάλιση βοσκήσιμων εκτάσεων για χρήση των δημοτών, ζ) η σύσταση, κατάργηση και ρύθμιση της λειτουργίας εμποροπανηγύρεων.

Στο μέτρο που η αρμοδιότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης εκτείνεται επί των τοπικών υποθέσεων, θα πρέπει να υποτεθεί ότι και οι δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις πρέπει να συνδέονται με την εξυπηρέτηση των τοπικών υποθέσεων. Επομένως η τυχόν δημιουργία από τοπικούς οργανισμούς επιχειρήσεων εθνικής εμβέλειας θα πρέπει να θεωρηθεί πως υπερβαίνει την κατά το Σύνταγμα αρμοδιότητα τους, ενώ επιχειρηματικές δραστηριότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που συνδέονται με την παροχή τοπικής δημόσιας υπηρεσίας έχουν την απαιτούμενη συνταγματική κάλυψη. Ιδιαίτερα, εκεί όπου το αντικείμενο των δημοτικών – κοινοτικών επιχειρήσεων είναι η άσκηση παραγωγικών – παροχικών δραστηριοτήτων (κατασκευή – συντήρηση δικτύων παροχών, οδών, πλατειών, γεφυρών, αθλητικών εγκαταστάσεων, η εξασφάλιση της καθαριότητας, η τοποθέτηση ωρομετρητών στάθμευσης, αστικές συγκοινωνίες κ.α.), που αποτελούν και το ουσιαστικότερο τμήμα των αρμοδιοτήτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η σύμπτωση του

2.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ.

Κατά την εφαρμογή του Σχεδίου Καποδίστρια οι νέοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ασκούσαν την ταμειακή του υπηρεσία με βάση τις δημοσιολογικές διατάξεις χρησιμοποιώντας το απλογραφικό λογιστικό σύστημα.

Ο νόμος και η φιλοσοφία του ισχύοντος Λογιστικού Συστήματος δεν αντιμετώπιζε τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης σαν μονάδες προσφοράς υπηρεσιών στους κατοίκους της περιοχής τους αλλά σαν μονάδες διεκπεραίωσης.

Το απλογραφικό λογιστικό σύστημα δεν βοηθούσε:

- στην εμφάνιση της οικονομικής κατάστασης των Οργανισμών Τοπικών Αυτοδιοίκησης σε μια δεδομένη στιγμή,
- στην παρακολούθηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων και απαιτήσεων,
- στην έγκαιρη παρακολούθηση των υποχρεώσεων των δημοτών, ιδίως στην περίπτωση πολλαπλών απαιτήσεων του Δήμου,
- στην παρακολούθηση του ταμειακού τους υπολοίπου,
- στην παρακολούθηση και αξιοποίηση της πάγιας περιουσίας,
- στην παρακολούθηση των έργων διαχρονικά,
- στην διάκριση των εξόδων σε κατηγορίες όπως δαπάνες που αφορούν την εξυπηρέτηση πολιτών και δαπάνες που αφορούν την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των υπηρεσιών,
- στην διάκριση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων με αποτέλεσμα να είναι ελλιπής η παρακολούθηση των χρηματοοικονομικών εξόδων κ.α

Για την απόληψη των ανωτέρω αδυναμιών και μειονεκτημάτων του απλογραφικού λογιστικού συστήματος, η τότε Κυβέρνηση αποφάσισε το 1999 την καθιέρωση του διπλογραφικού λογιστικού συστήματος στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού.

Το περιεχόμενο του κλαδικού λογιστικού σχεδίου των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθορίστηκε με το Προεδρικό Διάταγμα 315/1999. Σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω Προεδρικού Διατάγματος η εφαρμογή του διπλογραφικού συστήματος καθίσταται υποχρεωτική από 1^η Ιανουαρίου 2000 για τους Δήμους με πληθυσμό άνω των 5000 ετησίως βάσει της τελευταίας γενικής απογραφής πληθυσμού ή με έσοδα (τακτικά) άνω των 500 εκ ετησίως.

Η διαδικασία εφαρμογής του διπλογραφικού συστήματος δεν ήταν εύκολη αφού σε πολλούς δήμους υπήρχαν ελλείψεις τόσο τεχνικού εξοπλισμού όσο και κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού για να μπορέσει να εφαρμόσει τα νέα οικονομικά δεδομένα. Στο τέλος του 2003 οι περισσότεροι από τους Δήμους που μπορούσαν σύμφωνα με τα κριτήρια του Προεδρικού Διατάγματος να εφαρμόσουν το διπλογραφικό σύστημα κατάφεραν να δημοσιεύσουν τον πρώτο τους Ισολογισμό.

Στην εργασία αυτή συγκεντρώθηκαν ισολογισμοί 29 Δήμων των χρονικών περιόδων 2004-2006. Οι Δήμοι που μελετήθηκαν προέρχονται από όλες τις Περιφέρειες – με εξαίρεση την Περιφέρεια Ηπείρου καμία Δημοτική Αρχή δεν ανταποκρίθηκε στο αίτημα για μελέτη των Ισολογισμών τους – και προέρχονται από όλο το εύρος των πληθυσμιακών κριτηρίων. Συγκεντρωτικά ο κύκλος εργασιών των εξεταζόμενων δήμων για το έτος 2003 ανήλθε στο ποσό €286.811.802,66, για το έτος 2004 στο ποσό €681.848.983,01, για το έτος 2005 στο ποσό €751.353.538,07 και για το έτος 2006 στο ποσό €764.363.179,81. Το σύνολο των κερδών τους για το έτος 2003 ανήλθαν στο ποσό €3.857.452,01, για το έτος 2004 στο ποσό €14.905.045,34, για το έτος 2005 στο ποσό €31.329.378,27 και για το έτος 2006 στο ποσό

€12.265.222,03. Αντίθετα το σύνολο των ζημιών τους ανήλθαν για το έτος 2003 στο ποσό €13.389.986,85, για το έτος 2004 στο ποσό €11.006.581,42, για το έτος στο ποσό €16.768.143,93 και για το έτος 2006 στο ποσό €9.734.090,71

Για την εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με την οικονομική τους πορεία χρησιμοποιήθηκαν οι οικονομικοί αριθμοδείκτες:

- γενικής ρευστότητας και σχέσης κυκλοφορούν ενεργητικού/σύνολο ενεργητικού,
- σχέσης ιδίων πόρων προς σύνολο περιουσίας,
- περιθωρίου κέρδους και σχέσης κερδών – εσόδων φόρων, τελών και κερδών – κρατικών επιχορηγήσεων
- απόδοσης συνολικού κεφαλαίου
- βαθμού παγιοποίησης
- κάλυψης παγίων

τα αποτελέσματα των οποίων παρουσιάζονται παρακάτω.

2.2.1 Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας.

Ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας δεν δείχνει μόνο το μέτρο της ρευστότητας ενός Δήμου αλλά και το περιθώριο ασφαλείας, που διατηρεί η δημοτική αρχή για να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει κάποια ανεπιθύμητη εξέλιξη στη ροή των κεφαλαίων κινήσεως. Αν η ροή των κεφαλαίων στο Δήμο είναι ομαλή και συνεχής και υπάρχει ακριβής αντιστοιχία μεταξύ των εισερχομένων κεφαλαίων και των εξοφλούμενων υποχρεώσεων, τότε ο Δήμος δεν χρειάζεται να διατηρεί υψηλό περιθώριο ασφαλείας σε κεφάλαια κίνησης. Επειδή όμως αυτό σπάνια συμβαίνει, θα πρέπει η οικονομική υπηρεσία του Δήμου να διατηρεί επαρκή κυκλοφοριακά στοιχεία για να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις τρέχουσες υποχρεώσεις του όταν καταστούν ληξιπρόθεσμες. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας τόσο καλύτερη, από πλευράς ρευστότητας, είναι η θέση του Δήμου.

Συμπερασματικά ο αριθμοδείκτης αυτός μας δείχνει την δυνατότητα να καλύψουν οι Δήμοι τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις τους χρησιμοποιώντας το Κυκλοφορούν Ενεργητικό τους.

Όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας:

- για το έτος 2003 είναι μεγαλύτερος της μονάδας σε ποσοστό 75% στο σύνολο των 24 εξεταζόμενων δήμων,
- για το έτος 2004 είναι μεγαλύτερος της μονάδας σε ποσοστό 70% στο σύνολο των 27 εξεταζόμενων δήμων,
- για το έτος 2005 είναι μεγαλύτερος της μονάδας σε ποσοστό 74% στο σύνολο των 29 εξεταζόμενων δήμων και
- για το έτος 2006 είναι μεγαλύτερος της μονάδας σε ποσοστό 60,80% στο σύνολο των 23 εξεταζόμενων δήμων,

και παρουσιάζει σε γενικές γραμμές αυξομειώσεις οι οποίες οφείλονται κατά περίπτωση σε αυξομειώσεις του Κυκλοφορούν Ενεργητικού (κατά κύριο λόγο σε αυξομειώσεις του λογαριασμού των διαθεσίμων υπολοίπων) ή των Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων (κατά κύριο λόγο σε αυξομειώσεις του λογαριασμού των Προμηθευτών).

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗ ΤΑΜΕΙΑΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΔΗΜΟ

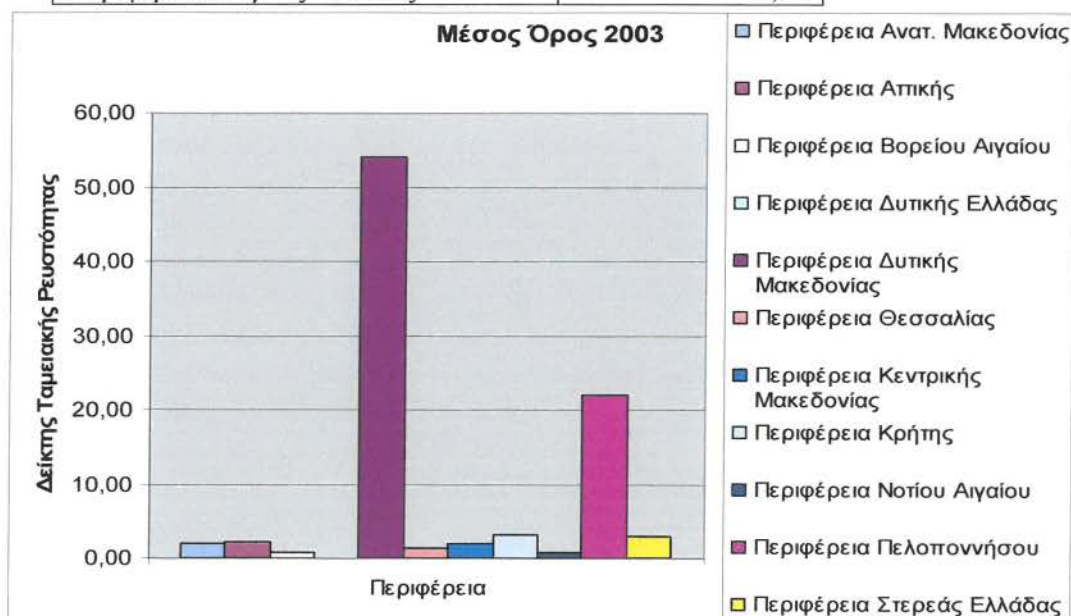
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΤΟΣ 2003	ΕΤΟΣ 2004	ΕΤΟΣ 2005	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας				
Δήμος Διδυμότειχου	1,97	0,80	1,08	1,19
Περιφέρεια Αττικής				
Δήμος Αθηναίων	-	2,07	2,61	2,61
Δήμος Γλυκών Νερών	3,81	2,20	2,07	1,31
Δήμος Ιλίου	0,45	0,86	0,79	0,96
Δήμος Μάνδρας	5,35	2,44	2,42	-
Δήμος Τροιζήνας	0,86	0,78	1,41	0,95
Δήμος Χολαργού	0,50	0,49	0,43	-
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου				
Δήμος Πυθαγορείου	0,81	1,08	2,33	-
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας				
Δήμος Αιγίου	-	1,37	1,22	0,70
Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας				
Δήμος Γρεβενών	2,53	4,01	6,47	1,00
Δήμος Ορέστιδος	105,57	8,44	3,16	1,34
Περιφέρεια Θεσσαλίας				
Δήμος Τυρνάβου	1,06	1,57	1,63	0,98
Δήμος Σκιάθου	1,52	3,64	0,87	0,84
Περιφέρεια Κεντρ. Μακεδονίας				
Δήμος Πολυκάστρου	2,08	0,90	0,96	0,87
Δήμος Θεσσαλονίκης	1,78	1,85	1,31	1,02
Δήμος Λαχανά	-	-	6,72	5,31
Δήμος Μενεμένης	-	-	0,31	0,14
Περιφέρεια Κρήτης				
Δήμος Ηρακλείου	3,23	1,96	2,01	1,39
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου				
Δήμος Μυκόνου	0,87	0,64	0,89	0,82
Περιφέρεια Πελοποννήσου				
Δήμος Σπάρτης	14,41	31,45	17,60	9,79
Δήμος Έλους	104,24	45,82	50,94	39,31
Δήμος Ευρωστίνης	4,62	6,38	4,31	-
Δήμος Νεμέας	4,62	2,19	2,20	2,36
Δήμος Τρίπολης	1,87	2,69	3,62	3,47
Δήμος Ασίνης	1,85	1,35	1,34	1,26
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας				
Δήμος Άμφισσας	0,86	0,80	0,45	0,66
Δήμος Σπερχειάδος	3,47	5,50	14,64	6,85
Δήμος Στυλίδας	4,48	4,68	5,31	-
Δήμος Αιδηψού	-	0,45	0,81	-

Εξετάζοντας τον μέσο όρο των Περιφερειών ανά έτος παρατηρούμε ότι ο αριθμοδείκτης για:

- Το έτος 2003 κυμαίνεται μεταξύ 54,05(Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας) και 0,81 (Περιφέρεια Βόρειου Αιγαίου) . Συγκενρωτικά θα πρέπει να πούμε ότι το έτος 2003 εμφανίζει τους υψηλότερους δείκτες ταμειακής ρευστότητας που ίσως να αντανακλά την προσπάθεια των δημοτικών αρχών που ανέλαβαν καθήκοντα την 1-1-2003 για δημιουργία επαρκών ταμειακών αποθεμάτων.
- Τα έτη 2004 και 2005 τον μεγαλύτερο αριθμοδείκτη ταμειακής ρευστότητας εμφανίζει η Περιφέρεια Πελοποννήσου (14,98 και 13,34 αντίστοιχα) ενώ τον χαμηλότερο η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (0,64 και 0,89 αντίστοιχα). Συγκενρωτικά τα δύο αυτά έτη οι δείκτες ταμειακού ρευστότητας είναι σχετικά σταθεροί.
- Το έτος 2006 η Περιφέρεια Πελοποννήσου εξακολουθεί να έχει τον υψηλότερο αριθμοδείκτη (11,24) αν και μικρότερος από τις προηγούμενες χρονιές ενώ τον χαμηλότερο τον εμφανίζει η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (0,70). Συγκενρωτικά το έτος 2006 εμφανίζει τους χαμηλότερους αριθμοδείκτες ταμειακής ρευστότητας και αυτό ίσως μπορεί να ερμηνευτεί ότι η χρονιά αυτή είναι χρονιά δημοτικών εκλογών και προφανώς οι δημοτικές αρχές επέλεξαν την υλοποίηση έργων και την εξόφληση υποχρεώσεων των Δήμων ώστε να παρουσιάσουν μια καλή προεκλογική εικόνα στους ψηφοφόρους δημότες τους.

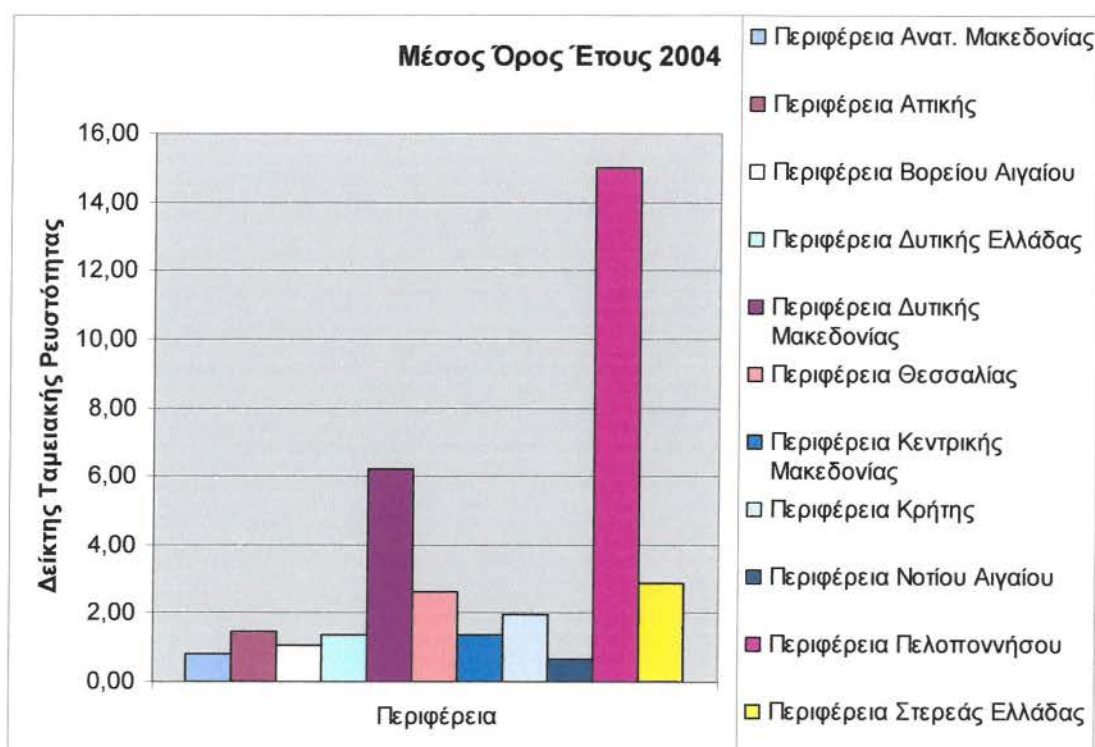
ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗ ΤΑΜΕΙΑΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΤΟΥΣ 2003

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2003
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	1,97
Περιφέρεια Αττικής	2,19
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,81
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	54,05
Περιφέρεια Θεσσαλίας	1,29
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	1,93
Περιφέρεια Κρήτης	3,23
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,87
Περιφέρεια Πελοποννήσου	21,94
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	2,94

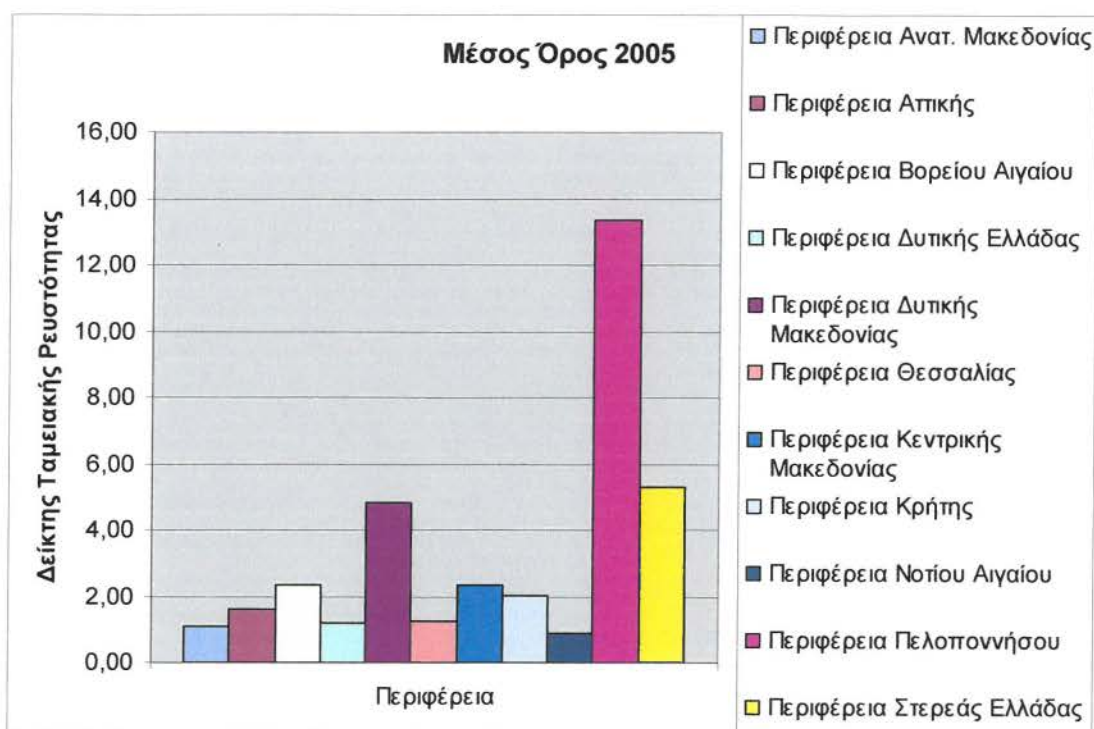
ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗ ΤΑΜΕΙΑΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΤΟΥΣ 2004

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2004
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,80
Περιφέρεια Αττικής	1,47
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	1,08
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	1,37
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	6,23
Περιφέρεια Θεσσαλίας	2,61
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	1,38
Περιφέρεια Κρήτης	1,96
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,64
Περιφέρεια Πελοποννήσου	14,98
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	2,86

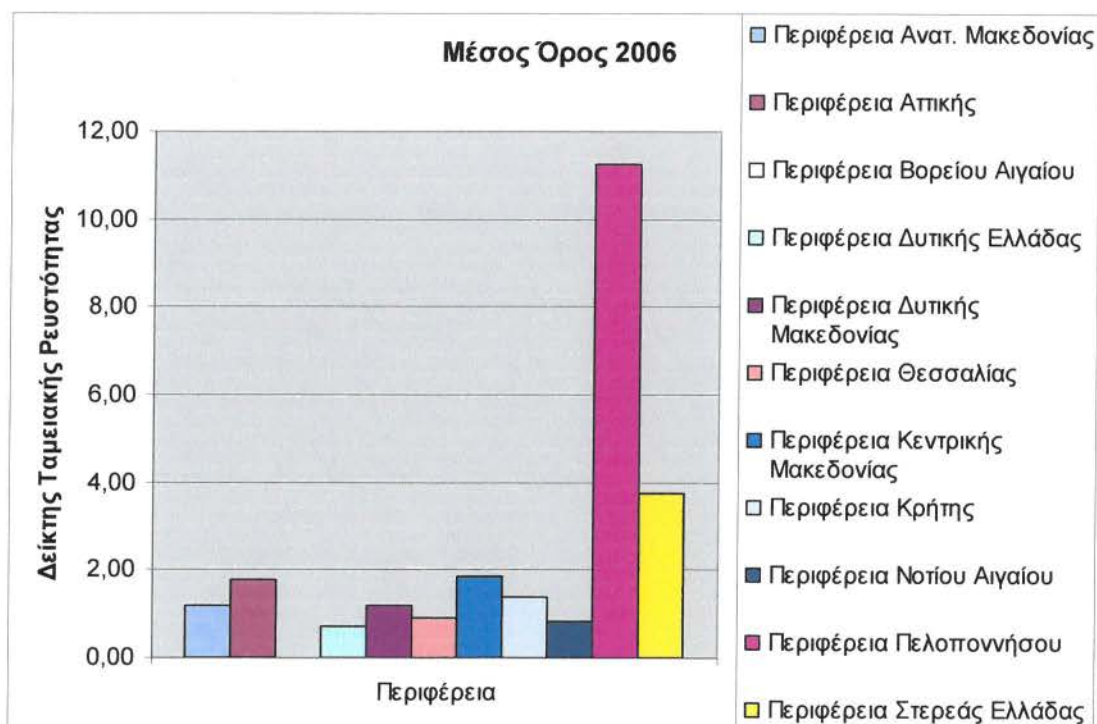
ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗ ΤΑΜΕΙΑΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΤΟΥΣ 2005

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2005
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	1,08
Περιφέρεια Αττικής	1,62
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	2,33
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	1,22
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	4,82
Περιφέρεια Θεσσαλίας	1,25
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	2,33
Περιφέρεια Κρήτης	2,01
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,89
Περιφέρεια Πελοποννήσου	13,34
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	5,30

ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗ ΤΑΜΕΙΑΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΤΟΥΣ 2006

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	1,19
Περιφέρεια Αττικής	1,76
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,70
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1,17
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,91
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	1,84
Περιφέρεια Κρήτης	1,39
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,82
Περιφέρεια Πελοποννήσου	11,24
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	3,76

Τα αποτελέσματα του αριθμοδείκτη γενικής ρευστότητας μας οδηγούν να εξετάσουμε την σχέση Κυκλοφορούν και Συνολικού Ενεργητικού. Μελετώντας τον πίνακα παρατηρούμε ότι το ποσοστό του Κυκλοφορούν Ενεργητικού στο Σύνολο του Ενεργητικού για τους περισσότερους Δήμους κυμαίνεται μεταξύ 3%-21%, με εξαίρεση τον Δήμο Σπάρτης που το ποσοστό του Κυκλοφορούν Ενεργητικού κυμαίνεται μεταξύ 32%-43%, που σημαίνει ότι η Δημοτική Αρχή έχει επιλέξει να έχει μεγάλα κυκλοφοριακά αποθέματα.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΧΕΣΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ – ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΑΝΑ ΔΗΜΟ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΤΟΣ 2003	ΕΤΟΣ 2004	ΕΤΟΣ 2005	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας				
Δήμος Διδυμότειχου	0,08	0,12	0,17	0,19
Περιφέρεια Αττικής				
Δήμος Αθηναίων	-	0,19	0,19	0,17
Δήμος Γλυκών Νερών	0,23	0,19	0,21	0,15
Δήμος Ιλίου	0,04	0,10	0,09	0,09
Δήμος Μάνδρας	0,15	0,19	0,20	-
Δήμος Τροιζήνας	0,02	0,02	0,04	0,02
Δήμος Χολαργού	0,04	0,02	0,03	-
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου				
Δήμος Πυθαγορείου	0,05	0,09	0,19	-
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας				
Δήμος Αιγίου	-	0,16	0,19	0,17
Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας				
Δήμος Γρεβενών	0,03	0,04	0,04	0,04
Δήμος Ορέστιδος	0,05	0,05	0,05	0,05
Περιφέρεια Θεσσαλίας				
Δήμος Τυρνάβου	0,03	0,03	0,05	0,03
Δήμος Σκιάθου	0,05	0,05	0,05	0,06
Περιφέρεια Κεντρ. Μακεδονίας				
Δήμος Πολυκάστρου	0,05	0,04	0,05	0,04
Δήμος Θεσσαλονίκης	0,15	0,13	0,12	0,12
Δήμος Λαχανά	-	-	0,18	0,12
Δήμος Μενεμένης	-	-	0,04	0,02
Περιφέρεια Κρήτης				
Δήμος Ηρακλείου	0,09	0,12	0,10	0,12
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου				
Δήμος Μυκόνου	0,02	0,02	0,04	0,05
Περιφέρεια Πελοποννήσου				
Δήμος Σπάρτης	0,32	0,36	0,41	0,43
Δήμος Έλους	0,17	0,19	0,17	0,16
Δήμος Ευρωστίνης	0,07	0,15	0,13	-
Δήμος Νεμέας	0,07	0,10	0,11	0,13
Δήμος Τρίπολης	0,07	0,08	0,10	0,09
Δήμος Ασίνης	0,08	0,08	0,09	0,10
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας				
Δήμος Άμφισσας	0,00	0,00	0,00	0,00
Δήμος Σπερχειάδος	0,06	0,06	0,09	0,08
Δήμος Στυλίδας	0,07	0,07	0,08	-
Δήμος Αιδηψού	-	0,03	0,06	-

Εξετάζοντας τον μέσο όρο του ποσοστού του Κυκλοφορούν Ενεργητικού ανά έτος και Περιφέρεια παρατηρούμε ότι:

- Το έτος 2003 το υψηλότερο ποσοστό παρουσιάζει η Περιφέρεια Πελοποννήσου (13%) και τον χαμηλότερο η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (2%). Συγκεντρωτικά το έτος αυτό εμφανίζεται το χαμηλότερο ποσοστό Κυκλοφορούν Ενεργητικού στο Σύνολο του Ενεργητικού
- Το έτος 2004 το υψηλότερο ποσοστό παρουσιάζουν οι Περιφέρειες Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας (16%) ενώ το χαμηλότερο για άλλη μια χρονιά η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (2%).
- Το έτος 2005 το υψηλότερο ποσοστό παρουσιάζουν οι Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου και Δυτικής Ελλάδας (19%) ενώ το χαμηλότερο πάλι η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (4%). Συγκεντρωτικά το έτος αυτό εμφανίζεται το υψηλότερο ποσοστό Κυκλοφορούν Ενεργητικού στο Σύνολο του Ενεργητικού.
- Το έτος 2006 το υψηλότερο ποσοστό παρουσιάζει η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας (19%) ενώ το χαμηλότερο η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (4%).

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου, τα τέσσερα εξεταζόμενα χρόνια, έχει μια σταθερή ανοδική πορεία ενώ την πιο εντυπωσιακή άνοδο έχει η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας. Το ποσοστό του Κυκλοφορούν Ενεργητικού σε σχέση με το Σύνολο του Ενεργητικού δεν ξεπερνά το 20% και δείχνει την αδυναμία των Δήμων να διατηρήσουν υψηλά ποσοστά κυκλοφορικών αποθεμάτων.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ ΣΧΕΣΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ – ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2003
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,08
Περιφέρεια Αττικής	0,10
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,05
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,04
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,04
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,10
Περιφέρεια Κρήτης	0,09
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,02
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,13
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,04

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2004
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,12
Περιφέρεια Αττικής	0,12
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,09
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,16
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,05
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,04
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,09
Περιφέρεια Κρήτης	0,12
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,02
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,16
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,04

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2005
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,17
Περιφέρεια Αττικής	0,13
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,19
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,19
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,05
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,05
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,10
Περιφέρεια Κρήτης	0,10
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,04
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,17
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,06

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,19
Περιφέρεια Αττικής	0,11
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,17
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,05
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,05
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,08
Περιφέρεια Κρήτης	0,12
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,05
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,18
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,04

2.2.2 Αριθμοδείκτης Σχέσης Ιδίων Πόρων προς Σύνολο Περιουσίας.

Ο αριθμοδείκτης αυτός είναι τόσο σπουδαίος όσο και ο αριθμοδείκτης ρευστότητας ενός Δήμου, διότι εμφανίζει την οικονομική δύναμη αυτού και αντανακλά τη μακροχρόνια ρευστότητά του με το να παρέχει ένδειξη για την ύπαρξη ή όχι πίεσεως για την εξόφληση και εξυπηρέτηση των υποχρεώσεων του.

Ο αριθμοδείκτης μας δείχνει τον βαθμό χρηματοδότησης του Συνόλου Ενεργητικού των Δήμων με Ιδία Κεφάλαια.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι όταν τα ξένα κεφάλαια είναι πολύ λίγα σε σχέση με τα ίδια, τότε η θέση του Δήμου είναι πάρα πολύ ασφαλής.

Μελετώντας τα στοιχεία του πίνακα βλέπουμε ότι ο δείκτης για όλα τα εξεταζόμενα έτη σε όλους τους Δήμους είναι μεν θετικός αλλά μικρότερος της μονάδας που σημαίνει ότι το Ενεργητικό Κεφάλαιο των Δήμων δεν μπορεί να καλυφθεί από τα Ιδία Κεφάλαια τους.

Μοναδική εξαίρεση αποτελεί ο Δήμος Έλους στην Περιφέρεια Πελοποννήσου όπου ο δείκτης είναι μονάδα για όλα τα εξεταζόμενα έτη. Αυτό ίσως να δείχνει ότι γίνεται μια προσπάθεια από την οικονομική υπηρεσία του Δήμου να υπάρχει μια ισορροπία στην αξιοποίηση τόσων των ιδίων κεφαλαίων αλλά και του πάγιου και κυκλοφορούν ενεργητικού τους.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗ ΙΔΙΩΝ ΠΟΡΩΝ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΑΝΑ ΔΗΜΟ

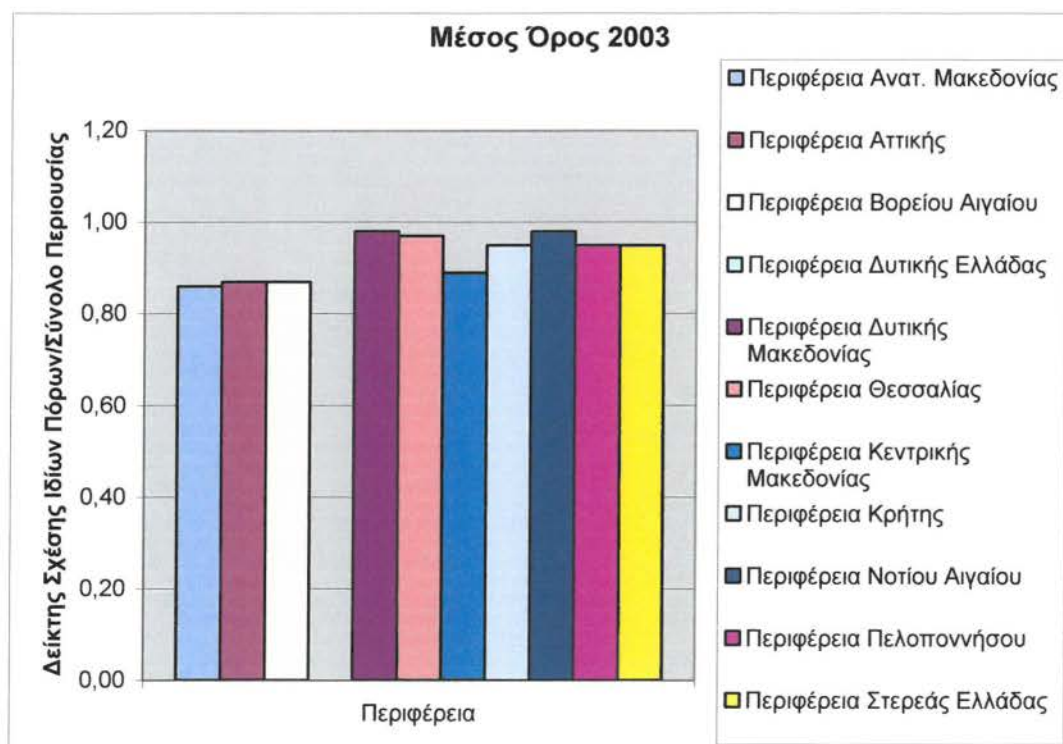
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΤΟΣ 2003	ΕΤΟΣ 2004	ΕΤΟΣ 2005	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας				
Δήμος Διδυμότειχου	0,86	0,73	0,68	0,62
Περιφέρεια Αττικής				
Δήμος Αθηναίων	-	0,63	0,68	0,71
Δήμος Γλυκών Νερών	0,86	0,84	0,83	0,84
Δήμος Ιλίου	0,74	0,70	0,71	0,75
Δήμος Μάνδρας	0,95	0,91	0,87	-
Δήμος Τροιζήνας	0,92	0,93	0,92	0,90
Δήμος Χολαργού	0,87	0,83	0,80	-
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου				
Δήμος Πυθαγορείου	0,87	0,83	0,74	0,83
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας				
Δήμος Αιγίου	-	0,45	0,35	0,32
Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας				
Δήμος Γρεβενών	0,99	0,99	0,99	0,95
Δήμος Ορέστιδος	0,97	0,00	0,00	0,00
Περιφέρεια Θεσσαλίας				
Δήμος Τυρνάβου	0,97	0,98	0,97	0,96
Δήμος Σκιάθου	0,96	0,98	0,94	0,89
Περιφέρεια Κεντρ. Μακεδονίας				
Δήμος Πολυκάστρου	0,91	0,89	0,87	0,87
Δήμος Θεσσαλονίκης	0,87	0,81	0,81	0,79
Δήμος Λαχανά	-	-	0,97	0,97
Δήμος Μενεμένης	-	-	0,78	0,79
Περιφέρεια Κρήτης				
Δήμος Ηρακλείου	0,95	0,92	0,94	0,91
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου				
Δήμος Μυκόνου	0,98	0,97	0,94	0,92
Περιφέρεια Πελοποννήσου				
Δήμος Σπάρτης	0,98	0,99	0,98	0,95

Δήμος Έλους	1,00	1,00	1,00	1,00
Δήμος Ευρωστίνης	0,91	0,89	0,89	-
Δήμος Νεμέας	0,91	0,89	0,90	0,90
Δήμος Τρίπολης	0,95	0,98	0,94	0,95
Δήμος Ασίνης	0,94	0,93	0,91	0,88
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας				
Δήμος Άμφισσας	0,99	0,99	0,99	0,99
Δήμος Σπερχειάδος	0,94	0,95	1,07	0,96
Δήμος Στυλίδας	0,93	0,91	0,92	-
Δήμος Αιδηψού	-	0,87	0,83	-

Εξετάζοντας τον μέσο όρο των Περιφερειών ανά έτος παρατηρούμε ότι:

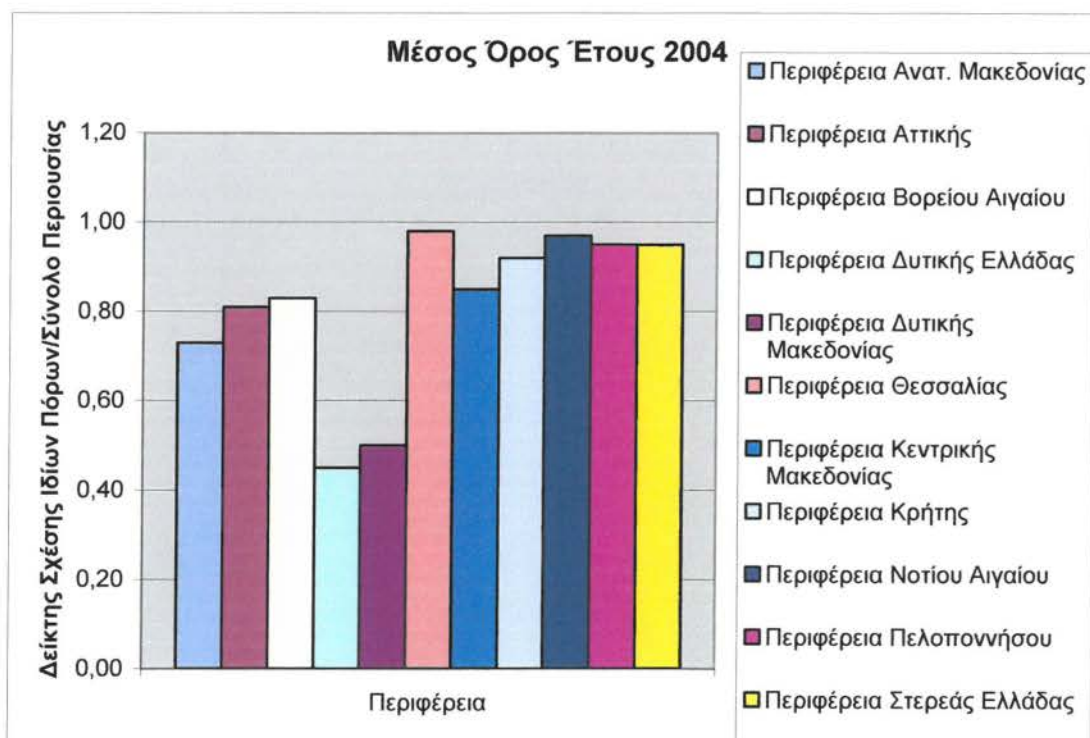
- Για το έτος 2003 ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη κυμαίνεται μεταξύ 0,86 (Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας) – 0,98 (Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας και Νοτίου Αιγαίου). Συγκεντρωτικά το έτος αυτό ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη είναι ο μεγαλύτερος όλων των εξεταζόμενων ετών.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2003
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,86
Περιφέρεια Αττικής	0,87
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,87
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,98
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,97
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,89
Περιφέρεια Κρήτης	0,95
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,98
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,95
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,95

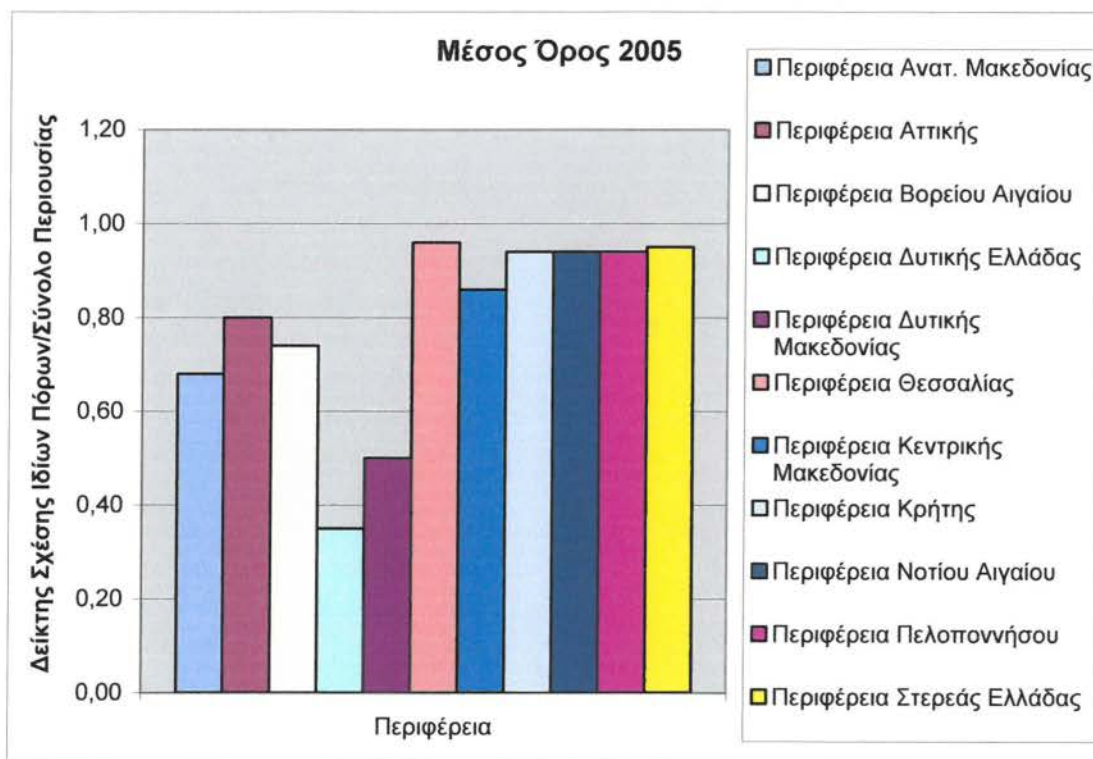
- Για το έτος 2004 ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη κυμαίνεται μεταξύ 0,45 (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας) – 0,98 (Περιφέρεια Θεσσαλίας). Ο χαμηλός αριθμοδείκτης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μας οδηγεί να εξετάσουμε τον αριθμοδείκτη δανειακών κεφαλαίων ο οποίος φτάνει στο 43% για το έτος 2004 και δείχνει την οικονομική δυσκολία του εν λόγω Δήμου να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις του.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2004
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,73
Περιφέρεια Αττικής	0,81
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,83
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,45
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,50
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,98
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,85
Περιφέρεια Κρήτης	0,92
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,97
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,95
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,95

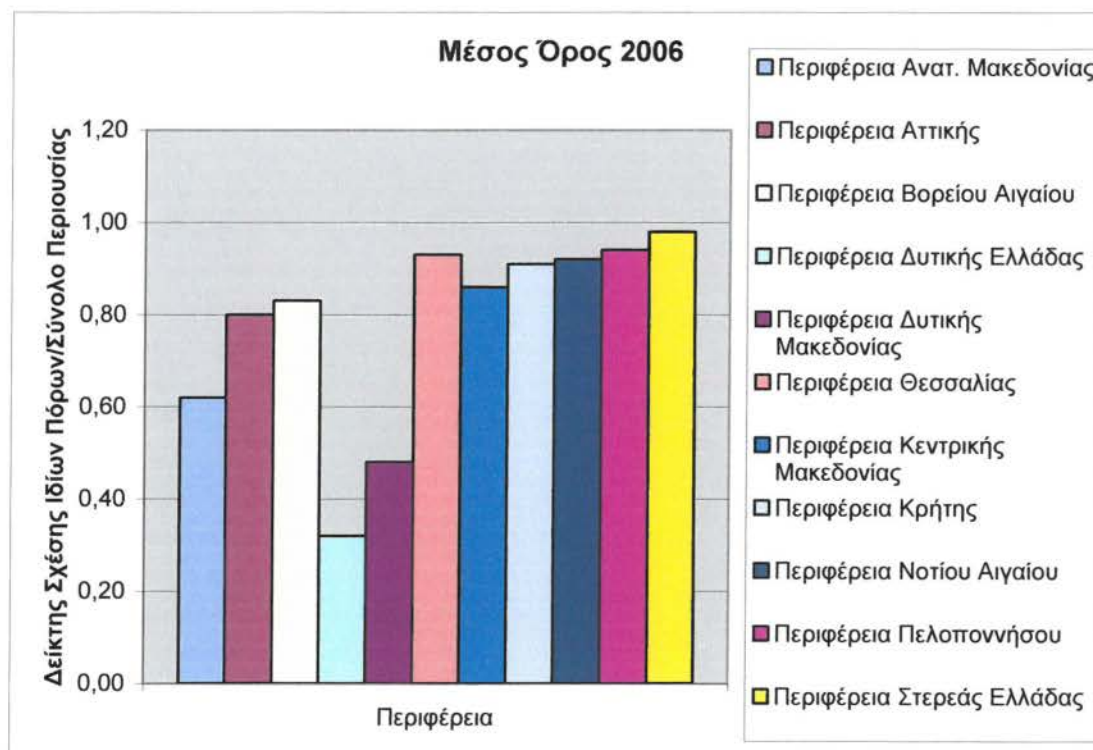
- Για το έτος 2005 ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη κυμαίνεται μεταξύ 0,35 (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας) – 0,96 (Περιφέρεια Θεσσαλίας). Ο αριθμοδείκτης δανειακού κεφαλαίου στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι ακόμα μεγαλύτερος και αγγίζει το 49%.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2005
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,68
Περιφέρεια Αττικής	0,80
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,74
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,35
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,50
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,96
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,86
Περιφέρεια Κρήτης	0,94
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,94
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,94
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,95

- Για το έτος 2006 ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη κυμαίνεται μεταξύ 0,32 (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας) – 0,98 (Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας). Συγκενρωτικά το έτος αυτό ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη είναι ο μικρότερος όλων των εξεταζόμενων ετών. Ο αριθμοδείκτης δανειακών κεφαλαίων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας φτάνει το 43%.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,62
Περιφέρεια Αττικής	0,80
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,83
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,32
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,48
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,93
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,86
Περιφέρεια Κρήτης	0,91
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,92
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,94
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,98

Συγκενρωτικά μπορούμε να πούμε ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου εμφανίζει την πιο σταθερή πορεία στην διαχρονική εξέλιξη του αριθμοδείκτη με μέσο όρο 0,95 και για τα τέσσερα εξεταζόμενα έτη. Αντίθετα η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει την μεγαλύτερη μείωση στην διαχρονική εξέλιξη του αριθμοδείκτη με μέσο όρο 0,62 και για τα τέσσερα εξεταζόμενα έτη.

Το γενικό συμπέρασμα που θα μπορούσαμε να εξάγουμε από τα αποτελέσματα του δείκτη αυτού είναι ότι οι λογαριασμοί «Κεφάλαια», «Επιχορηγήσεις Επενδύσεων» και «Αποτελέσματα εις νέο» που αποτελούν τις τρεις κύριες πηγές των Ιδίων Κεφαλαίων δεν έχουν το μέγεθος για να καλύψουν στο σύνολό τους τις ανάγκες του Ενεργητικού τους. Αυτό μπορεί σε μεγάλο βαθμό να οφείλεται στην σημερινή νομοθεσία όπως αναπτύχθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο και πιο συγκεκριμένα στον φορολογικό περιορισμό εσόδων των Δήμων εκ μέρους του Κράτους καθώς και στην ελλιπή συμμόρφωση της Κεντρικής Εξουσίας για το σύνολο των επιχορηγήσεων που πρέπει να καταναίμει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

2.2.3 Αριθμοδείκτης Περιθωρίου Κέρδους.

Ο αριθμοδείκτης περιθωρίου κέρδους βρίσκεται αν διαιρέσουμε τα κέρδη μιας χρήσεως με τις πωλήσεις αυτής και δείχνει το κέρδος που απολαμβάνει ένας Δήμος από την πώληση προϊόντων αξίας 100 ευρώ.

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει την λειτουργική αποτελεσματικότητα ενός Δήμου καθώς και την πολιτική τιμών αυτής.

Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης περιθωρίου κέρδους, τόσο καλύτερη από άποψη κερδών, είναι η θέση του Δήμου διότι μπορεί να αντιμετωπίσει χωρίς δυσκολία αύξηση του κόστους των πωλουμένων προϊόντων της.

Οι πωλήσεις στο Π.Δ. 315/1999 προσδιορίζονται ως τα έσοδα από πωλήσεις αποθεμάτων (άχρηστου υλικού κ.λ.π.) και από πωλήσεις προϊόντων που προέρχονται από ιδιοπαραγωγή του Δήμου (όπως πόσιμο ιαματικό και μη υδάτων κ.λ.π.).

Από τον παρακάτω συγκεντρωτικό πίνακα ο αριθμοδείκτης είναι αρνητικός:

- για το έτος 2003 σε ποσοστό 50% στο σύνολο των 24 εξεταζόμενων δήμων,
- για το έτος 2004 σε ποσοστό 45% στο σύνολο των 27 εξεταζόμενων δήμων,
- για το έτος 2005 σε ποσοστό 48% στο σύνολο των 29 εξεταζόμενων δήμων και
- για το έτος 2006 σε ποσοστό 43,4% στο σύνολο των 23 εξεταζόμενων δήμων,

λόγω των αρνητικών αποτελεσμάτων χρήσης τους ενώ οι υπόλοιποι Δήμοι είναι θετικοί μεν αλλά μικρότεροι της μονάδας που σημαίνει ότι μικρό ποσοστό των πωλήσεων επηρεάζει θετικά την τελική διαμόρφωση των αποτελεσμάτων χρήσεων τους.

Μοναδική εξαίρεση είναι ο Δήμος Στυλίδας (Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος) όπου ο δείκτης για όλα τα εξεταζόμενα έτη είναι μεγαλύτερος της μονάδας που όμως προκύπτει από μικρό μέγεθος των εσόδων από πωλήσεις και άρα δεν μπορούμε να βγάλουμε κάποιο αξιόπιστο αποτέλεσμα.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ ΑΝΑ ΔΗΜΟ

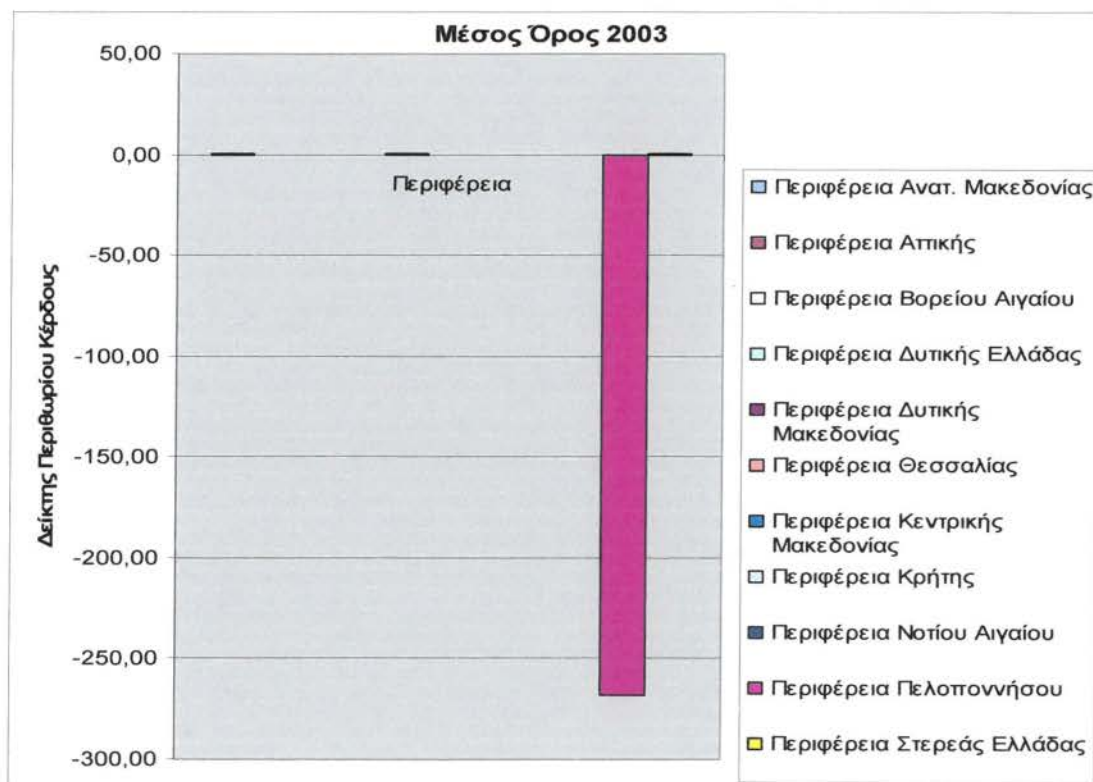
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΤΟΣ 2003	ΕΤΟΣ 2004	ΕΤΟΣ 2005	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας				
Δήμος Διδυμότειχου	0,30	-0,73	-0,09	-0,19
Περιφέρεια Αττικής				
Δήμος Αθηναίων	-	0,06	0,16	0,06
Δήμος Γλυκών Νερών	-0,28	-0,64	-0,05	-0,36
Δήμος Ιλίου	-0,14	-0,1	-0,01	0,00
Δήμος Μάνδρας	0,08	0,22	-0,12	-
Δήμος Τροιζήνας	-1,28	-1,44	-0,48	-1,51
Δήμος Χολαργού	-0,39	-0,46	-0,26	-
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου				
Δήμος Πυθαγορείου	-0,12	-0,34	-0,12	-
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας				
Δήμος Αιγίου	-	-0,32	-0,42	-0,58
Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας				
Δήμος Γρεβενών	-0,76	-0,38	-0,3	-1,4
Δήμος Ορέστιδος	0,91	0,5	-0,22	-0,14
Περιφέρεια Θεσσαλίας				
Δήμος Τυρνάβου	0,09	0,05	0,01	0,05
Δήμος Σκιάθου	-0,04	0,31	-0,13	-0,66
Περιφέρεια Κεντρ. Μακεδονίας				
Δήμος Πολυκάστρου	0,11	0,02	0,11	0,05
Δήμος Θεσσαλονίκης	-0,02	-0,03	0,01	0,01
Δήμος Λαχανά	-	-	0,69	2,53
Δήμος Μενεμένης	-	-	0,03	-0,22

Περιφέρεια Κρήτης				
Δήμος Ηρακλείου	-0,15	0,00	0,03	0,02
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου				
Δήμος Μυκόνου	-0,08	0,12	0,09	0,01
Περιφέρεια Πελοποννήσου				
Δήμος Σπάρτης	0,35	0,21	0,25	0,18
Δήμος Έλους	0,72	1,00	0,93	0,50
Δήμος Ευρωστίνης	0,57	0,20	0,12	
Δήμος Νεμέας	0,60	0,36	0,00	0,22
Δήμος Τρίπολης	-1.612,98	-0,28	-0,01	-0,35
Δήμος Ασίνης	0,30	0,07	0,11	0,14
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας				
Δήμος Άμφισσας	-0,52	-0,83	-0,95	-0,49
Δήμος Σπερχειάδος	0,4	0,26	0,68	0,09
Δήμος Στυλίδας	1,03	2,14	61,69	-
Δήμος Αιδηψού	-	-0,05	-0,2	-

Εξετάζοντας τον μέσο όρο των Περιφερειών ανά έτος παρατηρούμε ότι:

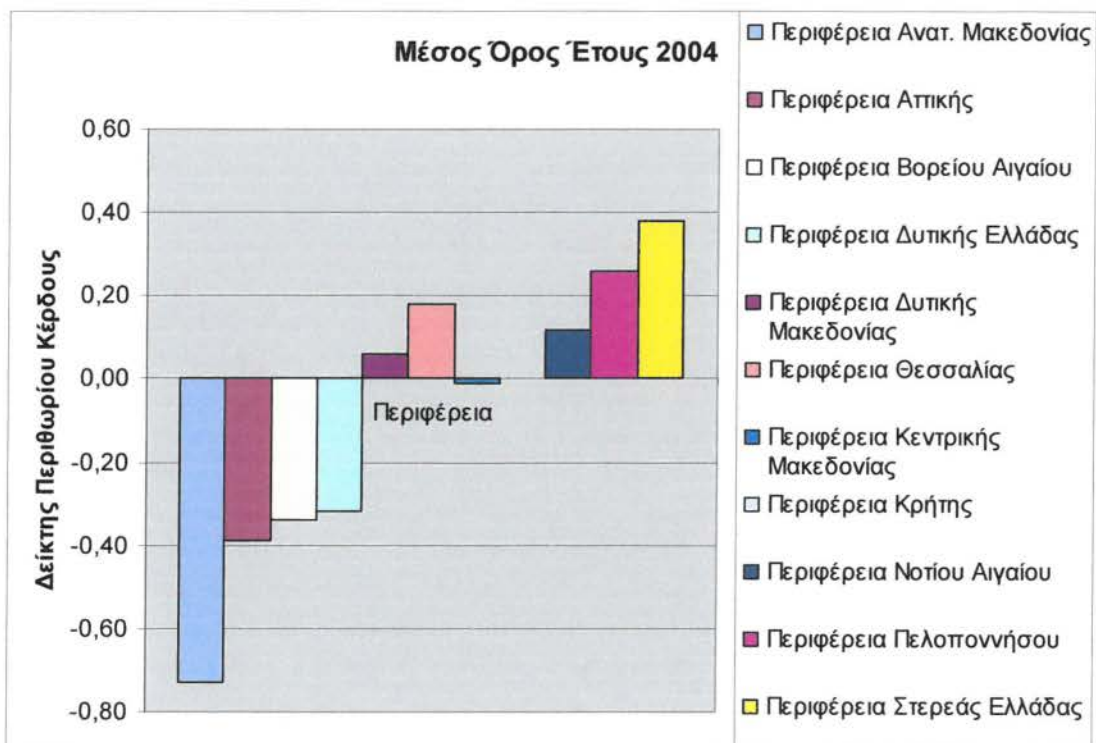
- Για το έτος 2003 ο αριθμοδείκτης περιθωρίου κέρδους είναι αρνητικός στις 5 από τις 10 εξεταζόμενες Περιφέρειες, ενώ στις υπόλοιπες 5 είναι θετικός και κυμαίνεται μεταξύ 0,03 και 0,30. Πρωταθλήτρια χαμηλότερου αριθμοδείκτη είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου που επηρεάζεται από τον ακόμη χαμηλότερο αριθμοδείκτη περιθωρίου κέρδους του Δήμου Τρίπολης. Το συγκεκριμένο έτος ο Δήμος παρουσιάζει υψηλά αρνητικά αποτελέσματα χρήσης και πολύ λίγα έσοδα από πωλήσεις γιαυτό και ο δείκτης εμφανίζεται υψηλά αρνητικός συμπαρασύροντας τα αποτελέσματα στο σύνολο της Περιφέρειας. Τον υψηλότερο αριθμοδείκτη (0,30) για το έτος αυτό παρουσιάζουν οι Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Στερεάς Ελλάδας. Συγκεντρωτικά το έτος αυτό ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη είναι ο μικρότερος όλων των εξεταζόμενων ετών.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2003
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,30
Περιφέρεια Αττικής	-0,40
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-0,12
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,08
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,03
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,05
Περιφέρεια Κρήτης	-0,15
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	-0,08
Περιφέρεια Πελοποννήσου	-268,41
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,30

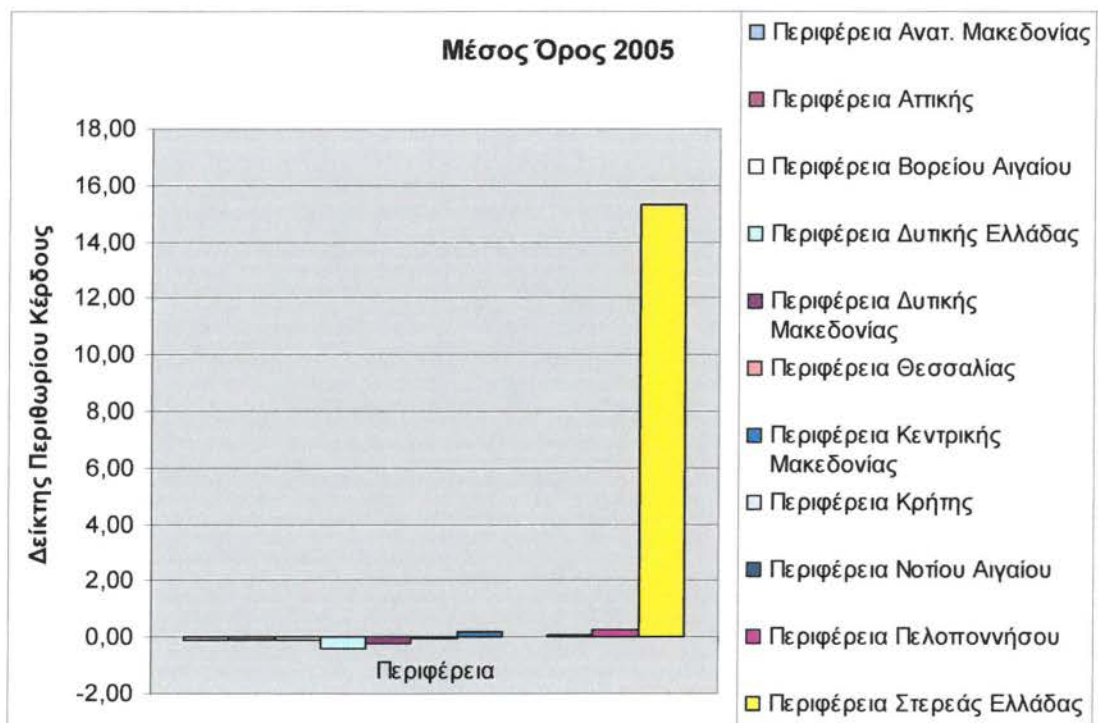
- Για το έτος 2004 ο αριθμοδείκτης είναι αρνητικός στις 5 από τις 11 εξεταζόμενες Περιφέρειες ενώ στις υπόλοιπες 6 είναι θετικός και κυμαίνεται 0,00 (Περιφέρεια Κρήτης) και 0,38 (Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας). Πρέπει εδώ να σημειωθεί η απίστευτη πτώση του δείκτη της Περιφέρειας Ανατολική Μακεδονίας για το έτος αυτό που οφείλεται στα υψηλά αρνητικά αποτελέσματα χρήσης του εξεταζόμενου Δήμου. Αντίθετα η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας έχει βελτιώσει την απόδοση του δείκτη κατά 8%

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2004
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-0,73
Περιφέρεια Αττικής	-0,39
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-0,34
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-0,32
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,06
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,18
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	-0,01
Περιφέρεια Κρήτης	0,00
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,12
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,26
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,38

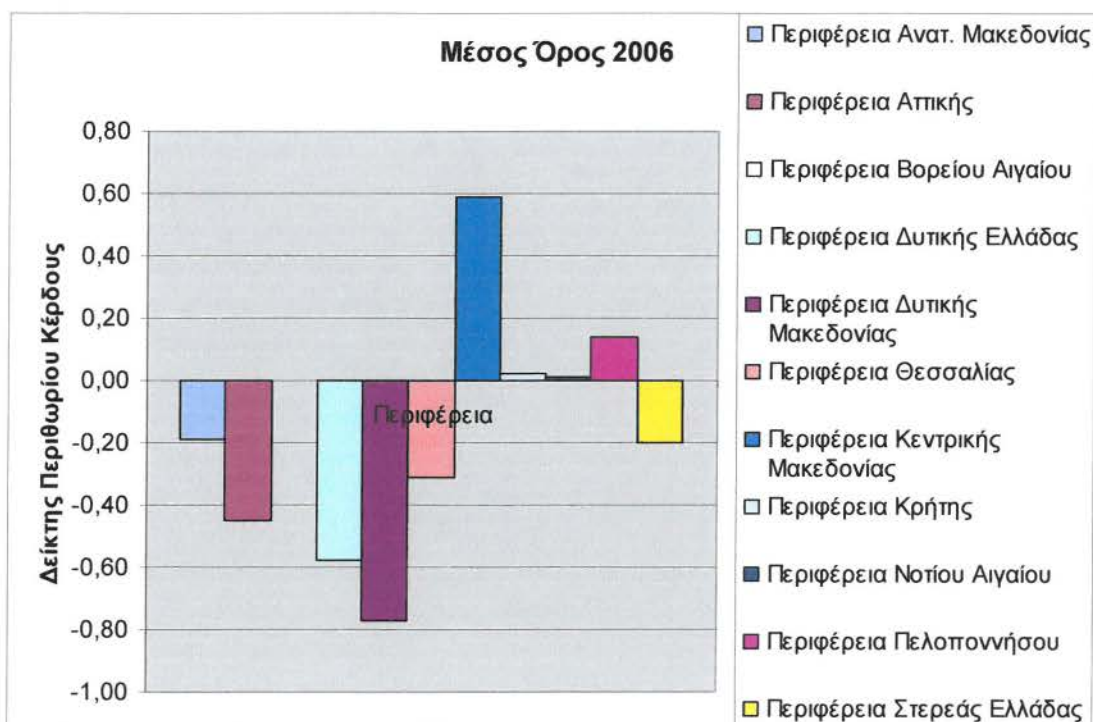
- Για το έτος 2005 ο αριθμοδείκτης είναι αρνητικός στις 6 από τις 11 εξεταζόμενες Περιφέρειες ενώ στις υπόλοιπες 5 είναι θετικός και κυμαίνεται μεταξύ 0,03 (Περιφέρεια Κρήτης) και 15,31 (Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας). Η μεγάλη αύξηση του αριθμοδείκτη στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας οποία οφείλεται στην μείωση του μεγέθους των πωλήσεων ενός εκ των τεσσάρων εξεταζόμενων Δήμων και επομένως σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να βγάλουμε ασφαλή αποτελέσματα σχετικά με την επιχειρηματική ικανότητα και δραστηριότητα του Δήμου.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2005
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-0,09
Περιφέρεια Αττικής	-0,13
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-0,12
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-0,42
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	-0,26
Περιφέρεια Θεσσαλίας	-0,06
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,21
Περιφέρεια Κρήτης	0,03
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,09
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,23
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	15,31

- Για το έτος 2006 ο αριθμοδείκτης είναι αρνητικός στις 6 από τις 10 εξεταζόμενες Περιφέρειες ενώ στις υπόλοιπες 4 είναι θετικός και κυμαίνεται μεταξύ 0,01 (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) και 0,59 (Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας), ο μεγαλύτερος στο σύνολο των Περιφερειών και για τα τέσσερα εξεταζόμενα έτη.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-0,19
Περιφέρεια Αττικής	-0,45
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-0,58
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	-0,77
Περιφέρεια Θεσσαλίας	-0,31
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,59
Περιφέρεια Κρήτης	0,02
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,01
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,14
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	-0,20

Συγκεντρωτικά η μελέτη του δείκτη περιθωρίου κέρδους μας έδωσε ακραίες τιμές που δεν εξαιρέθηκαν της στατικής μελέτης αφού αποτυπώνουν μία πραγματική κατάσταση και αρκετές αρνητικές ή πολύ χαμηλές θετικές τιμές. Το γενικό συμπέρασμα που μπορεί να βγει είναι σε καμία περίπτωση οι Δήμοι δεν λειτουργούν ως επιχειρηματίες δίνοντας έτσι βάρος στις πωλήσεις τους και το μεγαλύτερο ποσοστό των εξεταζόμενων Δήμων μας δίνει αρνητικά αποτελέσματα χρήσης που σημαίνει ότι τα έσοδά τους δεν μπορούν να καλύψουν τις δαπάνες τους.

Επειδή όμως όπως προκύπτει από την νομοθεσία ένα σημαντικό μέρος των εσόδων των Δήμων πρέπει – ή θα έπρεπε τουλάχιστον – να προέρχεται από φόρους , τέλη καθώς και από θεσμοθετημένες Κρατικές Επιχορηγήσεις θα πρέπει να εξετάσουμε και τους δείκτες που δείχνουν την σχέση των κερδών με τα έσοδα από φόρους – τέλη καθώς και την σχέση των κερδών με τα έσοδα από Κρατικές Επιχορηγήσεις.

Μελετώντας επομένως την σχέση μεταξύ των κερδών και των εσόδων από φόρους τέλη στο σύνολο των Περιφερειών, όπως εμφανίζονται στους παρακάτω πίνακες προκύπτει ότι ο αριθμοδείκτης παρουσιάζεται:

- για το έτος 2003 αρνητικός στις 7 από τις 10 εξεταζόμενες Περιφέρειες ενώ στις υπόλοιπες 3 θετικός και κυμαίνεται μεταξύ 0,42 (Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας) και 6,23 (Περιφέρεια Πελοποννήσου),
- για το έτος 2004 αρνητικός στις 6 από τις 11 εξεταζόμενες Περιφέρειες ενώ στις υπόλοιπες 5 θετικός και κυμαίνεται μεταξύ 0,24 (Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας) και 15,56 (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου),
- για το έτος 2005 αρνητικός στις 6 από τις 11 εξεταζόμενες Περιφέρειες ενώ στις υπόλοιπες 5 θετικός και κυμαίνεται μεταξύ 0,10 (Περιφέρεια Κρήτης) και 2,91 (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) και
- για το έτος 2006 αρνητικός στις 6 από τις 10 εξεταζόμενες Περιφέρειες ενώ στις υπόλοιπες 4 θετικός και κυμαίνεται μεταξύ 0,04 (Περιφέρεια Κρήτης) και 2,07 (Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας).

**ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ ΣΧΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ – ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ, ΤΕΛΗ
ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ**

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2003
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	3,92
Περιφέρεια Αττικής	-5,96
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-9,45
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	-6,81
Περιφέρεια Θεσσαλίας	-0,14
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,42
Περιφέρεια Κρήτης	-0,53
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	-6,57
Περιφέρεια Πελοποννήσου	6,23
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	-1,27

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2004
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-9,46
Περιφέρεια Αττικής	-3,24
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-21,13
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-1,50
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	3,42
Περιφέρεια Θεσσαλίας	2,27
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,24
Περιφέρεια Κρήτης	-0,01
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	15,56
Περιφέρεια Πελοποννήσου	1,97
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	-1,88

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2005
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-0,85
Περιφέρεια Αττικής	-1,38
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-1,97
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-1,35
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	-2,46
Περιφέρεια Θεσσαλίας	-1,35
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	1,14
Περιφέρεια Κρήτης	0,10
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	2,91
Περιφέρεια Πελοποννήσου	1,09
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,22

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-2,57
Περιφέρεια Αττικής	-3,15
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-1,96
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	-9,82
Περιφέρεια Θεσσαλίας	-4,80
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	2,07
Περιφέρεια Κρήτης	0,04
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,36
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,76
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	-1,91

Αν εξετάσουμε τον δείκτη που δείχνει την σχέση μεταξύ κερδών και Κρατικών Επιχορηγήσεων όπως εμφανίζονται στους παρακάτω πίνακες, προκύπτει ότι ο αριθμοδείκτης παρουσιάζεται:

- για το έτος 2003 αρνητικός στις 4 από τις 10 εξεταζόμενες Περιφέρειες ενώ στις υπόλοιπες 6 θετικός και κυμαίνεται μεταξύ 0,00 (Περιφέρειες Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας) και 0,29 (Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας),
- για το έτος 2004 αρνητικός στις 6 από τις 11 εξεταζόμενες Περιφέρειες ενώ στις υπόλοιπες 5 θετικός και κυμαίνεται μεταξύ 0,00 (Περιφέρεια Κρήτης) και 0,24 (Περιφέρεια Θεσσαλίας),
- για το έτος 2005 αρνητικός στις 7 από τις 11 εξεταζόμενες Περιφέρειες ενώ στις υπόλοιπες 4 θετικός και κυμαίνεται μεταξύ 0,03 (Περιφέρεια Κρήτης) και 0,15 (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) και
- για το έτος 2006 αρνητικός στις 7 από τις 10 εξεταζόμενες Περιφέρειες ενώ στις υπόλοιπες 3 θετικός και κυμαίνεται μεταξύ 0,02 (Περιφέρεια Κρήτης) και 0,06 (Περιφέρεια Πελοποννήσου).

ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ ΣΧΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ – ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΤΟΣ

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2003
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,29
Περιφέρεια Αττικής	-0,34
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-0,13
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,04
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,00
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,03
Περιφέρεια Κρήτης	-0,13
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	-0,13
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,05
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,00

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2004
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-0,48
Περιφέρεια Αττικής	-0,22
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-0,41
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-0,13
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,06
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,24
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	-0,02
Περιφέρεια Κρήτης	0,00
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,18
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,09
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	-0,13

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2005
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-0,05
Περιφέρεια Αττικής	-0,12
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-0,09
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-0,18
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	-0,10
Περιφέρεια Θεσσαλίας	-0,09
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,05
Περιφέρεια Κρήτης	0,03
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,15
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,07
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	-0,23

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-0,14
Περιφέρεια Αττικής	-0,27
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-0,22
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	-0,28
Περιφέρεια Θεσσαλίας	-0,49
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	-0,01
Περιφέρεια Κρήτης	0,02
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,03
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,06
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	-0,16

Από την εξέταση των μέσων όρων και των τριών προαναφερόμενων δεικτών προκύπτει ότι την μεγαλύτερη συμβολή στα κέρδη έχουν ο δείκτης περιθωρίου κέρδους και ο δείκτης σχέσης κερδών – κρατικών επιχορηγήσεων. Αντίθετα εάν λάβουμε υπόψη τον μέσο όρο μόνο των θετικών αποτελεσμάτων τότε την μεγαλύτερη συμβολή έχει ο δείκτης σχέσης κερδών – εσόδων από φόρους, τέλη. Αυτό είναι ένα σημαντικό στοιχείο όσον αφορά την συμβολή των εσόδων αυτών στην γενική οικονομική πορεία των δήμων ειδικά εάν λάβουμε υπόψη μας ότι σχεδόν σε όλους τους Δήμους παρατηρούμε υστέρηση στην είσπραξη των εσόδων το βεβαιωθέν έτος.

Αντίθετα όσον αφορά τον δείκτη σχέσης κερδών – κρατικών επιχορηγήσεων σίγουρα τα αποτελέσματα θα ήταν διαφορετικά εάν η απόδοση των κρατικών επιχορηγήσεων γίνονταν βάσει της νομοθεσίας, όπως προαναφέρθηκε στην αρχή του κεφαλαίου.

2.2.4 Αριθμοδείκτης Απόδοσης Συνολικού Κεφαλαίου

Ο αριθμοδείκτης απόδοσης συνολικού κεφαλαίου προσδιορίζει το ποσοστό των κερδών, για κάθε επενδυμένο ευρώ Ενεργητικού των Δήμων.

Ένας χαμηλός αριθμοδείκτης απόδοσης συνολικού κεφαλαίου είναι ενδεικτικός ότι ένας Δήμος πάσχει σε κάποιο τομέα του (π.χ. υπερεπένδυση κεφαλαίων τα οποία δεν απασχολούνται πλήρως παραγωγικά, δυσμενείς οικονομικές συνθήκες κ.λ.π.)

Από τον πίνακα φαίνεται ότι ο δείκτης απόδοσης συνολικού κεφαλαίου είναι:

- για το έτος 2003 αρνητικός σε ποσοστό 41,6% στο σύνολο των 24 εξεταζόμενων δήμων,
- για το έτος 2004 αρνητικός σε ποσοστό 37% στο σύνολο των 27 εξεταζόμενων δήμων,
- για το έτος 2005 αρνητικός σε ποσοστό 38% στο σύνολο των 29 εξεταζόμενων δήμων και
- για το έτος 2006 αρνητικός σε ποσοστό 34,7% στο σύνολο των 23 εξεταζόμενων δήμων

ενώ σε όσους δήμους εμφανίζεται θετικός είναι μικρότερος της μονάδας. Αυτό προκύπτει από το μικρό μέγεθος των κερδών των Δήμων σε σχέση με το μέγεθος του Ενεργητικού τους. Μια εξήγηση του αποτελέσματος αυτού θα μπορούσε να είναι η ανταποδοτικότητα των υπηρεσιών και αγαθών που προσφέρουν οι Δήμοι, δηλαδή ότι σκοπός τους – σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία - είναι να προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες με σκοπό απλά την κάλυψη των εξόδων των αντιστοίχων υπηρεσιών και όχι το κέρδος.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΑΝΑ ΔΗΜΟ

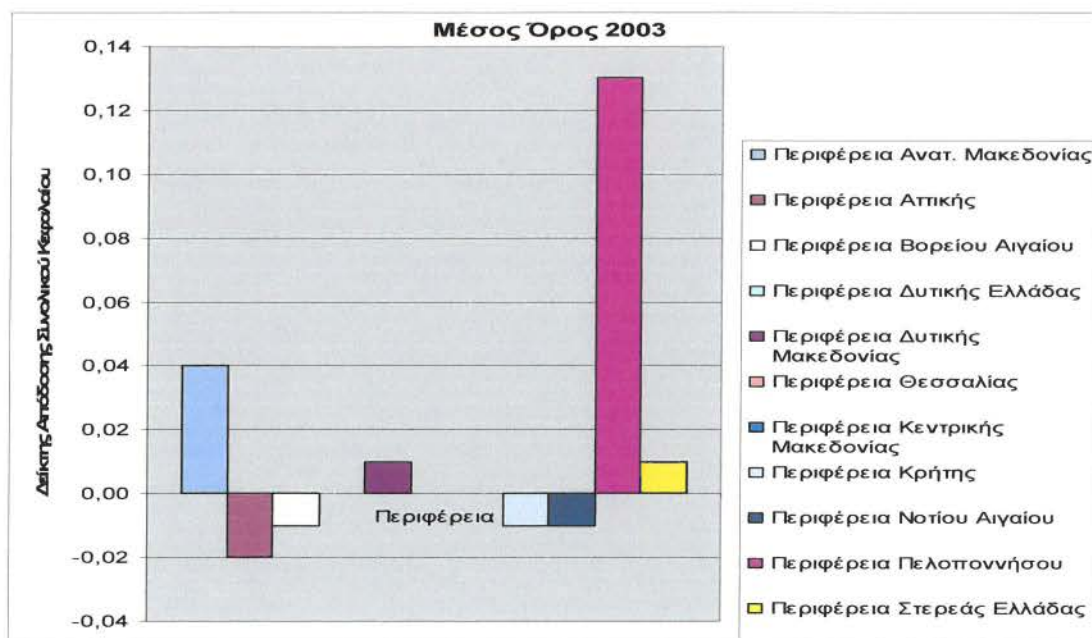
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΤΟΣ 2003	ΕΤΟΣ 2004	ΕΤΟΣ 2005	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας				
Δήμος Διδυμότειχου	0,04	-0,09	-0,01	-0,04
Περιφέρεια Αττικής				
Δήμος Αθηναίων	-	0,01	0,04	0,01
Δήμος Γλυκών Νερών	-0,02	-0,08	-0,01	-0,05
Δήμος Ιλίου	-0,02	-0,01	0,00	0,00
Δήμος Μάνδρας	0,03	0,07	-0,04	-
Δήμος Τροιζήνας	-0,04	-0,04	-0,02	-0,04
Δήμος Χολαργού	-0,03	-0,04	-0,02	-
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου				
Δήμος Πυθαγορείου	-0,01	-0,04	-0,01	-
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας				
Δήμος Αιγίου	-	-0,04	-0,06	-0,09
Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας				
Δήμος Γρεβενών	-0,03	-0,01	-0,02	-0,06
Δήμος Ορέστιδος	0,05	0,00	0,00	0,00
Περιφέρεια Θεσσαλίας				
Δήμος Τυρνάβου	0,00	0,00	0,00	0,00
Δήμος Σκιάθου	0,00	0,02	-0,01	-0,05
Περ. Κεντρ. Μακεδονίας				
Δήμος Πολυκάστρου	0,01	0,00	0,01	0,00
Δήμος Θεσσαλονίκης	-0,01	-0,01	0,00	0,00
Δήμος Λαχανά	-	-	0,03	0,06
Δήμος Μενεμένης	-	-	0,00	-0,03
Περιφέρεια Κρήτης				
Δήμος Ηρακλείου	-0,01	0,00	0,00	0,00

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου				
Δήμος Μυκόνου	-0,01	0,02	0,01	0,00
Περιφέρεια Πελοποννήσου				
Δήμος Σπάρτης	0,03	0,02	0,02	0,02
Δήμος Έλους	0,72	0,02	0,03	0,01
Δήμος Ευρωστίνης	0,03	0,02	0,01	
Δήμος Νεμέας	0,03	0,02	0,00	0,01
Δήμος Τρίπολης	-0,10	-0,02	0,00	-0,02
Δήμος Ασίνης	0,04	0,01	0,01	0,01
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας				
Δήμος Άμφισσας	0,00	0,00	-0,01	0,00
Δήμος Σπερχειάδος	0,02	0,02	0,04	0,00
Δήμος Στυλίδας	0,00	0,00	0,01	-
Δήμος Αιδηψού	-	0,00	-0,01	-

Μελετώντας τους συγκεντρωτικούς πίνακες των μέσων όρων ανά Περιφέρεια και έτος καταλήγουμε στα παρακάτω συμπεράσματα:

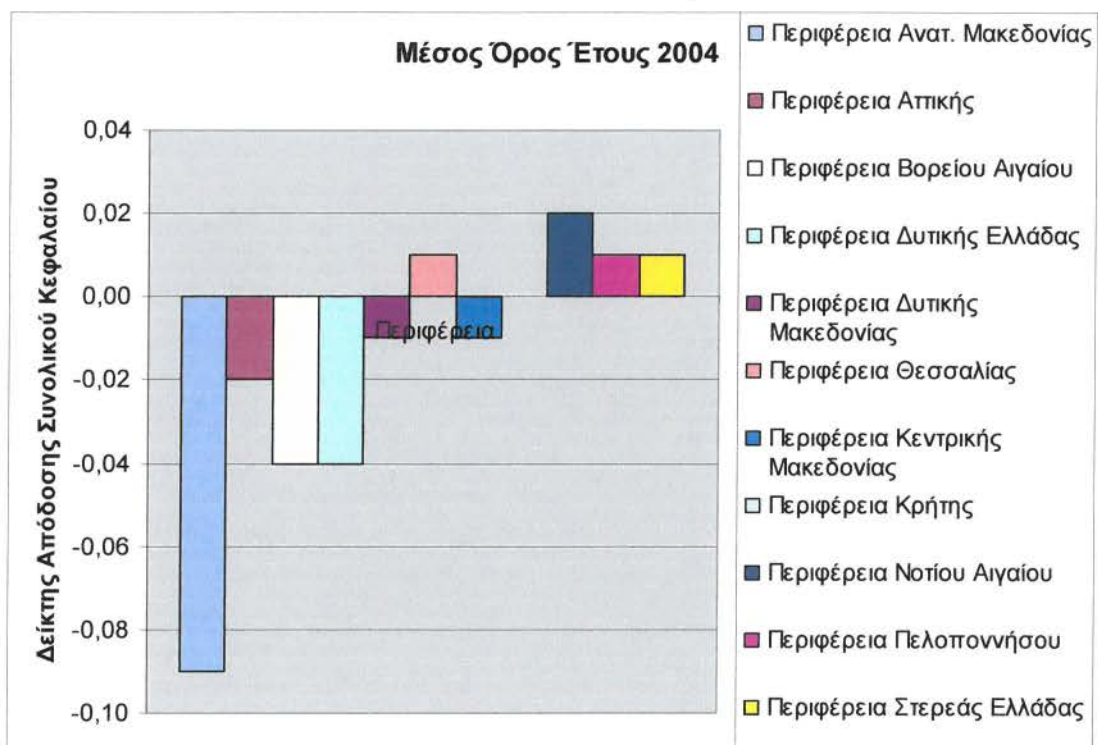
- Το έτος 2003 ο αρμοθμοδείκτης απόδοσης συνολικού κεφαλαίου εμφανίζεται θετικός σε έξι από τις δέκα εξεταζόμενες Περιφέρειες και κυμαίνεται μεταξύ του 0,00 (Περιφέρειες Θεσσαλίας και Κεντρικής Μακεδονίας) και 0,13 (Περιφέρεια Πελοποννήσου).

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2003
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,04
Περιφέρεια Αττικής	-0,02
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-0,01
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,01
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,00
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,00
Περιφέρεια Κρήτης	-0,01
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	-0,01
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,13
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,01

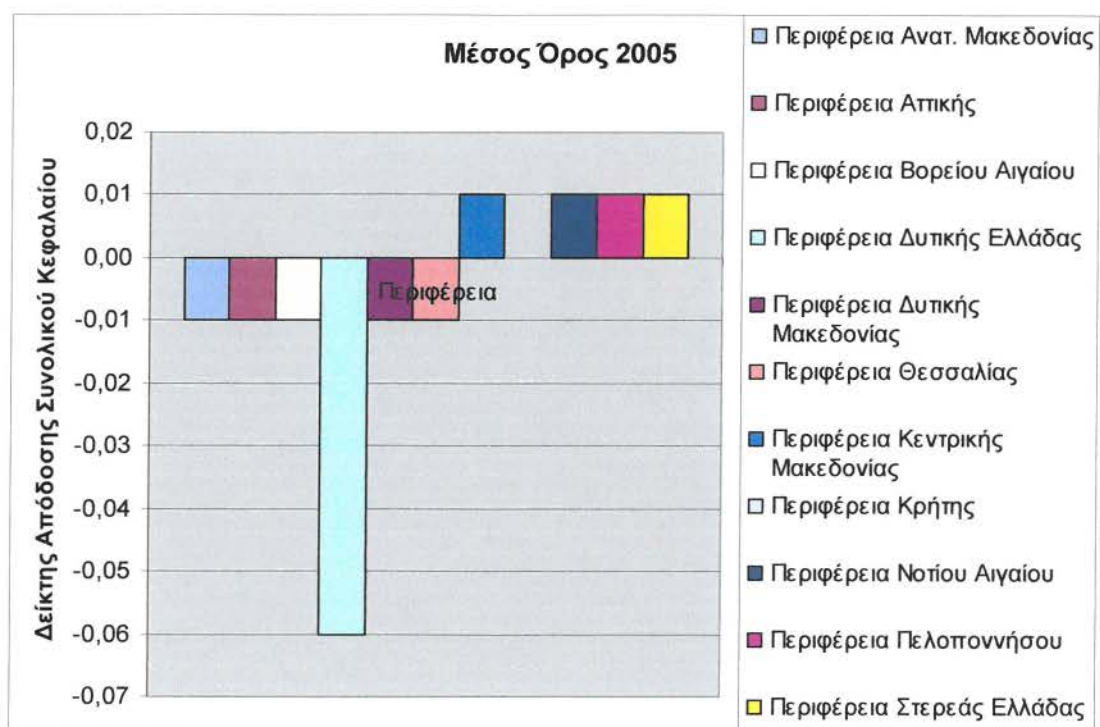
- Το έτος 2004 ο αριθμοδείκτης εμφανίζεται θετικός μόνο στις πέντε από τις έντεκα εξεταζόμενες Περιφέρειες και κυμαίνεται μεταξύ 0,00 (Περιφέρεια Κρήτης) και 0,02 (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου).

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2004
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-0,09
Περιφέρεια Αττικής	-0,02
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-0,04
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-0,04
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	-0,01
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,01
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	-0,01
Περιφέρεια Κρήτης	0,00
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,02
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,01
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,01

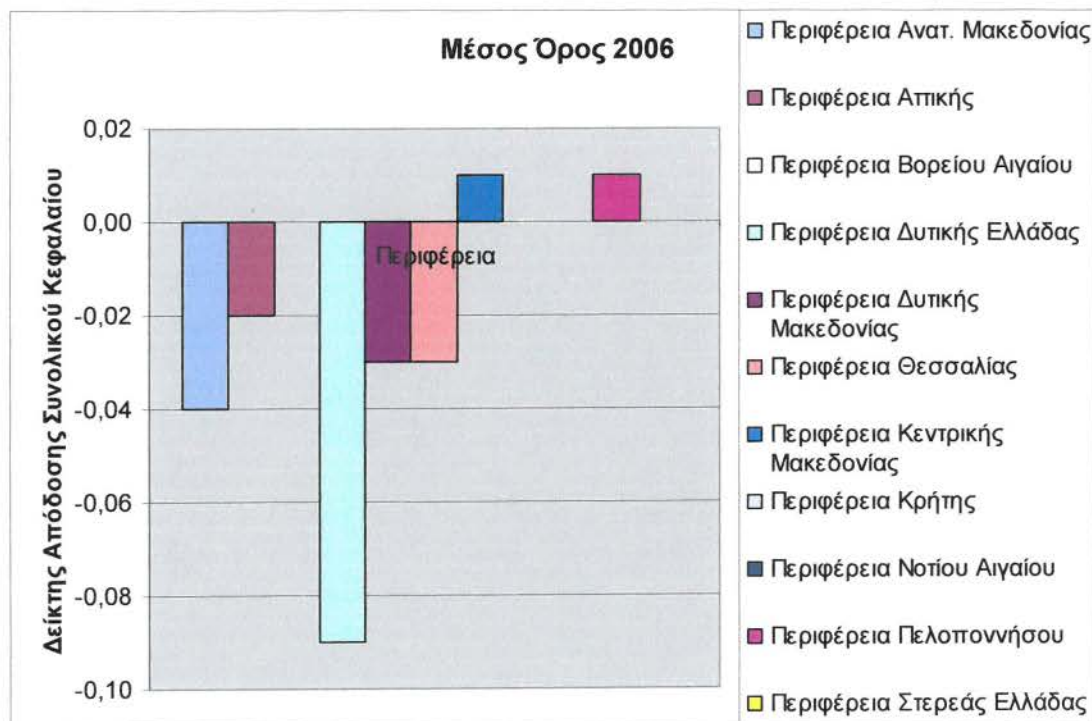
- Το έτος 2005 ο αριθμοδείκτης εμφανίζεται θετικός στις πέντε από τις έντεκα Περιφέρειες – όπως και το 2004 – και κυμαίνεται το ίδιο χαμηλά όπως και το 2004 δηλαδή μεταξύ 0,00 (Περιφέρεια Κρήτης) και 0,01 Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Νοτίου Αιγαίου, Πελοποννήσου, Στερεάς Ελλάδας).

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2005
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-0,01
Περιφέρεια Αττικής	-0,01
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-0,01
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-0,06
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	-0,01
Περιφέρεια Θεσσαλίας	-0,01
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,01
Περιφέρεια Κρήτης	0,00
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,01
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,01
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,01

- Το έτος 2006 ο αριθμοδείκτης είναι θετικός στις πέντε από τις δέκα εξεταζόμενες Περιφέρειες και είναι το ίδιο χαμηλός όπως και τις δύο προηγούμενες χρονιές κυμαίνεται δηλαδή μεταξύ 0,00 (Περιφέρειες Κρήτης, Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας) και 0,01 (Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Πελοποννήσου).

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	-0,04
Περιφέρεια Αττικής	-0,02
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	-
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-0,09
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	-0,03
Περιφέρεια Θεσσαλίας	-0,03
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,01
Περιφέρεια Κρήτης	0,00
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,00
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,01
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,00

Συγκεντρωτικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι Δήμοι παρουσιάζουν δυσαναλογία μεγεθών μεταξύ κερδών και Ενεργητικού που σημαίνει ότι σε καμία περίπτωση δεν επενδύουν το Ενεργητικό τους Κεφάλαιο με τέτοιο τρόπο ώστε να τους αποφέρει κέρδη

2.2.5 Αριθμοδείκτης Βαθμού Παγιοποίησης.

Ο δείκτης αυτός μας βοηθά να εκφράσουμε το Πάγιο Ενεργητικό ως ποσοστό του συνόλου του Ενεργητικού των Δήμων.

Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, εάν ο δείκτης αυτός είναι μεγαλύτερος του $\frac{1}{2}$ τότε η επιχείρηση χαρακτηρίζεται ως εντάσεως κεφαλαίου. Η αναλογία του πάγιου προς το συνολικό ενεργητικό καθορίζει την διάρθρωση και την ελαστικότητα του κόστους και κατά συνέπεια την τιμολογιακή πολιτική της επιχείρησης. Οι επιχειρήσεις εντάσεως περιουσίας χαρακτηρίζεται από υψηλές σταθερές δαπάνες (π.χ. αποσβέσεις, τόκους μακροπρόθεσμων δανείων κ.λ.π.), ανελαστικό κόστος και υψηλό κύκλο σημείο κύκλου εργασιών, επιδιώκουν την πληθοπαράγωγή, έστω και σε βάρος της τιμής πώλησης.

Από τον πίνακα φαίνεται ότι ο δείκτης είναι μεγαλύτερος από $\frac{1}{2}$:

- για το έτος 2003 και στους 23 από τους εξεταζόμενους δήμους,
- για το έτος 2004 στους 26 από τους 27 εξεταζόμενους δήμους,
- για το έτος 2005 στους 28 από τους 29 εξεταζόμενους δήμους και
- για το έτος 2006 στους 22 από τους 23 εξεταζόμενους δήμους,

που σημαίνει ότι οι Δήμοι χαρακτηρίζονται ως εντάσεως κεφαλαίου.

Μοναδική εξαίρεση αποτελεί ο Δήμος Ορέστιδος στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας όπου για τα έτη 2004, 2005, 2006 ο δείκτης είναι μηδέν που σημαίνει ότι η διαφορά μεταξύ Πάγιου και Συνολικού Ενεργητικού είναι εξαιρετικά μικρή και κατά συνέπεια το Κυκλοφορούν Ενεργητικό είναι πάρα πολύ μικρό.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗ ΒΑΘΜΟΥ ΠΑΓΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑ ΔΗΜΟ

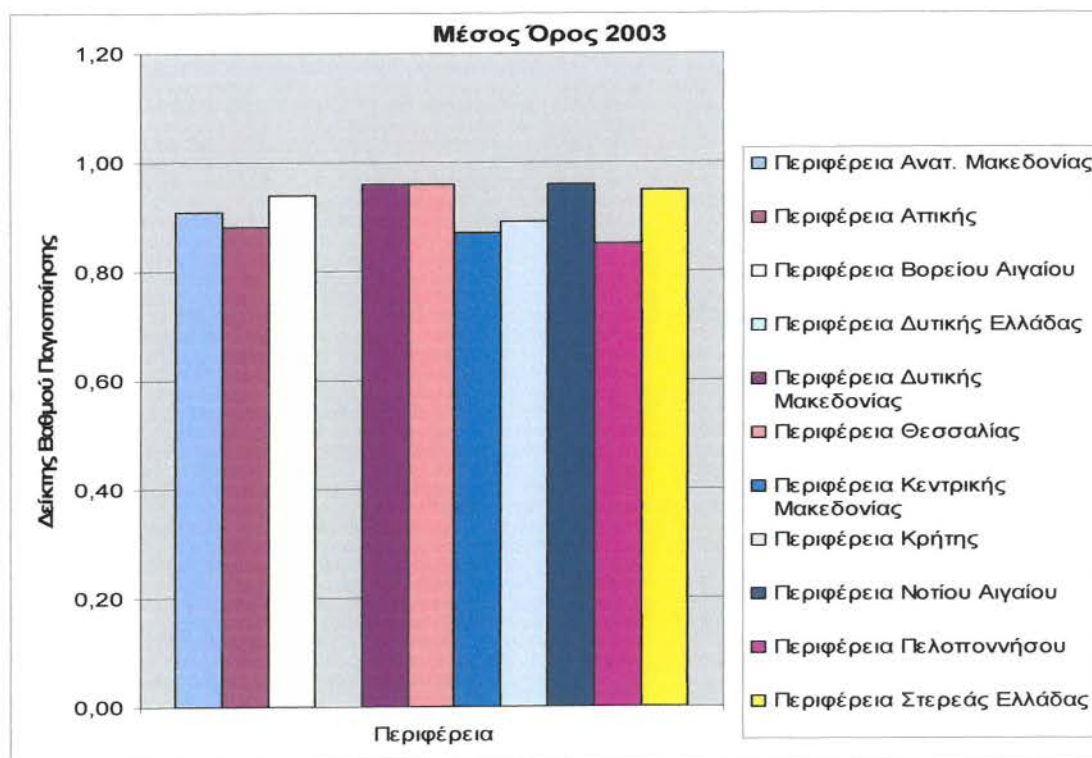
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΤΟΣ 2003	ΕΤΟΣ 2004	ΕΤΟΣ 2005	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας				
Δήμος Διδυμότειχου	0,91	0,87	0,82	0,79
Περιφέρεια Αττικής				
Δήμος Αθηναίων	-	0,75	0,75	0,76
Δήμος Γλυκών Νερών	0,76	0,78	0,77	0,82
Δήμος Ιλίου	0,93	0,88	0,88	0,89
Δήμος Μάνδρας	0,79	0,65	0,67	-
Δήμος Τροιζήνας	0,98	0,98	0,96	0,98
Δήμος Χολαργού	0,95	0,96	0,95	-
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου				
Δήμος Πυθαγορείου	0,94	0,90	0,79	0,85
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας				
Δήμος Αιγίου	-	0,84	0,81	0,83
Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας				
Δήμος Γρεβενών	0,96	0,96	0,95	0,95
Δήμος Ορέστιδος	0,95	0,00	0,00	0,00
Περιφέρεια Θεσσαλίας				
Δήμος Τυρνάβου	0,97	0,96	0,95	0,96
Δήμος Σκιάθου	0,94	0,95	0,94	0,93
Περιφέρεια Κεντρ. Μακεδονίας				
Δήμος Πολυκάστρου	0,94	0,95	0,94	0,95
Δήμος Θεσσαλονίκης	0,79	0,81	0,82	0,82
Δήμος Λαχανά	-	-	0,81	0,79
Δήμος Μενεμένης	-	-	0,92	0,95
Περιφέρεια Κρήτης				
Δήμος Ηρακλείου	0,89	0,86	0,88	0,88
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου				
Δήμος Μυκόνου	0,96	0,96	0,93	0,92

Περιφέρεια Πελοποννήσου				
Δήμος Σπάρτης	0,67	0,63	0,59	0,57
Δήμος Έλους	0,82	0,80	0,83	0,84
Δήμος Ευρωστίνης	0,91	0,83	0,85	-
Δήμος Νεμέας	0,91	0,89	0,88	0,86
Δήμος Τρίπολης	0,92	0,91	0,87	0,88
Δήμος Ασίνης	0,88	0,90	0,89	0,88
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας				
Δήμος Αμφισσας	1,00	1,00	1,00	0,99
Δήμος Σπερχειάδος	0,92	0,93	0,90	0,90
Δήμος Στυλίδας	0,93	0,93	0,92	-
Δήμος Αιδηψού	-	0,90	0,83	-

Μελετώντας τους συγκεντρωτικούς πίνακες των μέσων ανά Περιφέρεια και έτος προκύπτουν τα παρακάτω:

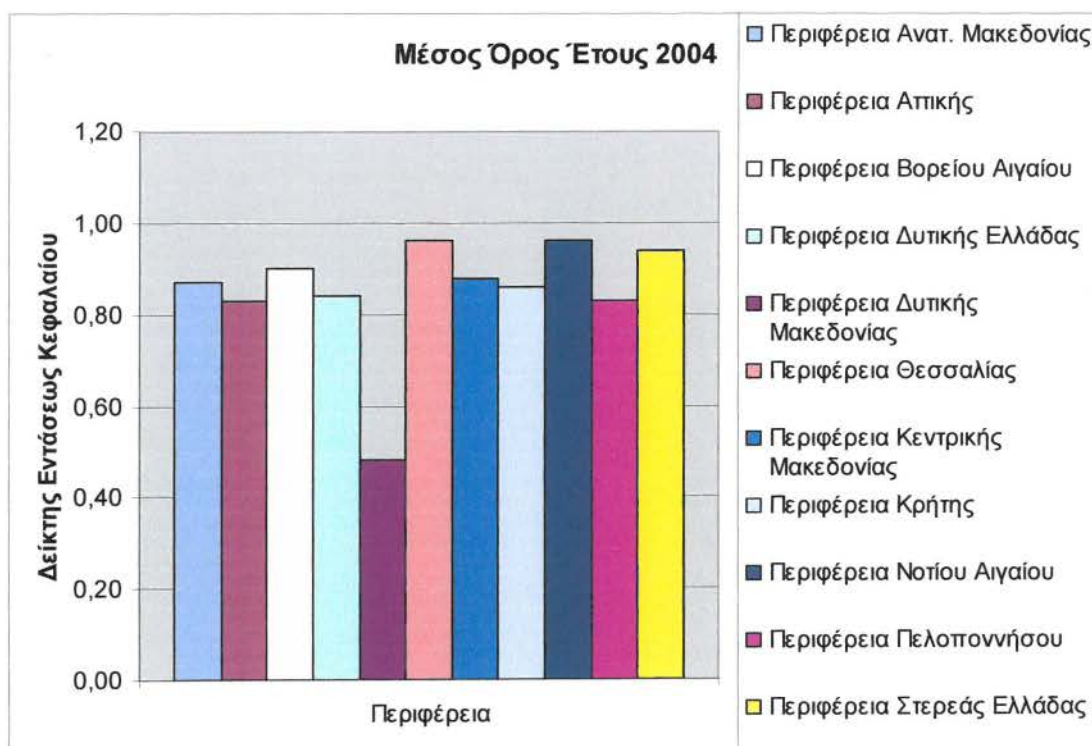
- Το έτος 2003 ο αριθμοδείκτης βαθμού παγιοποίησης κυμαίνεται μεταξύ 0,85 (Περιφέρεια Πελοποννήσου) και 0,96 (Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Δυτικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας).

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2003
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,91
Περιφέρεια Αττικής	0,88
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,94
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,96
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,96
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,87
Περιφέρεια Κρήτης	0,89
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,96
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,85
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,95

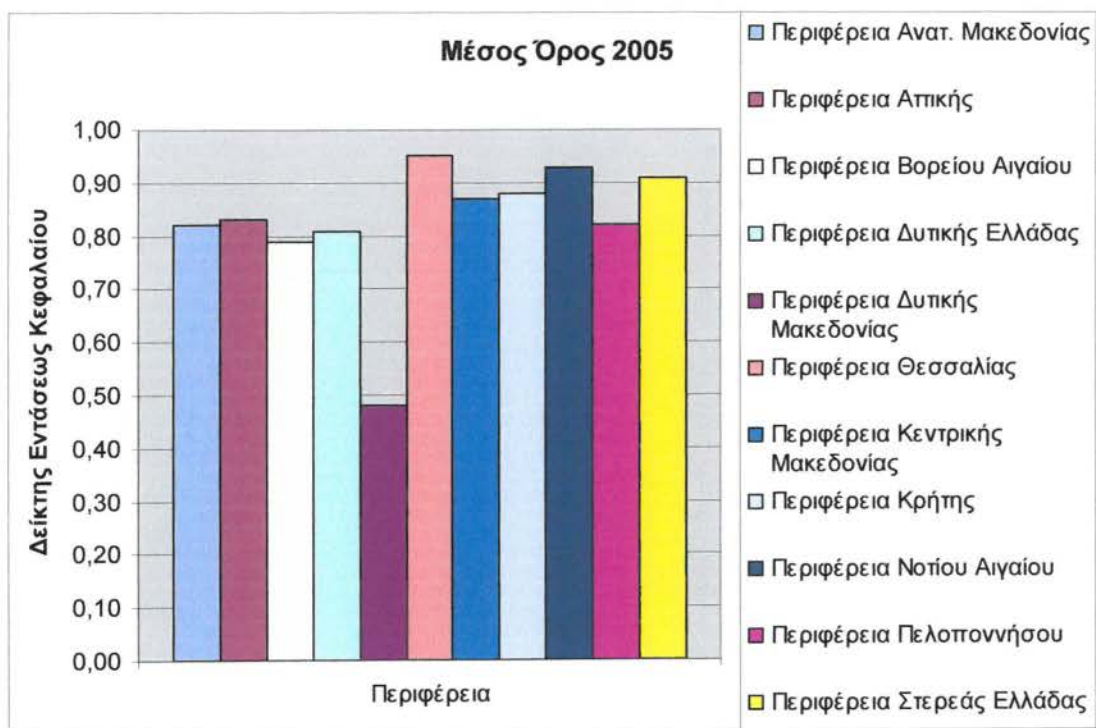
- Το έτος 2004 ο αριθμοδείκτης κυμαίνεται μεταξύ 0,48 (Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας) και 0,96 (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου). Αθροιστικά το έτος αυτό ο αριθμοδείκτης είναι ο μεγαλύτερος από όλα τα εξεταζόμενα έτη.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2004
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,87
Περιφέρεια Αττικής	0,83
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,90
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,84
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,48
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,96
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,88
Περιφέρεια Κρήτης	0,86
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,96
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,83
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,94

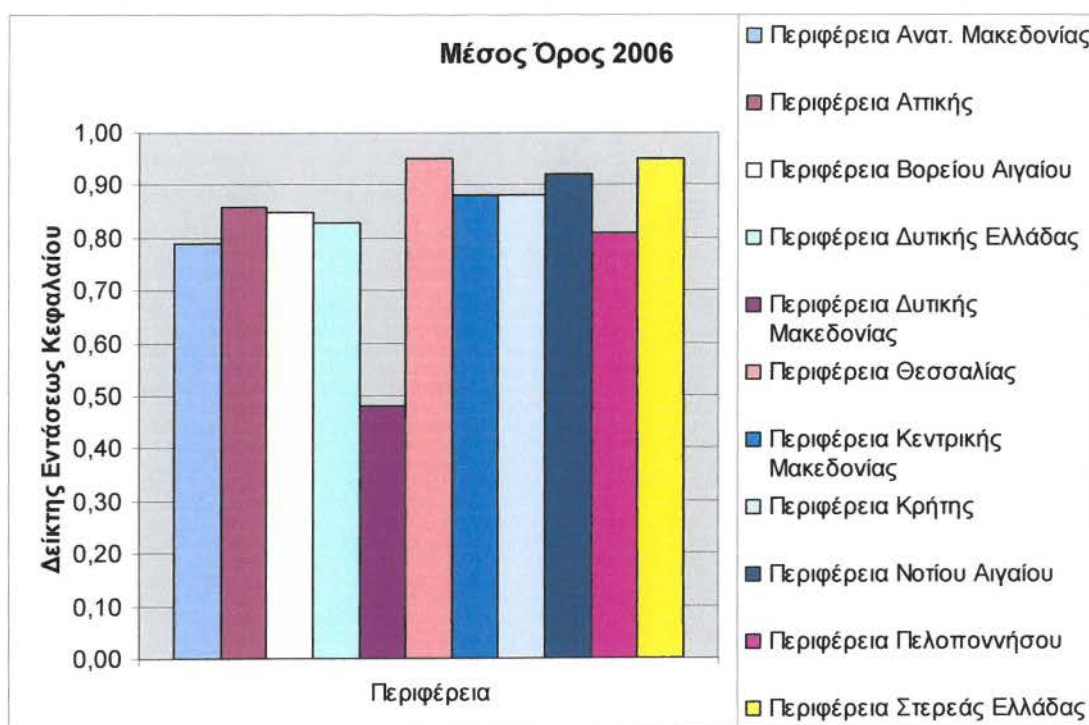
- Το έτος 2005 ο αριθμοδείκτης κυμαίνεται μεταξύ 0,48 (Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας) και 0,95 (Περιφέρεια Θεσσαλίας). Συγκενρωτικά το έτος αυτό ο αριθμοδείκτης είναι ο μικρότερος σε όλα τα εξεταζόμενα έτη.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2005
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,82
Περιφέρεια Αττικής	0,83
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,79
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,81
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,48
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,95
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,87
Περιφέρεια Κρήτης	0,88
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,93
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,82
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,91

- Το έτος 2006 ο αριθμοδείκτης κυμαίνεται μεταξύ 0,48 (Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας) και 0,95 (Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας).

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,79
Περιφέρεια Αττικής	0,86
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,85
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,83
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,48
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,95
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,88
Περιφέρεια Κρήτης	0,88
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	0,92
Περιφέρεια Πελοποννήσου	0,81
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,95

Συγκεντρωτικά μπορούμε να πούμε ότι σε όλες τις εξεταζόμενες Περιφέρειες οι Δήμοι μπορούν να χαρακτηριστούν ως εντάσεως κεφαλαίου με εξαίρεση τους Δήμους της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας που βρίσκεται σε χαμηλότερο ποσοστό από το 50% που ορίζει η βιβλιογραφία και μπορεί να χαρακτηριστεί ως κυκλοφοριακής εντάσεως. Η μικρή αναλογία του πάγιου με το σύνολο του ενεργητικού καθορίζει και το μικρό μέγεθος αναγκών της εξεταζόμενης Περιφέρειας για χρηματοδότηση του πάγιου ενεργητικού σε μεγάλη χρονική διάρκεια και μάλιστα με ίδια κεφάλαια.

2.2.6 Αριθμοδείκτης Κάλυψης Παγίων.

Ο αριθμοδείκτης αυτός παρουσιάζει την ικανότητα του Δήμου να χρηματοδοτήσει με Ιδία Κεφάλαια το Πάγιο Ενεργητικό του. Όταν τα Ιδία Κεφάλαια ενός Δήμου είναι μεγαλύτερα των επενδύσεων του σε πάγια τότε ένα μέρος των κεφαλαίων κινήσεως αυτού προέρχεται από αυτά τα Ιδία Κεφάλαια. Αντίθετα, όταν τα Ιδία Κεφάλαια είναι μικρότερα των επενδύσεων σε πάγια τότε για την χρηματοδότηση των παγίων στοιχείων του έχουν χρησιμοποιηθεί εκτός από τα Ιδία και Ξένα Κεφάλαια.

Από τον συγκεντρωτικό πίνακα φαίνεται ότι οι περισσότεροι από τους εξεταζόμενους Δήμους καλύπτουν πλήρως τις επενδύσεις τους σε πάγια και ένα μέρος αυτών χρησιμοποιείται ως κεφάλαια κίνησης και πιο συγκεκριμένα ο αριθμοδείκτης είναι μεγαλύτερος της μονάδας:

- για το έτος 2003 σε ποσοστό 54% στο σύνολο των 24 εξεταζόμενων δήμων,
- για το έτος 2004 σε ποσοστό 51,85% στο σύνολο των 27 εξεταζόμενων δήμων,
- για το έτος 2005 σε ποσοστό 51,7% στο σύνολο των 29 εξεταζόμενων δήμων και
- για το έτος 2006 σε ποσοστό 34,8% στο σύνολο των 23 εξεταζόμενων δήμων.

Ο Δήμος Σπάρτης είναι αυτός που παρουσιάζει τον μεγαλύτερο αριθμοδείκτη και στα τέσσερα εξεταζόμενα έτη ενώ αντίθετα ο Δήμος Αιγίου παρουσιάζει τον μικρότερο που σημαίνει ότι τα Ιδία του Κεφάλαια δεν μπορούν να καλύψουν πλήρως τις επενδύσεις του σε πάγια και χρησιμοποιεί και Ξένα Κεφάλαια κάτι που είχε φανεί και από τα αποτελέσματα δανειακών κεφαλαίων που είχαν εξεταστεί προηγουμένως.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗ ΚΑΛΥΨΗΣ ΠΑΓΙΩΝ ΑΝΑ ΔΗΜΟ

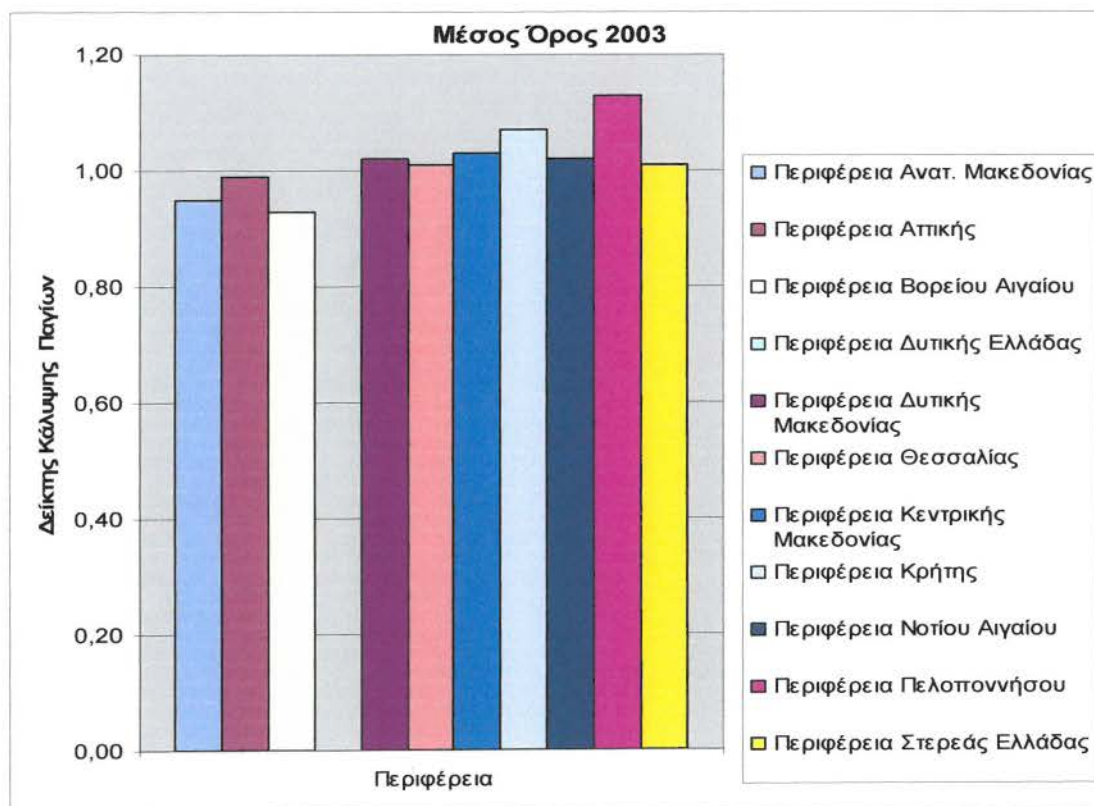
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΤΟΣ 2003	ΕΤΟΣ 2004	ΕΤΟΣ 2005	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας				
Δήμος Διδυμότειχου	0,95	0,84	0,82	0,78
Περιφέρεια Αττικής				
Δήμος Αθηναίων	-	0,84	0,91	0,93
Δήμος Γλυκών Νερών	1,12	1,07	1,08	1,02
Δήμος Ιλίου	0,79	0,80	0,81	0,84
Δήμος Μάνδρας	1,20	1,39	1,30	-
Δήμος Τροιζήνας	0,94	0,95	0,96	0,92
Δήμος Χολαργού	0,92	0,86	0,84	-
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου				
Δήμος Πυθαγορείου	0,93	0,93	0,94	0,98
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας				
Δήμος Αιγίου	-	0,54	0,44	0,39
Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας				
Δήμος Γρεβενών	1,02	1,03	1,05	1,00
Δήμος Ορέστιδος	1,02	1,05	0,99	0,97
Περιφέρεια Θεσσαλίας				
Δήμος Τυρνάβου	1,00	1,01	1,02	1,00
Δήμος Σκιάθου	1,02	1,04	1,00	0,95
Περιφέρεια Κεντρ. Μακεδονίας				
Δήμος Πολυκάστρου	0,97	0,93	0,93	0,92
Δήμος Θεσσαλονίκης	1,09	1,01	0,99	0,96
Δήμος Λαχανά	-	-	1,20	1,23
Δήμος Μενεμένης	-	-	0,85	0,83
Περιφέρεια Κρήτης				
Δήμος Ηρακλείου	1,07	1,07	1,07	1,06
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου				
Δήμος Μυκόνου	1,02	1,00	1,01	1,00
Περιφέρεια Πελοποννήσου				
Δήμος Σπάρτης	1,45	1,56	1,67	1,67

Δήμος Έλους	1,21	1,24	1,21	1,18
Δήμος Ευρωστίνης	1,00	1,08	1,05	-
Δήμος Νεμέας	1,00	1,00	1,02	1,04
Δήμος Τρίπολης	1,04	1,08	1,09	1,08
Δήμος Ασίνης	1,06	1,03	1,02	1,00
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας				
Δήμος Αμφισσας	1,00	1,00	0,99	0,99
Δήμος Σπερχειάδος	1,02	1,03	1,07	1,07
Δήμος Στυλίδας	1,00	0,98	1,01	-
Δήμος Αιδηψού	-	0,90	0,83	-

Μελετώντας τους συγκεντρωτικούς πίνακες των μέσων όρων ανά Περιφέρεια και έτος προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα:

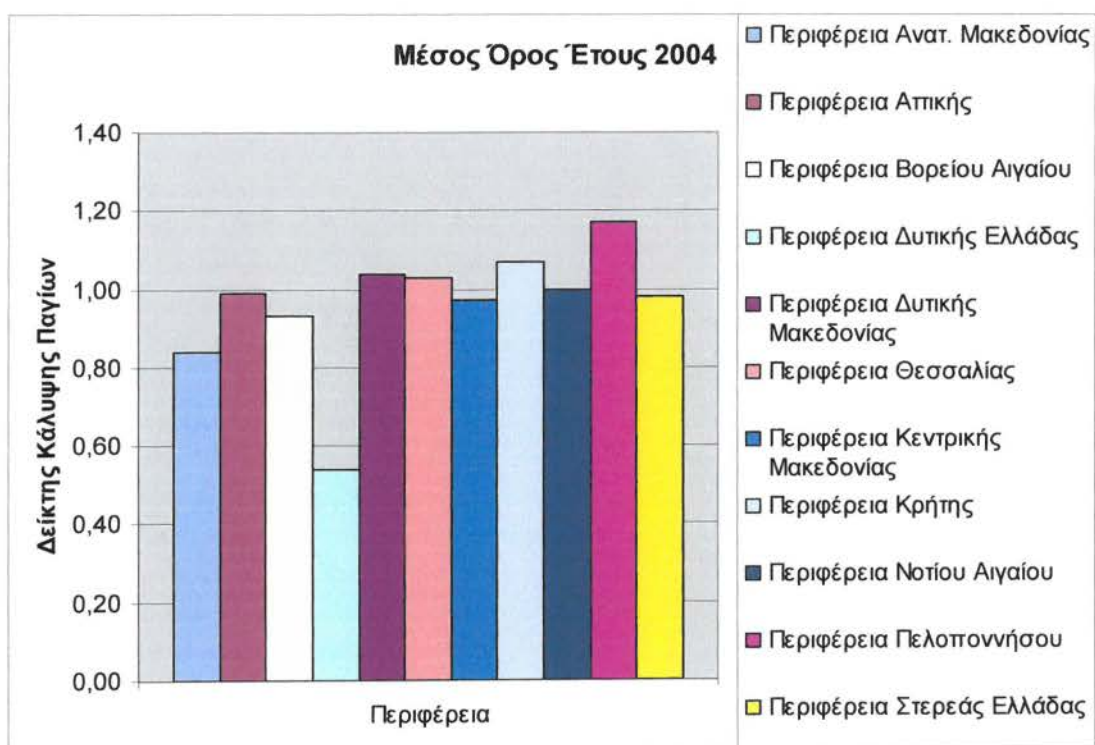
- Το έτος 2003 ο αριθμοδείκτης κάλυψης παγίων κυμαίνεται μεταξύ 0,93 (Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου) και 1,13 (Περιφέρεια Πελοποννήσου). Οι επτά από τις δέκα εξεταζόμενες Περιφέρειες μπορούν να καλύψουν πλήρως τις επενδύσεις τους σε πάγια.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2003
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,95
Περιφέρεια Αττικής	0,99
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,93
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	-
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1,02
Περιφέρεια Θεσσαλίας	1,01
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	1,03
Περιφέρεια Κρήτης	1,07
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	1,02
Περιφέρεια Πελοποννήσου	1,13
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	1,01

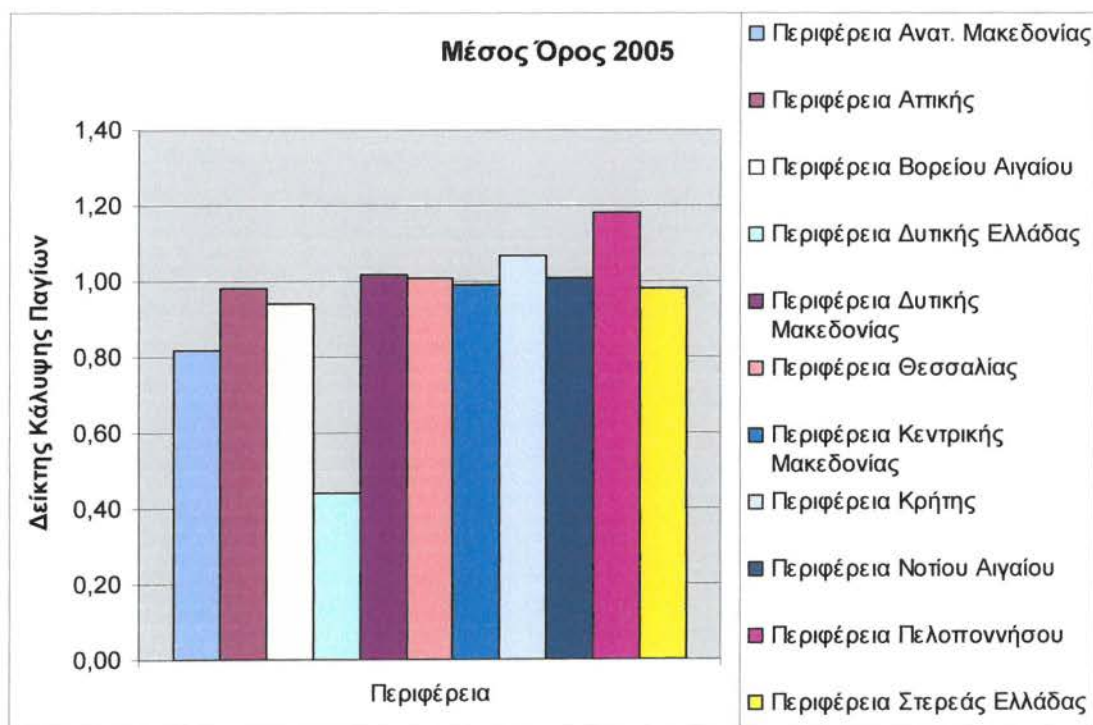
- Το έτος 2004 ο αριθμοδείκτης κυμαίνεται μεταξύ 0,54 (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας) και 1,17 (Περιφέρεια Πελοποννήσου). Οι τέσσερις από τις έντεκα εξεταζόμενες Περιφέρειες μπορούν να καλύψουν πλήρως τις επενδύσεις τους σε πάγια.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2004
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,84
Περιφέρεια Αττικής	0,99
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,93
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,54
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1,04
Περιφέρεια Θεσσαλίας	1,03
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,97
Περιφέρεια Κρήτης	1,07
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	1,00
Περιφέρεια Πελοποννήσου	1,17
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,98

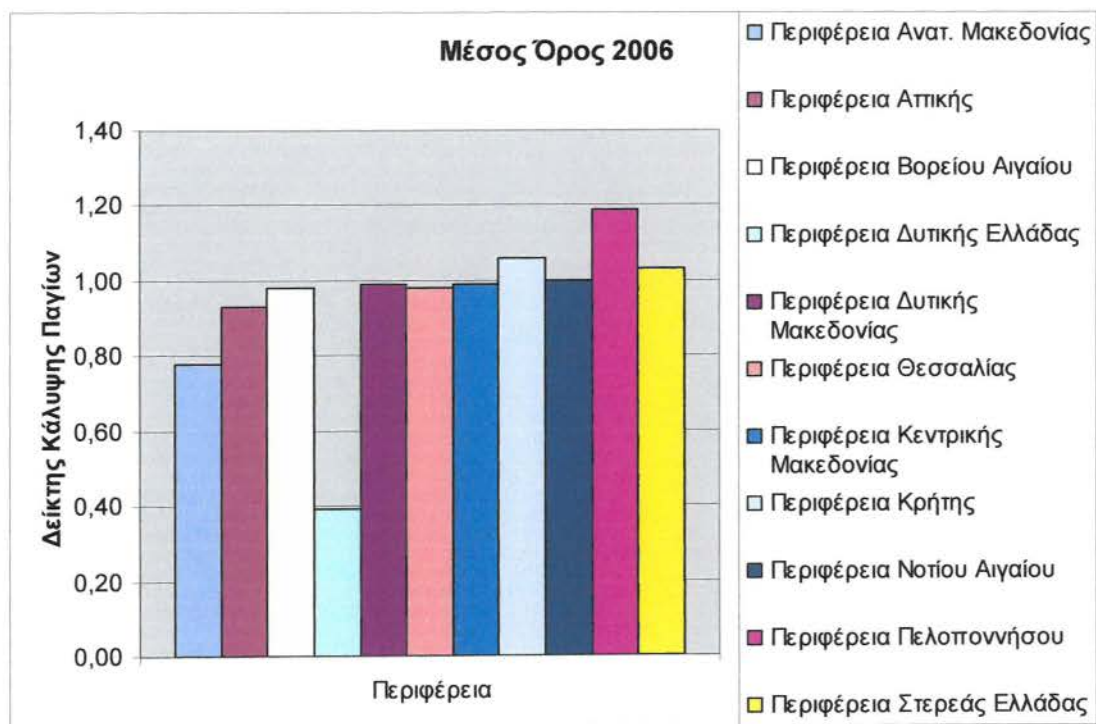
- Το έτος 2005 ο αριθμοδείκτης κυμαίνεται μεταξύ 0,44 (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος) και 1,11 (Περιφέρεια Πελοποννήσου). Οι πέντε από τις έντεκα εξεταζόμενες Περιφέρειες μπορούν να καλύψουν πλήρως τις επενδύσεις τους σε πάγια.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2005
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,82
Περιφέρεια Αττικής	0,98
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,94
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,44
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1,02
Περιφέρεια Θεσσαλίας	1,01
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,99
Περιφέρεια Κρήτης	1,07
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	1,01
Περιφέρεια Πελοποννήσου	1,18
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	0,98

- Το έτος 2006 ο αριθμοδείκτης κυμαίνεται μεταξύ 0,39 (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας) και 1,19 (Περιφέρεια Πελοποννήσου). Οι τέσσερις από τις έντεκα εξεταζόμενες Περιφέρειες μπορούν να καλύψουν πλήρως τις επενδύσεις τους σε πάγια.

Περιφέρεια	ΕΤΟΣ 2006
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας	0,78
Περιφέρεια Αττικής	0,93
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	0,98
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	0,39
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	0,99
Περιφέρεια Θεσσαλίας	0,98
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	0,99
Περιφέρεια Κρήτης	1,06
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	1,00
Περιφέρεια Πελοποννήσου	1,19
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	1,03

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου εμφανίζει την μεγαλύτερη και καλύτερη πορεία στον αριθμοδείκτη αυτό, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας πέφτει σταδιακά από έτος σε έτος, κυρίως λόγω των αρνητικών αποτελεσμάτων χρήσεως που εμφανίζουν οι δήμοι που εξετάζουμε και η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει τον χαμηλότερο αριθμοδείκτη κάτι που είναι αναμενόμενο λόγω του υψηλού αριθμοδείκτη δανειακών κεφαλαίων που έχουμε ήδη μελετήσει.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Από την μελέτη των οικονομικών δεικτών μπορούμε να εξάγουμε τα παρακάτω συγκεντρωτικά αποτελέσματα:

1. Η Γενική Ταμειακή Ρευστότητα των εξεταζόμενων Δήμων είναι μέτριας δυναμικότητας, παρουσιάζοντας αυξομειώσεις που δεν αλλοιώνουν το γενικό αποτέλεσμα. Το ποσοστό του Κυκλοφορούν Ενεργητικού σε σχέση με το Σύνολο του Ενεργητικού δεν ξεπερνά το 20% και δείχνει την αδυναμία των Δήμων να διατηρήσουν υψηλά ποσοστά κυκλοφορικών αποθεμάτων.
2. Οι εξεταζόμενοι δήμοι έχουν μικρή δυνατότητα να χρηματοδοτήσουν με Ιδία Κεφάλαια το Σύνολο του Ενεργητικού τους αλλά αρκετά μεγάλη να χρηματοδοτήσουν το Πάγιο Ενεργητικό τους. Αυτό κυρίως οφείλεται στην ισχύουσα σημερινή νομοθεσία που περιορίζει και ελέγχει τα έσοδα που έχουν και θα μπορούσαν να έχουν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
3. Ο Δείκτης Περιθωρίου Κέρδους, ο δείκτης σχέσης κερδών – εσόδων από φόρους, τέλη και σχέσης κερδών- κρατικών επιχορηγήσεων είναι αρνητικοί στους περισσότερους από τους εξεταζόμενους Δήμους λόγω των αρνητικών αποτελεσμάτων χρήσεων που οφείλεται κυρίως σε υστέρηση είσπραξης εσόδων έναντι των εξόδων και στην μειωμένη απόδοση εκ μέρους της Κεντρική Διοίκησης των προβλεπόμενων Κρατικών Επιχορηγήσεων. Τα ίδια έσοδα από φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές συμβάλλουν σημαντικά στην οικονομική αυτοδυναμία των Ο.Τ.Α., επειδή το ύψος τους εξαρτάται από την αποφασιστικότητα των αιρετών οργάνων να τα επιβάλουν και από την ικανότητα των οικονομικών υπηρεσιών να τα βεβαιώσουν και να τα εισπράξουν. Σε όσους δήμους τα έσοδα από τις δύο πρώτες κατηγορίες υπερβαίνουν το 50% των συνολικών τους εσόδων, παρατηρείται υψηλό ποσοστό αυτοχρηματοδότησης κυρίως των λειτουργικών δαπανών, αλλά και υπολογίσιμου τμήματος των επενδύσεων τους. Η ισχύουσα νομοθεσία όμως δεν επιτρέπει στους Δήμους να επιβάλλουν τα τέλη που από ορθολογική οικονομική άποψη θα έπρεπε να επιβάλλουν προκειμένου να αντιμετωπιστεί το κόστος λειτουργίας και επένδυσης των ανταποδοτικών υπηρεσιών (ύδρευση, φωτισμού, καθαριότητας), ενώ από την άλλη πλευρά αυξάνονται συνέχεια τα τιμολόγια των έργων, τα λειτουργικά κόστη των μηχανημάτων κ.λ.π. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να επιβαρύνονται οι προϋπολογισμοί των Δήμων και να μειώνονται οι πιστώσεις από άλλες επενδύσεις και ενέργειες προκειμένου να διατεθούν για την κάλυψη των δαπανών των υπηρεσιών αυτών.
4. Τέλος οι Δήμοι έχουν όλα τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων εντάσεως κεφαλαίου κάτι που είναι αναμενόμενο λόγω του δημόσιου χαρακτήρα τους δηλαδή στο ότι δεν επιδιώκουν το κέρδος παρά την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και πιο συγκεκριμένα του τοπικού συμφέροντος στα γεωγραφικά όρια στα οποία δραστηριοποιούνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πριν ξεκινήσουμε την αναφορά μας στο μέλλον των ΟΤΑ όπως προτείνονται τόσο από την πλευρά της επίσημης πολιτικής ηγεσίας όσο και από την ΚΕΔΚΕ θεωρούμε ότι είναι σωστό να γίνει μια μικρή αναφορά στο τρόπο οργάνωσης των ΟΤΑ στην Ευρώπη.

Η ευρωπαϊκή τοπική αυτοδιοίκηση παρά τις ιδιομορφίες και ιδιαιτερότητες που παρατηρούνται σε κάθε κράτος παρουσιάζει ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά.

Βασικό στοιχείο οι στοχεύσεις της. Όλοι οι Ευρωπαϊκοί ΟΤΑ επιδιώκουν σημαντικό ρόλο στην πολιτική ζωή που αυτό προϋποθέτει περισσότερες ευθύνες.

Προκειμένου να πείσουν ότι μπορούν να υλοποιήσουν και να εφαρμόσουν αυτό που διεκδικούν, οι Ευρωπαϊκοί ΟΤΑ αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της αποτελεσματικής οργάνωσης και λειτουργίας τους.

Αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία σημαίνει οικονομική αυτοδυναμία, λειτουργική αποδοτικότητα, υψηλής ποιότητας προσωπικό, διαχείριση ανθρωπίνων πόρων, συμμετοχικές διαδικασίες και επέκταση της τοπικής δημοκρατίας αλλά και οικονομίες κλίμακας, αξιοποίηση μίας κρίσιμης οικονομικής, κοινωνικής, πληθυσμιακής μάζας ικανής να αποτελέσει την βάση, αλλά και τον υποδοχέα επιτυχούς εφαρμογής αναπτυξιακών πρωτοβουλιών.

Η Ευρωπαϊκή Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι οργανωμένη σε πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια, ανάλογα με το μέγεθος της εκάστοτε χώρας και την διαδικασία αποκέντρωσης, όπως αυτή εξελίσσεται. Στα νέα – κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για παράδειγμα, οι διαδικασίες αποκέντρωσης παρουσιάζουν πολύ γοργούς ρυθμούς λόγω των κενών που έχουν να καλύψουν.

Στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης οι τοπικές αρχές είναι πρωτίστως και κυρίως αυτοδιοικούμενες κοινότητες. Έχουν εξουσία γενικών αρμοδιοτήτων ή την εξουσία να ενεργούν εκ μέρους των κοινοτήτων τους, πέρα από τις αρμοδιότητες που παρέχονται από την νομοθεσία σε εθνικό επίπεδο. Αυτή η εξουσία δεν είναι κάτι πρόσθετο, σε σχέση με τις ήδη υπάρχουσες αρμοδιότητες, αλλά πηγάζει από την έννοια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι τοπικές αρχές ως αυτοδιοικούμενες κοινότητες έχουν το φυσικό δικαίωμα να ενεργήσουν εκ μέρους των τοπικών κοινοτήτων, εκτός από τις περιπτώσεις που ο νόμος απαγορεύει ρητά κάτι τέτοιο.

Η πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση, με περίπου 88.000 οντότητες, αντιστοιχεί στους δήμους και τις κοινότητες. Πολλές χώρες έχουν προχωρήσει σε διαχωρισμούς μεταξύ αστικών και αγροτικών ΟΤΑ (Κύπρος, Εσθονία και Λετονία) αλλά και σε διαχωρισμούς ακόμη και ανάμεσα στο σύνολο των αστικών ΟΤΑ.

Για να αντισταθμιστούν τα μειονεκτήματα που δημιουργούνται λόγω του μικτού μεγέθους των ΟΤΑ, πολλές χώρες προωθούν διαδημοτικές συνεργασίες και/ή παρέχουν οικονομικά κίνητρα για την συνένωση των ΟΤΑ.

Στην Εσθονία, τον Ιούνιο του 2004, ψηφίστηκε νόμος, σύμφωνα με τον οποίο οι ΟΤΑ που επιθυμούν να συνενωθούν θα επιδοτηθούν μέσω επιχορηγήσεων και οικονομικών ενισχύσεων. Αποτέλεσμα του νόμου αυτού ήταν η συνένωση του 6% των ΟΤΑ της χώρας.

Στην Φιλανδία από το 2007 έχει ξεκινήσει μια αναμόρφωση της δομής των υπηρεσιών των ΟΤΑ που στοχεύει στην ενδυνάμωση των διαδημοτικών συνεργασιών και την αύξηση του μέσου μεγέθους των ΟΤΑ μέσω των συνενώσεων.

Τον Ιούνιο του 2006 η Λετονία αποφάσισε να μειώσει τον αριθμό των ΟΤΑ σε 176 από 527, διαδικασία που θα ολοκληρωθεί μέχρι τις τοπικές εκλογές του 2009.

Στην Δανία η περιφερειακή αναμόρφωση θα περιορίσει τον αριθμό των ΟΤΑ σε 98 από 270. Ο μέσος πληθυσμός των ΟΤΑ θα φτάσει έτσι στους 55.000 κατοίκους, αντί τους μόλις 20.000 σήμερα. Οι ΟΤΑ θα εξοπλιστούν με μεγάλο αριθμό αρμοδιοτήτων και εξουσιών, μιας και θα είναι υπεύθυνοι για το μεγαλύτερο μέρος των τοπικών δημόσιων υπηρεσιών.

Στην Σουηδία έχει δημιουργηθεί κοινοβουλευτική επιτροπή, η οποία διερευνά την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της κεντρικής κυβέρνησης, των κομητειών (περιφερειών) και των ΟΤΑ.

Στην Μεγάλη Βρετανία τον Οκτώβριο του 2006 δημοσιεύτηκε η Λευκή Χάρτα για την αναδιοργάνωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Αγγλία. Η Λευκή Χάρτα προσκαλεί τις τοπικές αρχές να υποβάλλουν προτάσεις, που βασίζονται στην κοινή συναίνεση, σχετικά με την συνένωση τους και προωθεί την αύξηση του μεγέθους τους. Η αναδιοργάνωση είναι υπό μελέτη και στις υπόλοιπες περιφέρειες της Μεγάλης Βρετανίας και πιο συγκεκριμένα στην Βόρεια Ιρλανδία όπου το νούμερο των τοπικών αρχών μπορεί να μειωθεί από 26 σε 7.

Στο Λουξεμβούργο, τον Μάιο του 2005 δημοσιεύτηκε αναφορά σχετικά με την χωροταξική και διοικητική του αναδιοργάνωση. Σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα μέτρα, υποστηρίζει την αύξηση του μεγέθους των ΟΤΑ της χώρας. Αυτό μπορεί να συμβεί είτε μέσω συνενώσεων μικρότερων ΟΤΑ (κάτι που υποστηρίζει και το ίδιο το κράτος), είτε μέσω του σχηματισμού ομάδων ΟΤΑ. Η τελευταία επιλογή απαιτεί ωστόσο την δημιουργία μιας νέας νομικής βάσης.

Τέλος, αφού είχε προηγηθεί το 1994 η δραματική μείωση των ΟΤΑ της από 581 σε 61 σήμερα, η Λιθουανία σχεδιάζει να κινηθεί προς την αντίθετη κατεύθυνση. Με στόχο να ενισχύσει τις σχέσεις ανάμεσα στον πληθυσμό και στους αιρετούς, ο αριθμός των ΟΤΑ θα πρέπει να αυξηθεί σε 80 ή 90.

Η Διάρθρωση της Ευρωπαϊκής Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα

Χώρα	Πρωτοβάθμια	Δευτεροβάθμια	Τριτοβάθμια	Μέσος Όρος κατοίκων ανά Δήμο
Αυστρία	2358			3400
Βέλγιο	589	10		17400
Κύπρος	377			1800
Τσεχία	6248	14		1600
Δανία	270	14		19400

Εσθονία	227			5600
Φιλανδία	432			11700
Γαλλία	36784	96	22	1600
Γερμανία	12431	323		5900
Ελλάδα	1034	50		10200
Ουγγαρία	3145	19		3200
Ιρλανδία	85	29	8	44900
Ιταλία	8101	103	20	7100
Λετονία	527	26		4300
Λιθουανία	61			60500
Λουξεμβούργο	116			3700
Μάλτα	68			5800
Ολλανδία	458	12		33500
Πολωνία	2478	314	16	15500
Πορτογαλία	308			36000
Σλοβακία	2891	8		1900
Σλοβενία	210			10300
Ισπανία	8110	50	17	4900
Σουηδία	290	20		30800
Ηνωμένο Βασίλειο	404	34		135700
E.E.-15	73012	745	67	5200
E.E.-10	16324	440	16	4600
E.E.-25	88002	1125	123	5100

Επιπροσθέτως προκειμένου να γίνει καλύτερα κατανοητή η εσωτερική δομή των χωρών σε άλλες χώρες παραθέτουμε κάποια χαρακτηριστικές αναφορές τόσο χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και των ΗΠΑ.

ΑΓΓΛΙΑ

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Αγγλία αποτελούν μέρος της ευρύτερης κρατικής διοίκησης, όμως από νομική άποψη είναι ανεξάρτητες αρχές, η ίδρυση των οποίων ανήκει στην αποκλειστική δικαιοδοσία της Βουλής των Κοινοτήτων.

Την Τοπική Αυτοδιοίκηση διέπουν δύο βασικές κατηγορίες νόμων, οι γενικοί νόμοι αφενός και οι ειδικοί δημοτικοί νόμοι αφετέρου. Οι πρώτοι εφαρμόζονται από όλους τους σε όλους τους τοπικούς οργανισμούς και περιλαμβάνουν διατάξεις υποχρεωτικές, που επιβάλλουν υποχρέωση σε αυτούς να παρέχουν ορισμένες υπηρεσίες, και προαιρετικές, που τους παρέχει την διακριτική την διακριτική δικαιοδοσία να παρέμβουν για ορισμένες δραστηριότητες ή όχι. Οι ειδικοί δημοτικοί νόμοι είναι νόμοι που αναθέτουν πρόσθετες εξουσίες και υποχρεώσεις σε συγκεκριμένους τοπικούς οργανισμούς.

Η τοπική αυτοδιοίκηση χωρίζεται σε δύο επίπεδα. Τις κομητείες, που αποτελούν το ευρύτερο επίπεδο και τα διαμερίσματα που αποτελούν τους οργανισμούς βάσης.

Οι αρμοδιότητες που ανατίθενται από τον νόμο στους τοπικούς οργανισμούς κατανέμονται μεταξύ των κομητειών και των διαμερισμάτων. Οι κομητείες είναι αρμόδιες κυρίως για την παροχή υπηρεσιών μεγάλης κλίμακας ενώ τα διαμερίσματα για την παροχή υπηρεσιών τοπικού ενδιαφέροντος.

Η κρατική εποπτεία ασκείται στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης όχι από κρατικά περιφερειακά όργανα, αλλά απευθείας από τα διάφορα υπουργεία και έχει

την μορφή άσκησης ελέγχου νομιμότητας και σκοπιμότητας στις πράξεις των τοπικών οργανισμών.

Τα έσοδα των τοπικών οργανισμών προέρχονται κυρίως από κρατικές επιχορηγήσεις και σε μικρότερο ποσοστό από το τέλος επί της αξίας των ιδιοκτησιών και από διάφορες άλλες πηγές. Αυτοί δεν έχουν δικαίωμα σύστασης νέων φόρων ή τελών.

Οι σημαντικότερες πηγές χρηματοδότησης των κομητειών σήμερα είναι:

- Κρατικές Επιχορηγήσεις.
- Non domestic rates: Αποτελούν φόρο στους κατόχους μη οικιακών ιδιοκτησιών.
- Δημοτικός Φόρος: Αυτός διαμορφώνεται με βάση τις αξίες των οικιακών ιδιοκτησιακών και στην διαμόρφωσή του έχει ληφθεί υπόψη ένα νοικοκυριό δύο ενηλίκων.
- Πρόστιμα και διάφορα άλλα βάρη.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Στην Γερμανία ο Θεμελιώδης Νόμος απονέμει ρητά στους δήμους καθολική αρμοδιότητα για τις τοπικές υποθέσεις. Μόνο οι δήμοι έχουν το δικαίωμα να δραστηριοποιούνται διοικητικά χωρίς να υπάρχει σχετική νομοθετική πρόβλεψη και να δημιουργούν μόνοι τους καινούργιες αρμοδιότητες, εφόσον το Σύνταγμα προβλέπει ρητά τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ αυτών.

Συνεπώς οι δήμοι ως παναρμόδια όργανα μπορούν να εκδίδουν πράξεις κανονιστικού περιεχομένου χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη νομοθετική εξουσιοδότηση.

Από μελέτες που έχουν γίνει περίπου το 80% περίπου του φόρτου των υπηρεσιών των δήμων οφείλεται στην διεκπεραίωση κρατικών αρμοδιοτήτων. Οι Ο.Τ.Α. έχουν, κατά την άσκηση αυτών των κρατικών αρμοδιοτήτων αρκετά μεγάλη ελευθερία, έτσι ώστε η άσκησή τους στην πράξη δεν διαφέρει συχνά από εκείνες που ανήκουν στην τοπική αυτοδιοίκηση.

ΙΤΑΛΙΑ.

Το Ιταλικό Σύνταγμα προβλέπει την διαίρεση της χώρας σε περιοχές, επαρχίες και δήμους.

Η ευρύτερη διοικητική περιφέρεια, είναι η περιοχή, που αποτελεί αυτόνομο νομικό πρόσωπο με δικές του εξουσίες, που ασκεί σύμφωνα με τις αρχές που θέτει το Σύνταγμα. Τα θέματα που ανήκουν στην δικαιοδοσία των περιοχών, αναφέρονται στην οργάνωση των υπηρεσιών και των νομικών προσώπων, που ασκούν διοίκηση, τα οποία υπάγονται στην περιοχή, στην οριοθέτηση των δήμων, την τοπική αστυνομία και την αγροφυλακή, τα πανηγύρια και τις αγορές, την δημόσια αγαθοεργία, την υγειονομική και νοσοκομειακή πρόνοια, την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και την σχολική πρόνοια, τα μουσεία και τις βιβλιοθήκες των τοπικών οργανισμών, την πολεοδομία, τον τουρισμό και τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, τους τροχιοδρόμους και τις αυτοκινητικές γραμμές – που αφορούν την περιοχή – την ναυτιλία και τους λιμένες των λιμνών, τα μεταλλικά και ιαματικά ύδατα, τα μεταλλεία και τα ανθρακωρυχεία, το κυνήγι, την αλιεία στα εσωτερικά ύδατα, την γεωργία και τα δάση, την βιοτεχνία κ.α.

Η περιοχή εκχωρεί στις επαρχίες, στους δήμους και στα άλλα νομικά πρόσωπα διοικητικές λειτουργίες και μπορεί να χρησιμοποιήσει και τις υπηρεσίες τους.

Το Ιταλικό Σύνταγμα απονέμει στις επαρχίες και στους δήμους όχι απλά διοικητική αυτοτέλεια αλλά τους προσδίδει και κανονιστική αρμοδιότητα προκειμένου να ρυθμίσουν ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας τους.

Οι αρμοδιότητες των δήμων διακρίνονται σε ίδιες, που αποκλειστικά υπεύθυνοι είναι οι δήμοι, και σε μεταβιβαζόμενες, στις οποίες ενεργούν ως κρατικά όργανα. Αυτές διακρίνονται παραπέρα σε υποχρεωτικές και προαιρετικές.

Μεταξύ των υποχρεωτικών αρμοδιοτήτων περιλαμβάνονται εκείνες που αφορούν την τοπική αστυνομία, την δημόσια υγεία, την οικοδόμηση, την κατασκευή και λειτουργία υδραγωγείων και δικτύων αποχετεύσεως, την ίδρυση και λειτουργία νεκροταφείων και σφαγείων, τον ηλεκτροφωτισμό των οδών, τις εκθέσεις και τις αγορές. Επίσης, στις υποχρεωτικές αρμοδιότητες περιλαμβάνονται και εκείνες που αναφέρονται στην κοινωνική βοήθεια και αγαθοεργία και στα έργα δημοσίου συμφέροντος, τοπικού όμως χαρακτήρα, όπως η κατασκευή και συντήρηση οδών, πλατειών, η πολεοδομία, η κατασκευή και λειτουργία κήπων και άλσων. Οι δήμοι μπορούν επίσης να αναπτύσσουν δραστηριότητες με τεχνικό και βιομηχανικό χαρακτήρα για να προσφέρουν χρήσιμες υπηρεσίες στο κοινωνικό σύνολο. Την δραστηριότητά τους αυτή την αναπτύσσουν μέσω επιχειρήσεων που ιδρύουν, που αποτελούν ιδιαίτερες δημοτικές υπηρεσίες με δικούς τους προϋπολογισμούς, όπως π.χ. τα συγκοινωνιακά μέσα στο εσωτερικό του δήμου, η κατασκευή και λειτουργία υδραγωγείων κ.α.

Οι δήμοι μπορούν επίσης να ασκήσουν κάθε δραστηριότητα που θεωρείται χρήσιμη για την ικανοποίηση των συμφερόντων των κατοίκων της περιοχής τους. Τέλος, μεταξύ των αρμοδιοτήτων τους, που ασκούν ως όργανα τους κράτους, είναι η τήρηση του ληξιαρχείου και των στρατολογικών πινάκων.

ΓΑΛΛΙΑ.

Το Γαλλικό Σύνταγμα αναγνωρίζει τρία επίπεδα αυτοδιοίκησης: πρωτοβάθμιο (δήμοι – κοινότητες), δευτεροβάθμιο (νομοί) και τριτοβάθμιο (περιφέρεια).

Η κατανομή των αρμοδιοτήτων, εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων, έχει γίνει κατά θεματική ενότητα, με αποτέλεσμα κάθε βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης να συνδέεται με την παρέμβαση σε ολόκληρες, αδιάσπαστες κατηγορίες ζητημάτων, αποκτώντας κάθε μία το δικό της ενιαίο χώρο παρέμβασης και την δική της φυσιογνωμία.

Οι πρωτοβάθμιοι οργανισμοί ασκούν στην διοικητική περιφέρειά τους την παραδοσιακή μορφή αυτοδιοίκησης, έχοντας παράλληλα σημαντική παρέμβαση σε χωροταξικά και πολεοδομικά ζητήματα, καθώς οι αρμοδιότητές τους σε θέματα κατανομής και αξιοποίησης του χώρου αποτελούν καθοριστικής σημασίας στοιχείο της φυσιογνωμίας τους.

Μεταξύ των κυριότερων αρμοδιοτήτων τους περιλαμβάνεται η παρακολούθηση της αστικής κατάστασης των δημοτών, η τήρηση αρχείων, η οργάνωση των εκλογών, μέτρα προστασίας κατά των πυρκαγιών, υπηρεσία αστυνομίας, λειτουργία και συντήρηση δικαστικών μεγάρων, κατασκευή και συντήρηση δικτύου ύδρευσης, αποχέτευσης, φωταερίου, ηλεκτροφωτισμού και αστικής κεντρικής θέρμανσης. Στο πλαίσιο των κοινωνικών δραστηριοτήτων οι δήμοι συνιστούν υπηρεσίες κοινωνικής βοήθειας και δημόσιας υγείας, βρεφοκομεία, γηροκομεία, παιδικούς σταθμούς και νεκροταφεία. Επίσης είναι αρμόδιοι για την κατασκευή αθλητικών κέντρων και γυμναστηρίων, κέντρων νεότητας, θεάτρων, μουσείων, βιβλιοθηκών και σχολών καλών τεχνών καθώς και σχολείων, οικοτροφείων, γυμνασίων και λυκείων από κοινού με το κράτος, και ενδιαφέροντα για την λειτουργία σχολικών συσσιτίων και σχολικών εφορειών. Οι δήμοι είναι αρμόδιοι για την ίδρυση υπηρεσιών πολεοδομίας, καταρτισμού και εφαρμογής του σχεδίου πόλης και των όρων δόμησης, κατασκευής λαϊκών κατοικιών, κατάρτισης σχεδίου οδοποιίας και κατασκευής και συντήρησης δημοτικών και αγροτικών οδών. Εξάλλου οι δήμοι μπορούν να επέμβουν στον οικονομικό τομέα, δημιουργώντας βιομηχανικές ζώνες, και στον εμπορικό και

βιομηχανικό τομέα, διατηρώντας σφαγεία, αγορές, λουτρά, υπηρεσία αποκομιδής απορριμμάτων και έχοντας την ευθύνη των συγκοινωνιών.

Τα έσοδα των τοπικών οργανισμών με βάση τα οποία προσδιορίζονται τα έξοδα και οι δαπάνες τους χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

- Ίδιοι Πόροι : Έσοδα από την τοπική φορολογία.
- Κρατικές Επιχορηγήσεις, δωρεές, προσφορές.
- Σύναψη δανείων.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ.

Στην Ουγγαρία η πρωτεύουσα χωρίζεται σε 23 περιφέρειες, οι οποίες μπορούν να αποτελούν πόλεις. Υπάρχουν ακόμα ως διοικητικές και αυτοδιοικητικές ενότητες, 19 επαρχίες, 206 πόλεις και 2.954 κοινότητες.

Η τοπική αυτοδιοίκηση δίνει την δυνατότητα στις τοπικές κοινότητες να διαχειρίζονται οι ίδιες τις δημόσιες υποθέσεις τους, άμεσα ή μέσω των τοπικών αρχών τους, με αυτόνομο, δημοκρατικό τρόπο. Δεν ασκείται ιεραρχικός έλεγχος των τοπικών οργάνων διακυβέρνησης από την κεντρική κρατική αρχή. Οι υπηρεσίες της κεντρικής διοίκησης της πρωτεύουσας και των επαρχιών ασκούν την σχετική εποπτεία όσον αφορά την νομιμότητα μόνο των αποφάσεων των τοπικών αρχών.

Κάθε βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης θεωρείται ως ισοδύναμη και ανεξάρτητη. Εντούτοις, η εθνοσυνέλευση έχει το δικαίωμα να διαλύσει κάποιο τοπικό συμβούλιο, αν αυτό λειτουργεί κατά τρόπο αντισυνταγματικό.

ΚΥΠΡΟΣ.

Στην Κύπρο συναντούμε 3 διοικητικές διαιρέσεις, τους Δήμους, τις Κοινότητες και τις Επαρχίες. Η μεγαλύτερη διοικητική μονάδα είναι η Επαρχία, η οποία αποτελεί αποκεντρωμένη υπηρεσία της κεντρικής διοίκησης.

Οι 33 Δήμοι αποτελούν αυτοδιοικητικές μονάδες με οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια. Ο δήμος διοικείται από το δήμαρχο και το δημοτικό συμβούλιο. Ως ανώτατο εκτελεστικό όργανο του Δήμου θεωρείται ο δήμαρχος που εκλέγεται απευθείας από τους πολίτες για πέντε χρόνια. .

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ.

Η Βουλγαρία διαιρείται σε έξι προγραμματικές περιφέρειες, επικεφαλής των οποίων βρίσκεται το Εθνικό Συμβούλιο Περιφερειακής Πολιτικής. Περαιτέρω διαιρείται σε είκοσι οκτώ επαρχίες, οι οποίες έχουν επικεφαλής έναν κυβερνήτη και σε 264 δήμους. Οι προγραμματικές περιφέρειες και οι επαρχίες αποτελούν δομές της αποκεντρωμένης διοίκησης της Βουλγαρίας.

Οι δήμοι αποτελούν δομές της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι αρμοδιότητές τους σχετίζονται κυρίως με τομείς, όπως η εκπαίδευση, η αστυνόμευση, η δημόσια υγεία, η κοινωνική πρόνοια, η στέγαση κ.α. Όσον αφορά τα οικονομικά τους, παρόλο ότι οι τοπικές αρχές έχουν δική τους περιουσία και μπορούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα, η οικονομική τους αυτοτέλεια είναι ακόμα περιορισμένη, ιδιαίτερα σε σύγκριση με τοπικούς οργανισμούς άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Επί των αυτοδιοικούμενων οργανισμών ασκείται εποπτεία από το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, επικεφαλής του οποίου είναι ο αναπληρωτής Πρωθυπουργός της χώρας.

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Η τοπική αυτοδιοίκηση κατοχυρώθηκε στα μέσα του παρελθόντα αιώνα. Τα περισσότερα Συντάγματα κατοχυρώνουν ρητά την αυτονομία των τοπικών

οργανισμών και ιδιαίτερα των κοινοτήτων. Η αυτονομία αυτή αναφέρεται κυρίως στο δικαίωμα σύμπραξης των οργανισμών, στην κατάρτιση, ψήφιση και αναθεώρηση των Καταστατικών Χαρτών τους. Τα ισχύοντα Συντάγματα διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες: α) Σε εκείνα που καθιερώνουν το σύστημα «municipal home rule». Πρόκειται για το δικαίωμα των τοπικών οργανισμών να καταρτίζουν, ψηφίζουν και αναθεωρούν τον Χάρτη τους, β) σε εκείνα που επιτρέπουν την χορήγηση του δικαιώματος αυτού στους τοπικούς οργανισμούς από την νομοθετική εξουσία, γ) σε εκείνα που προβλέπουν την ψήφιση από την νομοθετική εξουσία πολλών Χαρτών και την υποβολή τους στους τοπικούς οργανισμούς, οι οποίοι μπορούν να επιλέγουν έναν από αυτούς και δ) σε εκείνα που επιτρέπουν την ψήφιση του Χάρτη ενός τοπικού οργανισμού με έναν ειδικό νόμο, ο οποίος όμως ισχύει μόνον, αν εγκριθεί από τον ενδιαφερόμενο οργανισμό.

Στις πολιτείες ισχύουν κυρίως τέσσερα συστήματα οργάνωσης των κοινοτήτων και ιδιαίτερα:

- Το σύστημα του ασθενούς δημάρχου – συμβουλίου. Κατ' αυτό η κοινοτική εξουσία κατανέμεται μεταξύ του κοινοτικού συμβουλίου και του δημάρχου που εκλέγεται άμεσα από το λαό και δεν έχει συνήθως το δικαίωμα του veto.
- Το σύστημα του ισχυρού δημάρχου – συμβουλίου. Αυτό θεσπίζει μια αυστηρή διάκριση μεταξύ εξουσιών δημάρχου και συμβουλίου αναθέτοντας την άσκηση της εκτελεστικής εξουσίας στον πρώτο και της νομοθετικής στον δεύτερο. Ο δήμαρχος έχει το δικαίωμα του διορισμού και του veto και ελέγχει όλες τις υπηρεσίες της κοινότητας.
- Το σύστημα της επιτροπής. Σύμφωνα με αυτό η κοινοτική εξουσία συγκεντρώνεται στα χέρια ενός αιρετού σώματος (συμβουλίου ή επιτροπής), κάθε μέλος του οποίου προΐσταται μιας υπηρεσίας της κοινότητας, ενώ όλα τα μέλη μαζί αποτελούν το νομοθετικό σώμα.
- Το σύστημα του συμβουλίου - διευθυντού. Σε αυτό η κοινοτική εξουσία είναι συγκεντρωμένη στο συμβούλιο, το οποίο καθορίζει μόνο την γενική πολιτική και ψηφίζει τους νόμους. Η εκτελεστική εξουσία ανήκει στον διευθυντή, ο οποίος εκλέγεται επ' αόριστον, παύεται και εκλέγεται από το συμβούλιο.

3.2 Η αξιολόγηση του Σχεδίου Καποδίστρια.

Είναι ξεκάθαρο ότι η τάση που υπάρχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση για δημιουργία ενός οικονομικά και διοικητικά αποτελεσματικού μοντέλου Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει φτάσει πλέον και στην χώρα μας.

Τον τελευταίο καιρό γίνονται πολλές συζητήσεις για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός νέου σχεδίου διοικητικής αναδιοργάνωσης της χώρας της ονομαζόμενου από τώρα «Καποδίστριας II».

Πριν προχωρήσουμε όμως θα πρέπει να κάνουμε έναν απολογισμό των στόχων που επιτεύχθηκαν από την εφαρμογή του σχεδίου «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ». Επίσημα, από την πλευρά της Πολιτείας, δεν έχει γίνει ένας τέτοιος απολογισμός. Η ΚΕΔΚΕ – στα πλαίσια του διαλόγου και των προτάσεων που πρόκειται να καταθέσει για την νέα διοικητική μεταρρύθμιση – ανέθεσε στο Ινστιτούτο Τοπικής Ανάπτυξης την σύνταξη μελέτης με θέμα: «Η πρόκληση μιας νέας μεταρρύθμισης της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης» όπου και επιχειρείται ένας πρώτος απολογισμός του Προγράμματος. Οι στόχοι της εφαρμογής του σχεδίου «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ», όπως είχε διατυπωθεί από την επίσημη πολιτεία στο συνέδριο της ΚΕΔΚΕ στο Ηράκλειο της Κρήτης τον Μάρτιο του 1997 ήταν:

1. Η παροχή υπηρεσιών ισοδύναμης αποτελεσματικότητας στους κατοίκους των πόλεων και των χωριών και επομένως ο εκσυγχρονισμός του διοικητικού μας συστήματος.
2. Η ουσιαστικοποίηση του ρόλου των ΟΤΑ και η αναβάθμιση των αιρετών και επομένως ο εκσυγχρονισμός του τοπικού πολιτικού συστήματος στην χώρα μας και η διεύρυνση της πολιτικής βαρύτητας της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
3. Η δημιουργία ουσιαστικών προϋποθέσεων για την διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ.
4. Ο συντονισμός των τοπικών δημοσίων επενδύσεων για έργα τεχνικής υποστήριξης και κοινωνικού εξοπλισμού.
5. Η ενίσχυση του ενδογενούς δυναμικού της ελληνικής περιφέρειας, που είναι αναγκαία προϋπόθεση για μια διαρκή και βιώσιμη περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη.
6. Η διαφάνεια στην διαχείριση των πόρων και ο κοινωνικός έλεγχος της τοπικής εξουσίας που οδηγούν στην εξασφάλιση της νομιμότητας και της προστασίας των πολιτών.
7. Οικονομίες κλίμακας στις λειτουργικές δαπάνες και αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού.

Οι βασικές αρχές στις οποίες βασίστηκε το πρόγραμμα σύμφωνα με τον τότε Υπουργό Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στο ίδιο συνέδριο ήταν :

1. Ο συνδυασμός των αρχών της δημοκρατικότητας και της αποτελεσματικότητας (μεγάλοι ΟΤΑ αλλά με ισχυρή δημοτική αποκέντρωση).
2. Η συντονισμένη εφαρμογή νομικών ρυθμίσεων και αναπτυξιακών μέτρων.
3. Η αναπτυξιακή ενδοδημοτική ισορροπία.
4. Η εξασφάλιση της ευρύτερης δυνατής πολιτικής και κοινωνικής συναίνεσης.

Κοινή διαπίστωση – 9 χρόνια μετά την εφαρμογή του Σχεδίου Καποδίστρια- είναι ότι οι βασικοί λόγοι που το σχέδιο δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες που καλλιέργησε είναι:

- Η φιλοσοφία, οι διαδικασίες και τα κριτήρια σχεδιασμού των νέων διοικητικών ενότητων, παρά τις αρχικές διακηρύξεις κατέληξαν σε ένα πλήθος νέων Δήμων, με αποτέλεσμα αυτοί να μην επαρκούν ως διοικητικές μονάδες για να επιτύχουν τους στόχους της μεταρρύθμισης.
- Μια σειρά επιλογές, ατέλειες και αστοχίες που είχε η Μεταρρύθμιση, ιδίως δε το ότι η Πολιτεία δεν στήριξε ουσιαστικά σε μεσοπρόθεσμη βάση τους νέους Δήμους ούτε οικονομικά ούτε με πολιτικές προγραμματικής, οργανωτικής και λειτουργικής αναβάθμισης.
- Η μεταρρύθμιση δεν συνοδεύτηκε με ριζική αλλαγή του πολιτικού και διοικητικού συστήματος των νέων διευρυμένων Δήμων, προκειμένου τα πολιτικά όργανα να αποκτήσουν εκείνο το επιτελικό και προγραμματικό ρόλο στην λειτουργία τους.

Η Μεταρρύθμιση με βάσει τους τρεις πρώτους στόχους, απέβλεπε σε μια Ισχυρή Τοπική Αυτοδιοίκηση, με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και λειτουργικό εκσυγχρονισμό, για να μπορούν οι Δήμοι να εξασφαλίσουν παροχή υπηρεσιών ισοδύναμης αποτελεσματικότητας στους κατοίκους των πόλεων και των χωριών. Ο στόχος αυτός δεν επιτεύχθηκε γιατί:

- Η μεταρρύθμιση δεν συνοδεύτηκε από μία συνολική μεταρρύθμιση του διοικητικού συστήματος της χώρας, με αποτέλεσμα το βήμα να μείνει μετέωρο, να διατηρηθεί άθικτος ο Κρατικός συγκεντρωτισμός και η Ελλάδα να παραμένει η πιο συγκεντρωτική χώρα στην Ευρώπη.
- Ο μη ορθολογικός σχεδιασμός των διοικητικών ορίων σε συνδυασμό με την επιλογή να δημιουργηθούν οι νέοι Δήμοι χωρίς να υπάρξουν κριτήρια βιωσιμότητας είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν νέοι ανίσχυροι διοικητικά Δήμοι, οι οποίοι δεν μπορούν να ανταποκριθούν στους στόχους Μεταρρύθμισης.
- Η μεταρρύθμιση διατήρησε χωρίς αλλαγές το δημοτικό σύστημα διακυβέρνησης και δεν προσαρμόσε στα δεδομένα και στους στόχους ενός ισχυρού και αποτελεσματικού Δήμου.
- Η μεταρρύθμιση ήταν αποσπασματική οργανωτικά και δεν αντιμετώπισε μια σειρά προβλημάτων που αφορούσαν την ανάγκη κατηγοριοποίησης των Δήμων και την διάκριση αρμοδιοτήτων ανάλογα με αυτήν την κατηγοριοποίηση. Τέτοια προβλήματα σχετίζονται με το μικρό μέγεθος των Δήμων, την διατήρηση των κοινοτήτων και την διατήρηση του τότε Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα.
- Η υλοποίηση του προγράμματος αφέθηκε μόνο στο ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α., χωρίς την συνδρομή των άλλων υπουργείων (Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Περιβάλλοντος κ.α.)
- Η κατάρτιση των 2400 επιστημόνων για να στελεχώσουν τους νέους ΟΤΑ ήταν ένα θετικό μέτρο. Δυστυχώς πολλές από τις τότε δημοτικές αρχές επέτρεψαν – και σε κάποιες περιπτώσεις προκάλεσαν – την μετάταξη των υπαλλήλων με αποτέλεσμα να στερηθούν οι ΟΤΑ της απαραίτητης επιστημονικής στήριξης. Οι διαδικασίες κάλυψης των θέσεων αυτών μέσω ΑΣΕΠ δυστυχώς είναι εξαιρετικά χρονοβόρες με αποτέλεσμα ακόμα και σήμερα να μην έχουν καλυφθεί τα κενά των οργανικών θέσεων στους περισσότερους δήμους.

- Ο τρόπος που συντάχθηκαν οι νέοι Οργανισμοί Εσωτερικών Υπηρεσιών των Δήμων προκειμένου να ενσωματώσουν το υφιστάμενο προσωπικό - πολλές φορές υπεράριθμο – και χωρίς τις αναγκαίες δεξιότητες καθώς η έλλειψη του απαραίτητου επιστημονικού προσωπικού, όπως προαναφέρθηκε, είχε ως αποτέλεσμα οι Τεχνικές και Οικονομικές Υπηρεσίες να μείνουν στα χαρτιά. Αυτό είχα ως αποτέλεσμα οι επιχειρησιακές δυνατότητες της μεγάλης πλειονότητας των Δήμων να είναι από περιορισμένες έως ανύπαρκτες με αποτέλεσμα να παρατηρούνται φαινόμενα μειωμένης έως και ανύπαρκτης απορρόφησης πολλών σημαντικών πόρων για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την Περιφερειακή Ανάπτυξη.
- Η μη συνέχεια ενός προγράμματος για την κατάρτιση και στελέχωση επιστημονικού προσωπικού στους νέους Δήμους.
- Η μη θεσμοθέτηση κινήτρων (οικονομικά κ.α.) για αποσπάσεις και μετατάξεις διοικητικού και τεχνικού προσωπικού από φορείς του Δημοσίου Τομέα.
- Το προσωπικό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αναλογία Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης/Τεχνολογικής Εκπαίδευσης προς Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης/Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης στο σύνολο των εργαζομένων δεν είναι το καταλληλότερο, για να υπηρετήσει πολιτικές για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των πόλεων και της υπαίθρου.

Αν και δεν έχει γίνει ένας συνολικός οικονομικός απολογισμός της πορείας εφαρμογής του σχεδίου «Καποδιστριάς» είναι ξεκάθαρο ότι υπάρχουν προβλήματα ρευστότητας και επενδυτικής ανάπτυξης κυρίως σε μικρούς πληθυσμιακά ΟΤΑ και σε γενικό επίπεδο δεν εξασφαλίστηκε σε καμία περίπτωση η οικονομική αυτοτέλεια των Δήμων. Πιο συγκεκριμένα:

- Η μεταρρύθμιση όχι μόνο δεν χρηματοδοτήθηκε με επί πλέον πόρους, σύμφωνα με τις κυβερνητικές δεσμεύσεις, αλλά χρησιμοποιήθηκε αυτή για να γίνει παράνομη παρακράτηση πόρων που άνηκαν στην αυτοδιοίκηση. Για το έτος 2008 η επίσημη πολιτεία έχει δημιουργήσει ένα έλλειμμα από τους νομοθετικά κατοχυρωμένες και συνταγματικά προβλεπόμενες υποχρεώσεις στους ΟΤΑ ύψους 593.000.000,00. Ήδη το έλλειμμα είναι πολύ μεγάλο με αποτέλεσμα οι ΟΤΑ να είναι αναγκασμένοι – για να μπορέσουν να καλύψουν τις τρέχουσες υποχρεώσεις τους – να το μετακινήσουν στους δημότες τους σε μία εποχή έξαρσης της ακρίβειας και του πληθωρισμού. Το Υπουργείο Οικονομικών και Οικονομίας έχει εξαγγείλει ότι θα αποδοθούν σε ετήσιες δόσεις μέχρι το 2015 τα χρήματα (περίπου 1.711 δις. €) για την κάλυψη του ελλείμματος των παρακρατηθέντων από το 1989. Όμως το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους έχει συμφωνήσει ότι για το διάστημα 1998-1993 οι παρακρατήσεις ανέρχονται στο ποσό 1.411 δις €. Την ίδια χρονική περίοδο όμως τα Υπουργεία έπαψαν να χρηματοδοτούν την αυτοδιοίκηση από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων με ποσά που για την πενταετία αυτή αγγίζουν το ύψος των €1,250 δις ευρώ.
- Η μη χρηματοδότηση του Προγράμματος «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ» από την Πολιτεία με επιπλέον πόρους είχε ως αποτέλεσμα το Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΠΤΑ) να χρηματοδοτηθεί στο 50% του συνόλου μόνο από πόρους της Αυτοδιοίκησης και αυτό να προκαλέσει αναδιανομή πόρων εις βάρος της ίδιας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και στο εσωτερικό της εις βάρος των μικρών Δήμων.
- Ο σκοπός και η αποστολή του ΕΠΤΑ ήταν η ενίσχυση των νέων Δήμων για την δημιουργία μελετών και τεχνικών υποδομών προστασίας περιβάλλοντος

και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, ως αναγκαίων μέσων για την ενδοδημοτική αναπτυξιακή ισορροπία του νέου Δήμου. Σύντομα διαπιστώθηκε ότι δεν έγινε κατορθωτό να έχουμε συντονισμό των τοπικών δημοσίων επενδύσεων προς την κατεύθυνση αυτή. Αυτό οφείλεται στο γεγονός των περιορισμένων πόρων του προγράμματος, σε συνδυασμό με την σοβαρή έλλειψη τεχνικών υποδομών κυρίως οδοποιίας, ύδρευσης, αποχέτευσης και χώρων διάθεσης απορριμμάτων σε πολλούς μικρούς Δήμους.

- Δεν επετεύχθη ο σκοπός της ενίσχυσης του ενδογενούς δυναμικού της ελληνικής περιφέρειας που είναι αναγκαία προϋπόθεση για μια διαρκή και βιώσιμη περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη γιατί η μεταρρύθμιση δεν συνοδεύτηκε από ένα συνολικό πρόγραμμα μεταρρύθμισης, με αποτέλεσμα οι βασικές δομές του συγκεντρωτικού συστήματος να παραμένουν ανέπαφες.
- Δεν επετεύχθη η διαφάνεια στην διαχείριση των πόρων και ο κοινωτικός έλεγχος της τοπικής εξουσίας γιατί δεν κατοχυρώθηκε ένα σαφές απλό και αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο που θα περιλάμβανε και διαδικασίες πολιτικού ελέγχου με πολιτικό, διοικητικό και διαχειριστικό περιεχόμενο για την διαφάνεια και την χρηστή διοίκηση.
- Δεν εξασφαλίστηκαν οικονομίες κλίμακας αλλά αντιθέτως παρατηρείται αύξηση των λειτουργικών δαπανών, ως συνέπεια της ελλιπούς κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού και των υπηρεσιών των Δήμων, αλλά και των μονομερών αποφάσεων των Κυβερνήσεων σε μια σειρά αιτημάτων – δίκαιων σε μεγάλο βαθμό – των εργαζομένων της αυτοδιοίκησης που όμως επιβάρυναν δραματικά τους προϋπολογισμούς των δήμων.

Αντιλαμβανόμαστε επομένως, ότι σαφέστετα υπάρχει απόκλιση μεταξύ των στόχων και των μέχρι σήμερα αποτελεσμάτων. Όμως παρόλα αυτά το Πρόγραμμα «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ» έδωσε το εύνασμα για την δημιουργία Δήμων που, σε σχέση με το παρελθόν, έχουν την δυνατότητα να έχουν αποτελεσματική διαχείριση των υποδομών, καλύτερες υπηρεσιακές δομές και νέες κοινωνικές υπηρεσίες. Επίσης μπορούν να προγραμματίζουν και να διεκδικούν αναπτυξιακά έργα, να συμμετέχουν και να διεκδικούν καλύτερα από τα κέντρα λήψης των αποφάσεων. Το Πρόγραμμα «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ» βελτίωσε μεν την Τοπική Αυτοδιοίκηση αλλά δεν την κατέστησε ισχυρή και αποτελεσματική.

3.3. Η νέα διοικητική μεταρρύθμιση.

Ο διάλογος για την νέα διοικητική μεταρρύθμιση τον χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης έχει ήδη ξεκινήσει και ήδη έχουν ακουστεί και οι πρώτες απόψεις.

Θα παραθέσουμε τις απόψεις των στελεχών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όσο και της επίσημης πολιτείας προκειμένου να έχουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα του διαλόγου και των προς επίτευξη στόχων που έχουν θέσει και οι δύο πλευρές.

3.3.1 Οι απόψεις της ΚΕΔΚΕ.

Το νέο σύστημα διακυβέρνησης πρέπει να πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Η αιρετή διοίκηση του Νέου Δήμου πρέπει να εκλέγεται με εκλογικό σύστημα που βασίζεται στην αρχή της αντιπροσώπευσης.
2. Η αιρετή διοίκηση του Νέου Δήμου πρέπει να είναι αποδέκτης ενιαίας και συγκεκριμένης πολιτικής εντολής η οποία ορίζεται άμεσα από το εκλογικό σώμα. Πρέπει συνεπώς να είναι όσο το δυνατόν σταθερή πολιτική διοίκηση.
3. Ο Νέος Δήμος ως διευρυμένη διοικητική μονάδα καθιστά λιγότερο άμεση την σχέση μεταξύ αιρετής διοίκησης και πολίτη. Ο πολίτης θέλει να έχει κοντά του την δημοτική αρχή διότι αυτή είναι η πεμπτούσια της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Χρειάζεται επομένως η διαμόρφωση και εφαρμογή διαδικασιών λαϊκής συμμετοχής, διαβούλευσης και έκφρασης των τοπικών κοινωνικών ομάδων και των κατά οικισμούς τοπικών κοινωνιών.

Ο Νέος Δήμος, όντας χωρικά διευρυμένος, πράγμα που σημαίνει ότι διαχειρίζεται περισσότερες επιμέρους τοπικές ενότητες συμφερόντων, πρέπει να βασίζεται στην συνεκτική πολιτική αντιπροσώπευση. Αυτή επιτυγχάνεται με την άμεση εκλογή των οργάνων του και συνεπώς την άμεση λαϊκή νομιμοποίησή τους, που μετουσιώνει την πολιτική εντολή σε επιχειρησιακό πρόγραμμα δράσης.

Η πολιτική συνοχή της δημοτικής διοίκησης επιτυγχάνεται με την εκλογή από τον ίδιο προγραμματικό συνδυασμό υποψηφίων τόσο των κεντρικών όσο και των αποκεντρωμένων εκτελεστικών οργάνων. Η πολιτική συνοχή, σύμφωνα με όσα ισχύουν μέχρι σήμερα στο δημοτικό σύστημα διακυβέρνησης, προϋποθέτει επίσης την εξ' ορισμού πλειοψηφία του Δημάρχου στο βουλευόμενο αποφασιστικό όργανο, το Δημοτικό Συμβούλιο. Έτσι επιτυγχάνεται η διοικητική σταθερότητα. Στην θεωρία όμως καθώς και σε άλλα συστήματα διακυβέρνησης αυτή η παραδοχή δεν είναι αναγκαία. Στις περιπτώσεις αυτές το προγραμματικό περιεχόμενο της πολιτικής εντολής διαπλάθεται με την συμφωνία των πολιτικών δυνάμεων στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Τα κριτήρια που προτείνονται να χρησιμοποιηθούν για τον ορισμό των νέων ενοτήτων είναι:

- Χωροταξικά Κριτήρια
- Πληθυσμιακά Κριτήρια, με χρησιμοποίηση μεταβλητών-δεικτών όπως: αριθμός δημοτών, αριθμός κατοίκων, πληθυσμιακά πυκνότητα, κατανομή κατοικιών.
- Κοινωνικά Κριτήρια, με χρησιμοποίηση μεταβλητών – δεικτών όπως: μέσο μέγεθος νοικοκυριού, μορφωτικοί δείκτες, ποσοστό αλλοδαπών.

- Οικονομικά Κριτήρια, με χρησιμοποίηση μεταβλητών – δεικτών όπως: απασχόληση, δομή απασχόλησης, εργασιακή κινητικότητα, οικονομική βιωσιμότητα,
- Γεωγραφικά Κριτήρια, με χρησιμοποίηση μεταβλητών δεικτών όπως: εκτίμηση προσβασιμότητας, σχήμα, δίκτυα υποδομών.
- Κριτήρια σχετικά με την συμμετοχή του πολίτη, με χρησιμοποίηση μεταβλητών – δεικτών όπως: δείκτης πολυπλοκότητας, θεσμοί συμμετοχής.
- Αναπτυξιακά Κριτήρια, με χρησιμοποίηση μεταβλητών – δεικτών όπως: δομή της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας, μορφωτικό κεφάλαιο, διάρθρωση προσωπικού, εμπειρία και αποτελεσματικότητα από τα Κοινά Πλαίσια Αξιολόγησης (ΚΠΣ), στήριξη της τοπικής οικονομίας.
- Πολιτιστικά και Ιστορικά Κριτήρια.

Απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή έκβαση της συνένωσης των ΟΤΑ είναι:

- Κάλυψη όλων των μέχρι τώρα ελλειμμάτων του κεντρικού κράτους προς την τοπική αυτοδιοίκηση και κυρίως πλήρη απόδοση του κόστους των μεταφερθεισών αρμοδιοτήτων και κοστολόγηση των υπό μεταφορά ή νέων αρμοδιοτήτων που θα μεταφερθούν στο μέλλον. Οι νέες μεταφερθείσες αρμοδιότητες θα μπορούσαν να είναι: α) πρωτοβάθμια εκπαίδευση, β) κοινωνική πρόνοια, γ) πυροσβεστική, δ) πρωτοβάθμια υγεία και προληπτική ιατρική.
- Ολοκληρωμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα υποστήριξης των νέων ΟΤΑ. Αυτό το Επιχειρησιακό Σχέδιο θα αποτελείται από: α) ένα πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από το ΕΣΠΑ 2007-2013 και β) ένα εθνικό επιχειρησιακό σχέδιο το οποίο θα χρηματοδοτεί μη επιλέξιμα από το ΕΣΠΑ έργα και δράσεις. Η χρηματοδότησή του προτείνεται να είναι από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και όχι από τους ΚΑΠ και τη ΣΑΤΑ, όπως ήταν η χρηματοδότηση του ΕΠΤΑ και του ΘΗΣΕΑ.

Η διοικητική διάρθρωση των νέων ΟΤΑ ώστε να μπορέσουν αυτοί να είναι λειτουργικοί και αποτελεσματικοί θα πρέπει να εμπεριέχουν:

1. Υπηρεσία Προγραμματισμού: Απαραίτητη προϋπόθεση για τους νέους ΟΤΑ είναι η εισαγωγή συστηματικών διαδικασιών σχεδιασμού, προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της λειτουργίας και των επενδύσεων τους και η δημιουργία στο εσωτερικό τους ανάλογων δομών με στόχους: α) την σύζευξη των καθημερινών απαιτήσεων με την μεσοπρόθεσμη στόχευση, μέσω της εισαγωγής διαδικασιών στρατηγικού και επιχειρησιακού προγραμματισμού και την εισαγωγή και παρακολούθηση αντίστοιχων δεικτών, β) την υποστήριξη του Δημάρχου, των Αντιδημάρχων και των Προϊσταμένων των υπηρεσιών σε θέματα οργάνωσης των λειτουργιών, διοίκησης και ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, γ) την υποβολή τεκμηριωμένων προτάσεων στα Ευρωπαϊκά και τα Εθνικά Αναπτυξιακά Προγράμματα.
2. Οικονομική Υπηρεσία: Η αποτελεσματική λειτουργία της ολοκληρωμένης διαχείρισης στους νέους ΟΤΑ αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα των νέων οργανισμών. Η ολοκληρωμένη διαχείριση θα πρέπει να περιλαμβάνει: α) ολοκληρωμένο ετήσιο οικονομικό και ταμειακό προγραμματισμό, β)

ικανούς μηχανισμούς (ταμειακή υπηρεσία) για την είσπραξη των φόρων και τελών, εν όψει και της φορολογικής αποκέντρωσης, γ) εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων στην οικονομική διοίκηση και διαχείριση των οργανισμών (εφαρμογή της διπλογραφικής μεθόδου, γενικής λογιστικής, προσδιορισμός του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών κ.λ.π), δ) ολοκληρωμένο πληροφοριακό οικονομικό διαχειριστικό σύστημα.

3. Τεχνική Υπηρεσία: Οι τελευταίες εξελίξεις σχετικά με την διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 και την εισαγωγή ελληνικού προτύπου στην διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων έργων καθιστά πλέον αναγκαία την ύπαρξη οργανωμένης μονάδας για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων που θα περιλαμβάνει: α) σχεδιασμό και ωρίμανση έργων, β) παρακολούθηση και πιστοποίηση φυσικού αντικειμένου, γ) εισαγωγή σύγχρονων μεθόδων και εργαλείων διοίκησης έργων, δ) πιστοποίηση κατά το πρότυπο διαχείρισης έργων του ΕΛΟΤ, ε) ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα παρακολούθησης έργων.
4. Υπηρεσία Πληροφορικής ή Προγραμματισμού: Η αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών αποτελεί βασική παράμετρο, τόσο για τον ανασχεδιασμό διαδικασιών και διοικητικών δόμων, όσο και την αλλαγή του τρόπου λειτουργίας και παροχής υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Η υπηρεσία αυτή μεταξύ άλλων θα συμβάλλει: α) στο σχεδιασμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση δημοτικών πολιτικών και προγραμμάτων, β) στην βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των εσωτερικών λειτουργιών του ΟΤΑ, καθώς και της επικοινωνίας και συναλλαγής του ΟΤΑ με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, γ) τόσο στον ανασχεδιασμό διαδικασιών και διοικητικών δομών, όσο και στην συνολική αλλαγή του τρόπου λειτουργίας του ΟΤΑ, δ) στην τεκμηρίωση αναγκών, σχεδιασμού, οργάνωσης και υλοποίησης δράσεων ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού του ΟΤΑ.
5. Λειτουργία νομικής υποστήριξης: Οι συνεχείς αλλαγές στο νομοθετικό περιβάλλον των ΟΤΑ καθώς και η ανάγκη επιβεβαίωσης της διαχειριστικής επάρκειας αυτών, υποχρεώνει τους ΟΤΑ να αποκτήσουν μία ελάχιστη νομική στήριξη: α) νομική υποστήριξη υπηρεσιών Δήμου, β) νομική υποστήριξη Δημάρχου και Δημοτικού Συμβουλίου.
6. Λειτουργίες Διοίκησης του Δήμου – Πολιτικής Προστασίας: Η κλασική διοικητική υπηρεσία του Δήμου πρέπει να εκσυγχρονιστεί, αξιοποιώντας τις σύγχρονες μεθόδους δημοτικής διοίκησης και τις νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών. Παράλληλα, επειδή το ανθρώπινο δυναμικό των ΟΤΑ αποτελεί το βασικότερο εργαλείο για την αναβάθμιση των υπηρεσιών τους, μια από τις βασικές λειτουργίες του ΟΤΑ είναι η σύγχρονη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού. Τέλος, οργάνωση και εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διοίκησης ενεργειών πολιτικής προστασίας.

3.3.2 Οι απόψεις της Πολιτείας.

Από την πλευρά της επίσημης πολιτείας το μοντέλο διοικητικής μεταρρύθμισης που σχεδιάζεται προβλέπει:

1. Οι δήμοι της χώρας θα μειωθούν σε 370-400.
2. Ο δεύτερος βαθμός αυτοδιοίκησης θα είναι πλέον σε επίπεδο περιφέρειας και όχι νομαρχίας, όπως είναι σήμερα (σ.σ.: το Σύνταγμα ορίζει ότι δύο είναι οι βαθμίδες της αυτοδιοίκησης).
3. Οι νέες αυτοδιοικήτες περιφέρειες θα είναι 16-17 το πολύ. Πρόκειται επί της ουσίας για ένα μοντέλο παραπλήσιο με αυτό των σημερινών υπερνομαρχιών, μόνο που το νέο σχήμα, όπως υπόσχονται οι κυβερνητικοί παράγοντες, θα έχει πλήρεις και καθοριστικές αρμοδιότητες και δεν θα είναι διακοσμητικός θεσμός, όπως είναι οι σημερινές υπερνομαρχίες. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, οι αρμοδιότητες και οι πόροι είναι το μεγάλο στοίχημα για την επιτυχία του νέου θεσμού.
4. Οι νέες περιφέρειες θα διοικούνται από αιρετό περιφερειακό συμβούλιο, που θα εκλέγεται με άμεση και καθολική ψηφοφορία, και από τον πρόεδρο του περιφερειακού συμβουλίου, που θα εκλέγεται κι αυτός, όπως οι δήμαρχοι και οι σημερινοί νομάρχες, με άμεση και καθολική ψηφοφορία και με το όριο του 42%.
5. Οι νομαρχίες θα ενσωματωθούν σε αυτές τις περιφέρειες ως διοικητικές μονάδες. Οι νομαρχίες θα διοικούνται από τους νομάρχες, που θα εκλέγονται από το ψηφοδέλτιο του αιρετού περιφερειάρχη (ή προέδρου του περιφερειακού συμβουλίου).
6. Ένα νέο στοιχείο που εισάγεται είναι ότι το σχέδιο «Καποδίστριας», δηλαδή συνενώσεις δήμων, θα γίνουν και στην Αττική, η οποία είχε εξαιρεθεί το 1996. Σύμφωνα με τα κυβερνητικά σχέδια, κάθε δήμος στην Αττική θα πρέπει πλέον να έχει πάνω από 50.000 κατοίκους - που σημαίνει ότι πολλοί γειτονικοί δήμοι θα συνενωθούν, προκειμένου να αποτελέσουν έναν μεγαλύτερο.
7. Οι σημερινές 13 διοικητικές περιφέρειες της χώρας δεν θα καταργηθούν και θα συνεχίσουν φυσικά να διοικούνται από τους περιφερειάρχες που διορίζει η εκάστοτε κυβέρνηση.
8. Η μητροπολιτική αυτοδιοίκηση στην Αθήνα και σε άλλους μεγάλους δήμους, όπως η Θεσσαλονίκη και ο Πειραιάς, δεν θα εφαρμοστεί. Θα υπάρξουν, όμως, μητροπολιτικές λειτουργίες, δηλαδή συνεργασία, επί παραδείγματι, δήμων για την αποκομιδή των σκουπιδιών.

Σύμφωνα με συνέντευξη του Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στο περιοδικό «Πόλη και Πολιτεία» (Τεύχος 38^ο, Απρίλιος 2008) καθηγητή κου. Προκόπη Παυλόπουλου: « .. Η Διοικητική Μεταρρύθμιση θα επιτρέψει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση να διαδραματίσει τον ρόλο που της ταιριάζει πραγματικά. Έχω πει ότι το μέλλον ανήκει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση με την έννοια ιδίως ότι οποιαδήποτε αναπτυξιακή πορεία του Τόπου και κοινωνική σύγκλιση, δεν μπορεί να γίνει χωρίς να έχουμε πρωτοπόρα την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αυτό, άλλωστε, φαίνεται και μέσα από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, όπου είναι γνωστό ότι ποσοστό μεγαλύτερο του 82% των πόρων του πηγαίνουν στην Περιφέρεια και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Άρα το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της Διοικητικής Μεταρρύθμισης

είναι ότι διασφαλίζει το μέλλον του τόπου προς μία αναπτυξιακή και κοινωνικά δίκαιη πορεία, ενώ θωρακίζει τις διοικητικές εκείνες μονάδες που έχουν την μεγαλύτερη δημοκρατική νομιμοποίηση, δηλαδή τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης».

Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας «Express.gr» στις 05/08/08 σε δηλώσεις του ο κος. Παυλόπουλος ύστερα από συνάντηση με τον Πρωθυπουργό κο. Κων/νο Καραμανλή στις 04/08/2007 τόνισε ότι μέχρι τα τέλη του 2008 αναμένεται το σχετικό νομοσχέδιο για την εφαρμογή του σχεδίου του νέου ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ να είναι έτοιμο και να κατατεθεί στη Βουλή. Ο κ. Παυλόπουλος ανέφερε ότι η διοικητική μεταρρύθμιση προβλέπει λιγότερους και ισχυρότερους ΟΤΑ, ενώ –όπως είπε– το επόμενο διάστημα ολοκληρώνεται και ο διάλογος με την ΚΕΔΚΕ, έτσι ώστε να υπάρχει η απαραίτητη συναίνεση και συνεννόηση, ενώ θα υπάρξουν και οικονομικά μέτρα από το υπουργείο Οικονομικών για τη σταθεροποίηση των πόρων τους.

Με αφορμή τις δηλώσεις του υπουργού Εσωτερικών, ο πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ και δήμαρχος Αθηναίων Νικήτας Κακλαμάνης επεσήμανε σε δήλωσή του ότι η ΚΕΔΚΕ θα προσέλθει στο τελικό στάδιο του διαλόγου με την κυβέρνηση μόνο εάν υλοποιηθούν προηγουμένως τα υπεσχημένα για την τακτοποίηση των οικονομικών εκκρεμοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Συγκεκριμένα, ο κ. Κακλαμάνης ζητεί:

- Εκταμίευση –μέχρι το τέλος Αυγούστου– του ποσού των 250 εκατ. ευρώ προς τους ΟΤΑ.
- Κατάθεση και ψήφιση στα θερινά τμήματα της Βουλής της διάταξης για τη μεταφορά των τελών κυκλοφορίας (90%) στους δήμους.
- Δρομολόγηση της διαδικασίας καταβολής του 1,7 δισ. ευρώ υπό τη μορφή ομολόγων, όπως έχει ήδη συμφωνηθεί με το υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.

Ο κ. Κακλαμάνης επεσήμανε, επίσης, ότι οι μελέτες για τον νέο «Καποδίστρια» που έχουν ανατεθεί στο Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα έχουν ολοκληρωθεί ως τις 30 Αυγούστου και δεν θα δοθούν σε διαβούλευση, εάν δεν επιλυθούν τα οικονομικά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το αν, το πώς και το πότε θα γίνει θα νέα διοικητική μεταρρύθμιση αλλά και αν θα υπάρξει συναίνεση είναι και αυτό κάτι που δεν μπορεί να προβλεφθεί ούτε να εκτιμηθεί σε αυτήν την εργασία.

Σε αυτήν την εργασία έγινε μία προσπάθεια αποτύπωσης των υπάρχουσών δομών της τοπικής αυτοδιοίκησης, των δυνατών και αδυνάτων σημείων της – κυρίως σε οικονομικό επίπεδο – καθώς και οι σκέψεις των εμπλεκόμενων φορέων για το μέλλον της αυτοδιοίκησης στα επόμενα χρόνια.

Ποια θα είναι η πραγματικά νέα πορεία της αυτοδιοίκησης καθώς τα αποτελέσματα των νέων δομών που θα δημιουργηθούν είναι ένα αντικείμενο που μπορεί να ερευνηθεί στο μέλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ευρυδίκη Μπεσικα – Βηκα, «Τοπική Αυτοδιοίκηση, Τόμος Ι Νέα τροποποιημένη έκδοση», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 2003.
- Ευρυδίκη Μπεσικα – Βηκα, «Τοπική Αυτοδιοίκηση, Τόμος Ι Νέα διευρυμένη Β' έκδοση», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 2007.
- Νικήτας Νιάρχος, «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΘ. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, 2004.
- Γεώργιος Αρτικής, «Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Ανάλυση και Προγραμματισμός», ΕΚΔΟΣΕΙΣ INTERBOOKS, 2003.
- Νόμος 2539/1997.
- Νόμος 1828/1989.
- Προεδρικό Διάταγμα 315/1999.
- Νόμος 3463/2007.
- Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Η πρόκληση μιας νέας Μεταρρύθμισης της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008.
- Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Φορολογική Αποκέντρωση, 2005.
- Περιοδικό «Επιθεώρηση Τ.Α.» Περίοδος Γ', Τεύχος 117, Νοέμβριος 2007.
- Περιοδικό «Πόλη και Πολιτεία», Τεύχος 38^ο, Απρίλιος 2008.
- Επίσημη ιστοσελίδα Υπουργείου Εσωτερικών.
- Επίσημη ιστοσελίδα Γ' Κοινοτικοί Πλαισίου Στήριξης.
- Πρακτικά Συνεδρίου ΚΕΔΚΕ : «Η Πρόκληση μιας νέας μεταρρύθμισης της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης», Αθήνα 23-24 Ιουνίου 2008.
- Δημοσίευμα στην ιστοσελίδα «Express.gr», 05/08/2008.

σκοπού της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της άσκησης των τοπικών υποθέσεων είναι προφανή.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα των Δήμων και Κοινοτήτων προβλέπεται από τον Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα. Σύμφωνα με αυτό, οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να συνιστούν δικές τους επιχειρήσεις ή να μετέχουν σε επιχειρήσεις που ήδη υπάρχουν. Το αντικείμενο των δημοτικών και κοινοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων, οι οποίες δεν είναι κερδοσκοπικές επιχειρήσεις, μπορούν να περιλαμβάνουν μόνο αρμοδιότητες ενός ή περισσότερων από τους τομείς αρμοδιοτήτων των Δήμων και Κοινοτήτων.

Από όσα προαναφέρθηκαν συνεπάγεται πως στο μέτρο που οι επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ταυτίζονται με την διεξαγωγή των τοπικών υποθέσεων οικονομικού και παροχικού χαρακτήρα, η δημιουργία τους σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που θέτει ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας βρίσκει επαρκή συνταγματική κάλυψη και εναρμονίζεται με την συνταγματική απαίτηση της εξασφάλισης του γενικού οικονομικού συμφέροντος σε τοπικό επίπεδο.